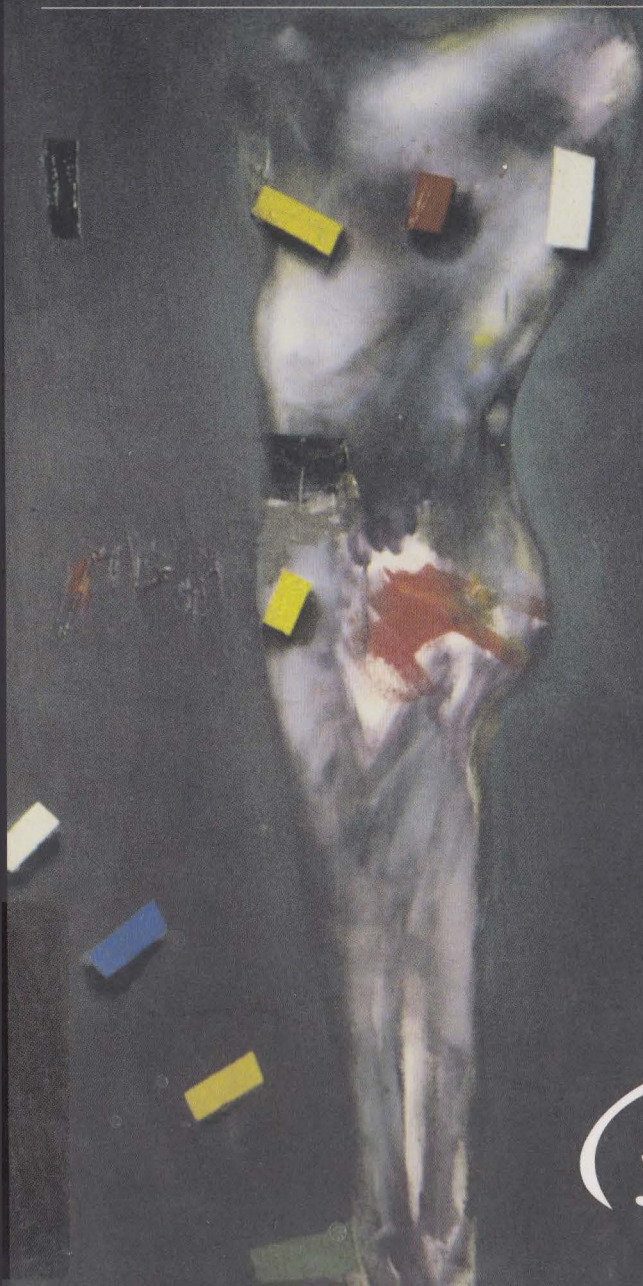

Ali Teoman

Pervaneler

ÖYKÜ

2.
baskı

PERVANELER

Ali Teoman (İstanbul, 7 Temmuz 1962 – 23 Mart 2011) Orta öğrenimini İstanbul Alman Lisesi'nde, yüksek öğrenimini İTÜ Mimarlık Fakültesi, MSÜ Mimarlık Fakültesi ve Sorbonne Üniversitesi Plastik Sanatlar Fakültesi'nde tamamladı. 1989-1993 yıllarında iş ve öğrenim için Londra ve Paris'te bulundu. Bu dönemde, diğer uğraşlarının yanı sıra sokak müzisyenliği de yaptı. 1993 yılında İstanbul'a döndükten sonra, yazı çalışmalarına daha çok zaman ayırabilmek amacıyla mimarlığı bıraktı ve çeşitli üniversitelerde İngilizce okutmanı olarak çalıştı. *Café Esperanza* ve *Eşikte* kitapları Fransızcaya çevrilip basıldı.

Öykü: *Gizli Kalmış Bir İstanbul Masalı* (Nurten Ay adıyla 1991, kendi adıyla 2007), *İnsansız Konağın İkonu* (1993), *Pervaneler* (1998), *Aşk Yaşama Çok Uçuk* (2006), *Horasan Elyazması* (2009), *Taş Devri* (2011), *Kırık Kalpler Terzihanesi* (2012).

Roman: *Uykuda Çocuk Ölümleri (Konstantiniyye Üçlemesi I, 2002), Bir Garip Cindi Zümrüdüanka (2005), Karadelik Güncesi (Konstantiniyye Üçlemesi II, 2007), Eşikte (2008), Gecenin Atları (Konstantiniyye Üçlemesi III, 2011).*

Anlatı: *Café Esperanza* (2010).

Günce: *Gezgin Günce – Britanya Defterleri* (2011).

*Ali Teoman'ın
YKY'deki kitapları:*

Pervaneler (1998)
Uykuda Çocuk Ölümleri (2002)
Taş Devri (2011)
Gecenin Atları (2011)
Kırık Kalpler Terzihanesi (2012)
Karadelik Güncesi (2013)

ALİ TEOMAN

Pervaneler

Öykü

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 1068
Edebiyat - 283

Pervaneler / Ali Teoman

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Yukarı Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1 Cadde
No: 16 Ümraniye / İstanbul
Sertifika No: 15690

1. baskı: İstanbul, Eylül 1998
2. baskı: İstanbul, Nisan 2013
ISBN 978-975-363-911-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2011
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İÇİNDEKİLER

Pervaneler • 9
Ayın En Solgun Evi • 22
Senin Melekûtun • 36
Otofiniş • 52
Huzur • 62
Üç Kızkardeş • 67
Kibrit Göçü • 76
Girişler • 82
Üçüncü Sefer • 85
Edebiyatımızda Elim Bir Vak'a • 91
Surdibi Türküleri • 96

D. için

Birth and copulation and death
That's all the facts when you come down to brass tacks
[Sweeney Agonists/ T. S. Eliot]

Pervaneler

Ateşin çevresinde dönen.

Lenk başışlı ve usul.

Kör bir köstebek.

Zeyrek Ali Paşa'nın eteğine yamanmış o ev. İzbe odalarda yapış yapış bir rutubet kokusu. Kapı önlerinde şıpıdık konçertosu. (Ben şebabetimde...)

Akşam ufku göverdiğinde, sular karardığında, gün geceye döndüğünde, küçük idare lambalarının yandığı saat. Işığın çevresinde dönen, lambanın akkor gibi kızmış şişesine değdikleri anda cız diye yapışveren, kendilerini ateşe atan, kör pervaneler. İçbayıltıcı, keskin, acıtıcı bir yanık kokusu.

Biz de dönmekte miyiz çevresinde dirimedoğrulumsuz bir lugazın?

Ve kırbaçlıyor yine oynak sağrısını al donlu atlarının. Yalımlar can havliyle şahlanarak dörtnala kalkıyor.

Ben şebabetimden beridir yakarım bir ateşi. Kürek kürek kömür, kucak kucak odun, gazyağı teneke teneke... Külhan ateşte gerek. Öyle derdi ustam. Dumandan kısık sesi. Sakın ola ki, Aleaddin, sönmeye koma ateşi! Çıkar mıyım hiç sözünden?

(Lakin heraret... heraret yükselmekte midir?)

Dedim ki, telaş etmeyessin sen, Usta! Atarım kürek kürek, atarım kucak kucak, atarım avuç avuç, dişimle tırnağımla kazıyarak, ölesiye, sıcaktan bitap düşüp son nefesim veresiye. Sönekomam ben bu ateşi.

Eğilip iri bir kütüğün ucuna yapışıyor ve güçlükle savuruyor harlı yalımların arasına. Ateşin karartmış olduğu odunların

kimisi devriliyor bu sarsıntının etkisiyle, kimisi küle dönüşüyor, büsbütün unufak oluyor. Kof bir patlamayla çakan pash bir arkebüzün anlık parlak alevi gibi, som ışıktan bir alev beliveriyor birdenbire. Yalımın kızartısı, derisi yanıp soyulmuş yüzünde, kirpikleri kavrulup güdükleşmiş çipil gözlerinde yansıyor. Tutuşan reçinenin bal gibi tatlı ve yapışkan kokusu burun deliklerinde.

Ey Musa'nın, ki o af bilmez ve hiddetli, sonsuza dek karışladığı çocukboğan! Ey atalarını mür içre Mısır'a uçuran bereket muştucusu! Ey otuz çift zümrüt gözlü, gagası altı kerre altmış delikli, alev kanatlı Kaknus! Ey gûlü olduğum altın kuş! Hamam-ı harrın bu âteşi sana!

Tütsülüklerden ve cehennemliklerden fışkıran, mermerin altındaki yılan kavî yollardan sinsice sürünerek ılıkığa, sıcaklığa, göbekteşine, halvet hücrelerinin duvarlarındaki yosun ve küf tutmuş menfezlere ulaşan delimsek buhar taşıyor seslerimizi bu kârgir murabbain içine. (Bu yekpare muammanın?)

Sesler, seslerimiz, ben, ustam, Hristo (ama o yok artık), fısıldaşmalar, homurdanmalar, naralar, ve tabii şarkılar sonra, ve nasırlı ellerimizin ocağa attığı koca koca odunların yıkılırken çıkardığı o kof gürültü yankılanıyor bir o duvarda bir bu duvarda.

Fil gözlerinden, ki sarı ve kırmızı ve yeşil ve pembe, uykuya nöbet tutan yassı suratlı bir puhu gibi bu nemli ve ıssız loşluğu gözetliyor gece.

Biz, iki kişi, iki kimesne, biri kocamış ve çolpa ve yarı kör, biri taze ve çıdamsız ve tıfıl ama eline çabuk, yekûn birbuçuk adam, dört kol ve üç bacak ve ikisi fersiz dört göz, öncesiz sonrasız bir od için çirayız.

(Aman derim, bu muammayı körüklemeli!)

Usta, diyorum, Usta, nedir bu muammanın vezni, nedir uyağı ki, bu topal köğük süregider?

Yan/ıt: Bu yanardöner bir toptur. El değmez. Baksan, görmezsin. Uzansan, tutamazsın. Tüm cisminle, gövdenle, uzviyetinle bir koca kulak olsan, duyamazsın onun titrek tınısını. Amma illa da elini yakar, gözünü yakar, dilini yakar. (Ama dil zaten yanmak için değil midir?)

Gül yamağının 2. sorusu:

İç bir oda mıdır? Odda mıdır? O da mıdır?

El cevap: Yakıcıdır, dağlayıcıdır, ciğerdelendir. Her gölgesinde kızıl bir rakkasenin döndüğü, dibi çivili, çeperleri sümüğümsü kaygan bir Gayya'dır. Lâl ile tanış olan bilir.

Ve en sonunda gelip dayandı mıydı üçüncü sorunun iman tahtasına? Ve fakat ne sual-i bîzebandır bu? Sesi çıkmaz, gıkı çıkmaz, tısı çıkmaz, kısılır. İri bir lokmayı güç halle yutar ve tıkanır.

Yutaktaki yanardöner kızgın âteş-i har!

Nasıl? (Demek ki: Ne asl? Demek ki: Kangı asıldan? Demek ki: Aslı astarı nedir? Demek ki: Şimdi bu olan bu, ilkin nereden tevellüt etmiştir?)

Öyleyse hatırla! (Ta-hat-tür! Yapabileceğinin en azı bu! En çoğu!) Bundan on yıl öncesini düşle! (Ben şebabetimde...) Onu ilk o zaman görmüştün. Ayvansaraylı destebaşı ikinizi de kendi elcağızıyla anadoğması soyduğunda. Yanakları al aldı. Duru beyaz teninin üzerinde iki damla kan lekesi. Omuzları dar ve düşük. Göğüs uçları birer çimdik mor. Kolları bacakları cılız, incecik. Sıfıra vurulmuş kafasındaki sarı saç dipleri.

Sonra sizi paçavralara sardılar. Elinize tutuşturulan birer yörük heybesi. Pirinç, yağ, un, şeker gerek. Doldurmadan geri gelmek zinhar. Sokaklarda yalınayak yürüdünüz. Soğuk ve ıslak arnavut kaldırımlarında. Kuytuluklardaki çamurlu suları birbirinizin üstüne sıçratarak. Yedikule'de dilendiniz. (Dilenmediniz mi?) Eyüp'te, türbenin yanibaşında. Gedikpaşa'nın yokuşlu arka sokaklarında. Küçükayasofya'da. Langa'da. Külhana, cezbisine kapıldığınız o ateş odağına döndüğünüzde, ağzına dek doluydu torbalarınız.

İçine adam alır karavanalar ateşe oturtulmuş. Pilav yapılınsın, helva karılınsın. (Hanginizin helvası bu?) Üç demirbaş lengerden ikisine pilav, birine helva kondu tepeleme ve destebaşının bir işaretiyle ihvan çalakaşık. Bir zaman tahta kaşıkların takırtısı duyulduydunuz yalnızca. Siz, sen ve o, Hristo, ayakta elpençe divan. İsteyene su, isteyene lâl tortu, isteyene... En son herkes doyduğunda, size birer kepçe pilav, tahta kap içinde.

Üç parmak arasında tuza banılan bir parça ekmek. Lay-

har'ın ruhuna üç kerre hu! Aleaddin Usta'nın elinden yediğiniz lokma genzinizi yaktı. Bundan böyle dünya ahiret kardeşsiniz tuz ekmek hakkı için. (Ferkadan birlikte doğup birlikte batmak gerek değil midir, Mehmet?)

Yine ortadasın çırlıçıplak. O da seninle birlikte. Teninizde dikilen bir sürü göz. Bir tür yanma duygusu. Çıplaklığın ne demek olduğunu ilk kez gerçekten kavıyorsun. Destebaşı gömleği üzerinize geçiriyor. Sağ yenine senin kolun, sol yenine onunkisi. Bir yakadan çıkan başlarınız. Yanak yanağa, omuz omuza, ten tene. Bundan böyle sen ve o yok, siz varsınız. İki değil, birsiniz. İki başlı, iki kollu, dört bacaklı bir yaratık, bir hilkat garibesi. Layhar kefeni sizi ömür boyu birbirinize bağladı.

Ey Layhar'ın evlatları!

(Hımkırmalar, öksürmeler, boğaz temizlemeler...)

Burası baba yurdudur. Burada herkes kankardaştır. Layhar'ın evlatları birbirlerini yekvücut bilirler. Bu küflü kefenin sağlığında girenler, ölünceye değin birbirlerini ayrı gayrı görmezler. Bu, ikilikte birliktir. Bu senin sağ elindir, sen de bunun sol elisin. Biriniz sağınızı, biriniz solunuzu görürsüz. Ömr-ü hayatınızın hitamına dek birbirinizi gözetesüz. Burada bu senindir, bu benimdir yoğdur. Az çoğu aratır, çok hepimizi besler. Kazan birdir, amma hepimizi doyurur. Layhar'ın mübarek ruhuna el fatiha!

Mavi, kırmızı ve mor, ipincecik nakışını işliyorlar bozbulanık bir Buhara'nın. Atkıları ve çözüğüleri bükümlü birer dil. Yık şu çatal tomruğu da ateşe, bre Usta! Harlansın nuru gözümüzün! Duvardaki taş oyuklarda yanan ispermeçet mumlarının kekremsi cızırtısı acep Hristo'ya erişir mi ki? Sinliklerde siftinen uyuz sokak itlerinin ayak sürümesi paşa konaklarından işitilirse evet... Yansın öyleyse âteş-i ömrümüz! Ta ki kendiliğinden sönene dek. Sönen ateşin külleri bizim de üstümüzü örtene dek.

Ve yine Mehmet (sen): Usta, beni ne vakit koyacaksın? Beni ne vakit, Usta? Desturun yok mudur gidişime?

Behey nankör! Çırak ustasından destur istemek âdetten midir? Hem tut ki çarebru olmağla, gözü sürmeli, eli ayağı kınalı, kalem parmaklı, akça pakça, duru tenli, raksta topuğuna

tez bir civelek, adam sırasına mı girermiş? Bizim kitabımızda mahbub lafzıyla bir iş etmek var mıdır?

Peki ya Hristo, Usta? O gitti, değil mi? İzin de istemedi senden. Şemhail'in Cub'una bindi ve kuş misali pırrr diye uçup Cabilka'ya gitti. Ben de mi öyle gitmeliyim? Ben de mi öyle, Usta? (Ferkadan birlikte doğup...)

Yine Zeyrek'teki ev, baba ocağı. Erken çökmüş bir akşam. Karanlık bir köşede babasıyla Aleaddin Usta, ki o sırada daha tanımıyor onu, saç baş birbirine karışmış, yüzü kirli bir amca, ama bir bacağı henüz total değil ve gözleri de görüyor, en azından şimdilik, birşeyler fısıldaşıyorlar.

Anasız çocuk büyütme pek güçtür, bilirim... Kimbilir hangi pavyonda sürtüyordur şimdi kaltak... Körolasica!... Üstelik beş kardeş... Beş şom sayı... Dört desen, dört başı mamur... Cıvıv değil ki meret, darı saçasın da, ziftlensin... Bunun esvabı var, pabucu var... Vallahi!... Bu zamanda geçim zor... Zor ki, ne zor... Ya, elhak doğru! İşportadan ne kazanacaksın da, bunları besleyesin?... Cep harçlığın kendi içkine sigarana yetiyor mu, bakalım?... Oğlan hiç olmazsa bir zanaat öğrenir, eli ufaktan bir iş tutar... Ve dahi tutar... Ne demiş atalarımız: Ağaç yaşken... Bunun sevabı da var, ha!... Büyüdü müydü, sana hayır duası da cabası... Essah, be!... Hem işte üç beş kuruş, onu da kendine harcedersin... Fazla değil, amma az veren candan... Sağolasın, Aleaddin Ağbi, eksik olma... Sen sağol, Kadir... Eti senin, kemiği benim... Kemiği senin, eti benim...

Lahmeke lahmî! Etin onun, kemiğin... (Ben şebabetimde...)

Aleaddin Usta koynundaki kirli bir keseden çıkardığı birkaç buruşuk banknotu masanın üzerinden usulca babanın önüne sürüyor. Hırsızlama bir aceleyle el değiştiren paralar. Sonra tokalaşma faslı. Koyun pazarında görmüştün bunu. Sonra hazırlanan bohçan. Bütün eşyan bir çıkına sığıdı. Ustanın sözünden sakın ha çıkma, e mi, oğlum? Aleaddin Usta'nın nasırlı eli senin elini sıkamıyorsa amansız bir mengene. Zeyrek'in akşam sokaklarından Fatih'e doğru uçarcasına ilerlerken, çenelerin kilitlenmiş. Oradan Fındıkzade, oradan Mevlanakapı. Sonra o dar arka sokakta, cumbaları bel vermiş birkaç ahşap evin arasında, sıvası dökük o köhne hamamı ilk görüşün. Sonra

külhan. Sonra Hristo. Sonra Layhar kefeni. Senin, onun ve Aleaddin Usta'nın öyküsü o zaman mı yazılmaya başlamıştı külhandaki ateşle?

Külhanın kızılca karanlığında paslı bir kandilin eğri büğrü gövdesini ovuyor Aleaddin. Hırsla ovuyor, şevkle ovuyor, aşkla ovuyor. Ve lebbeyk! Basık tavanlı odanın duvarlarında bir kabarıp bir alçalan, genleşen, titreyen, büküm büküm dolanan, çözülen, sonra yine kenetlenen kara bir bulut. Kara, kapkara, eli yüzü is karası bir cin, Aleaddin Usta'nın cini. Kıvrıla büküle yükseliyor. Dişini tırnağını etine geçiriyor. Eli kana bulanıyor. Kan lekeli bir gömlek ikinizin de teninde. Layhar kefeni!

Hu çekelim Layhar ruhuna kim, dostlar, ânınçün cümle bay-ü geda hak ile yeksandır!

Yüksek ökçeli nalınların taş duvarlarda yansıyan, kırılan, dökülen, kurnalardan akan suyun şırıltısına karışan şakrak tıkırtısı. Kulak kesilirdin bu tıkırtıyı işitince. Adımları sayardın: Üç, dört, beş... Ne yöne gidiyor? Şimdi soğukluktaki fiskiyeli havuzun önünden geçti, şimdi sıcaklığın eşliğinde, şimdi eşikten aştı, büyük eyvanı geçiyor, şimdi halvet hücrelerine yöneldi. Sesler senden tarafa iyice yaklaşıyor, yaklaşıyor, yaklaşıyor ve en sonunda halvetin bıçak kesmez sislerinin arasından görüyorsun onu. İnce bir karaltı usulca, kayarcasına, duvarlarda yoğunlaşarak efil efil süzülen su buharının arasından sıyrılıyor. Düz göğsünü, ince uzun kollarıyla bacaklarını, duru tenini görüyorsun. Solgun yüzünde etli dudakları kıpkırmızı. Gözlerinde baygın bir bakış, şakacı bir göz kırpması. Dirseklerinin üzerinde doğruluyorsun. Uzandığın peykenin ayakucuna utangaçça ilişirken, belindeki güllü dallı Bursa işi peştemal hafifçe sıyrılıyor. Bacağının beyaz tenindeki incecik sarı tüyler seğiriyor, dizleriniz birbirine dokunduğunda. Ürperiyorsun.

Er tarafta seni aramışım, Memedi! Yer yarilip itsine girmisin?

Ben de seni aradım, Hristaki. Ama bilirsin, Aleaddin Usta bizi yalnız komaz. Eğer ki halvet olduğumuzu bilse, ikimizi de dayaktan öldürür.

Aman vre, vrak onu! Ates olsa, dzürmü kadar yer yaksın! Ep kiskanır bisi, ödü kopar ki, bir gedze beraber katsaris diye.

Em merak etme, gitmiş Aladin tsarsiya, sarap almiya. Kodza amamda yalnisis senle ben.

Yalnızız, Hristo, kankardeşim, sen ve ben. (Ferkadan birlikte doğup...)

Soğuk ve yağmurlu bir Kasım günü sabaha karşı Kumkapı'nın dar arka sokaklarından Beyazıt'a doğru çıkıyorum. Havada pus var. Kentin üzerine olanca ağırlığıyla çökmüş, soluk almayı güçleştiren bir duman, genzimi yakıyor. Bu saatte herkes sıcak yataklarında daha. Birbirlerine yaslanmış alçak taş binaların üzerinden doğmaya, gecenin boğucu karanlığını yırtmaya çalışıyor güneş umutsuzca. Bu alacakaranlıkta yolumu yitiriyorum kaç kez, çıkmaz sokaklara sapıyorum, kendi kuyruğunun peşinde koşan bir kedi gibi dönüp duruyorum olduğum yerde. Pusun, karanlığın ve ıssızlığın kişiliksizleştirdiği sokaklar ve bina cepheleri hep birbirine benziyor. Aynı yerde dönüp dönmediğimi bile tam olarak kestiremiyorum aslında. Belki de ilerliyorum, ama bunun farkında değilim. Hafif bir eğimle yükselen bir yokuş var. Bu yokuşu çıkıyorum hep, ancak yokuş beni bir türlü Beyazıt'a çıkarmıyor. Nasıl oluyor, anlamıyorum, hep bu yokuşun ya da herhangi bir yokuşun başında buluyorum kendimi. Bu yokuş o yokuş mu, ben çıkıyor muyum, iniyor muyum, bilemiyorum. Uyuz bir it metruk bir mezarlığın duvarına siyermişçesine, saatlerdir, belki de günlerdir sinsi sinsi çiselemekte olan yağmur, sokakları ağır ve yapışkan bir çamur deryasına dönüştürmüştü. Her adımda biraz daha batıyorum bu balçığa. Pardösümün etekleri, pantolonumun paçaları ve ayakkabılarım, üzerime sıçrayan bu çamurla lekelenmiş. Öyle bir an geliyor ki, ilerleyemiyorum artık, tabanlarım zemine yapışıyor sanki, bacaklarımı oynatmıyorum, dizlerimde derman kesiliyor. Ayaklarımın altında açılan bir balçık kuyusu, kapkara bir kursak, beni içine çekmeye, soğurmaya, yutmaya çalışıyor. Binbir zahmetle doğmaya çabalayan günü kör bir göz denli ölgün ışıyla ürkütüp kaçırmak isteyen bir sokak lambasının paslı direğine yaslanarak bir an nefeslenmeye, hiç bitmeyecekmiş gibi görünen bu tırmanışı tamamlayabilmek için gücümü toplamaya çalışıyorum. Ceketimin iç cebinde yassılmış olan Maltepe paketini çıkarıp bir siga-

ra yakıyorum titreyen ellerimle. Daha ilk nefesi bile çekemiyorum ama. Ciğerlerim o denli güçsüz ki, duman boğazıma tıkanıp kalıyor, boğulayazıyorum. Bütün gövdemi sarsan, ısrarlı ve sessiz bir öksürük nöbetiyle birlikte parmaklarımın arasından kayıveriyor sigara, ve yere, çamurun içine düşüyor. Az sonra biraz kendime gelir gibi olunca, karanlığın içinden işitilen bir mırıltıyla irkiliyorum birdenbire. Gözlerimi kısarak sesin geldiği yana bakıyorum. Gri suratlı binaların arasına sıkışmış, sıvaları dökük, kubbesi yıkık, çevresini ot bürümüş bir hamamın iri gövdesi, sis katmanlarının arasından yavaş yavaş sıyrılarak beliriyor gözlerimin önünde. Ama sisin içinde her şey henüz çok bulanık, ayrıntılar seçilemiyor. Külhanın taş eşliğine çökmüş, eğri büğrü iki karaltı görebiliyorum ancak. Mırıltı sürüyor. Söylenenleri anlayabilmek için kulak kesiliyorum.

“Senin sultanın rağmına doldur bir sifal de, içelim!”

“Behey gafil! O gönüller padişahı, ki arif bir zattır, senin bu kaabil tanına layık değildir!”

“Amma bu iş senin bildiğin gibi değil. Sultan oldur ki, nefesine zebun olmaya, dünyaya gönül vermeye. Akil olaydı, dünyaya yükünden, dağdağasından azade kalır idi. Doldur sen hele, bir kerre daha doldur! Bu defa ayağı bağlı, ahmak bir yolunu yitirmiş rağmına!”

İki kambur gölge kıkırdayarak birbirlerine yaslanıyorlar. Onlara doğru birkaç adım atmaya çalışıyorum, ancak içine batmış olduğum balçık beni bırakmıyor, tam tersine daha derine, daha dibe çekiyor.

“Ey hoş tabiatlı! Ol kişi, ki alim ve fazıl ve dahi ehl-i akıldır, hakkında bu soy lakırdıya layık değildir. Bir daha böyle laflara cüret etmeyesin!”

“Alim ve fazıl mıdır? O bir acizdir! Dünya için kendisi gibi acizlere iltica etmiştir. Halikin izni olmadıkta, aciz bir mahluğun elinden ne gelir? Git, kendisinden sual eyle! Bakalım, fazlını itiraf eder mi?”

“Ben onu elan nerede bulayım? Hem bulsam dahi, yanına nasıl varayım?”

“İrak değildir. Külhan kapısı önünde bir zamandır bila-
ümid dikiledurur.”

Bu söz üzerine gölgelerden biri doğrulup elindeki idare lambasının fitilini yükseltiyor. Külhanın alçak kapısını hafifçe aydınlatan, titrek ve kızılımsı bir ışıktaki, yırtık pırtık çaputlara sarınmış, saç sakalı uzamış, çitişmiş, kıtık olmuş, yalınayak, yüzü gözü ve eli ayağı kirden kapkara, yaşı belirsiz iki insan müsveddesini, iki kadavrayı seçiyorum. Öteki karaltı yüzünü benden yana dönünce, kararmış suratını çevreleyen gür saç ve sakal tutamlarının arasından kor gibi yanmakta olan iki göz görüyorum. Bu gözlerdeki ateş içimi yakıyor. O an içimde birşeylerin tutuştuğunu, yanıp kül olduğunu hissediyorum. Adam belli belirsiz bir el devinimiyle beni yanına çağırıyor. Birdenbire ayaklarım balçıktan kurtuluyor. Kararsız adımlarla yanlarına gidiyorum. Oturmamı işaret ediyor. Yamacına diz çöküp oturuyorum. Arkasındaki duvara dayalı duran, küflenmiş, mantarlaşmış, kıymık kıymık olmuş büyük tahta fıçının dibinden, ağzı kırık bir toprak çanağa bir çamçak şarap tortusu doldurup bana uzatıyor. Çanağı alıyorum ve pıhtılaşmaya başlayan kan kıvamındaki bu ağır sıvıyı hiç duraksamaksızın bir dikişte içip bitiriyorum. İçim daha da yanıyor. Yanardöner bir ateş topu yutmuş gibi oluyorum. Bu acıyla gözlerimi yumuyorum. Katre iken denize, envar-ı zata garkoluyorum.

Sonra kemikli, kara kuru, ince, ama mengene denli güçlü parmaklarıyla sağ bileğimi yakalayıp Mehmet'in, Hristo'nun ve Aleaddin Usta'nın öyküsünü anlatıyor bana ateş gözlü meczup. Bunları duymamak, kaçıp gitmek istiyorum, ama bileğimdeki mengene hiç gevşemiyor, gidemiyorum. Orada sabahın ilk ışıklarına dek öylece oturuyorum, çanak çanak şarap tortusu içiyorum ve onu dinliyorum. Bir soru yankılanıyor kafamın içinde hiç durmamacasına: Senin sultanın kim? Senin cinin kim? Senin ifritin kim? Ancak soluk veremiyorum bu soruya, sözcükler ağzımın içinde daha oluşmadan sönüveriyor, dilim sanki ağzıma sığmazcasına kabarıyor, şişiyor, nefesim tıkanıyor. Boğazıma düğümlenen iri topakları yutarak susuyorum ve dinliyorum, yalnızca dinliyorum... Günün birinde bunları mutlaka birilerine anlatmam gerektiğini bilerek dinliyorum.

Ve?... Ve böylelikle geliyoruz sonuncu fasla: Fasl-ı nihaî. Ölenlerin, kalanların, tutuşanların, yananların ve kendi

külünden yeniden doğanların otuziki kısım tekmi bir den hikâyatı.

Bir bir yıkılıyor kütükler. Çatırtıları kulaklarımızda. Kıvılcımlar, şakacı ateşböcekleri gözbebeklerimizde uçuşan. Kalmasın, hiçbir kalmasın! Yükteki bütün odunu ocağa at! Ta ki doysun bu kızıl kursak. Ateşin günüdür bugün. (Heraret... heraret yükselmekte midir?)

Dövme bakır kazanın yalımlarla öpüşen değirmi dibi. Kaynayan suda azgın fokurtular. Göz gözü görmez bir buhar havada. Aleaddin Usta hâlâ hırsıyla savuruyor koca koca kütükleri ocağa.

Usta, bu ateş karar mıdır?

Karardır da, yararadır da, zarardır da... Hem de dönülmez bir geçmiş arardır. Kimini yakar, kimini söndürür. Alevine eyer vurup râkib olsan, o lahza kondurur adamı Kaf Dağı'nın berisine. Amma ona binmeyi bilmek gerek.

Ya bilemezsen, Usta? Kulağına fısılayacağın tılsımı unutuverirsen? Sözler ağzından yanlış çıkarsa? Elin ayağına dolaşırsa? O anda ne edeceğini bilemezsen?

Bilemedin miydi, kendini yok bil!

Kendini... Usta?

yok bil! Bil ki...

Yok bil kendini! Biliyorum, biliyorsun, biliyor. Biliyoruz! Evet, hepimiz, hepimiz... Peki o da kendisini yok bildi miydi? Onun için mi çekip gittiymiş sessizce? Onun için, kimseciklere birşey söylemeden?

Kaç yıl oldu? Bir, üç, beş... Yıllar da birbirine karışır oldu artık bir zamandır. (Ben şebabetimde...) Cılız ve titrek bir mum alevinin kızılımsı bir ışıqla yarım yamalak aydınlattığı taş odada karşılaşılıyor bakışlarınız. Gözlerindeki bitkinliği okuyorsun. Her zamankinden daha çok şimdi. Azgın bir poyrazın hoyrat savuruşuna dayanamayarak eğilip bükülen, çatlayan, kırılıveren ince bir dal sanki. Hristo, diyorsun, nen var bu gece? Sesin soluğun çıkmıyor. Kaf Dağı'nın ardında gibisin. Kaçırıyor gözlerini, susuyor. Söylesene hadi, ne var? Çakşırında kan gördüm. Yoksa basurun mu azdı yine? Büyük abdeste çıkamıyor musun? Aleaddin Usta'ya söyledin mi, postayı biraz kes-

sin diye? Son günlerde yine ziyade dadandı sana, bilirim. Ama merak etme be! Şu dert ettiğin şeye bak! Bir daha seni çağırdı mıydı, ben giderim senin yerine, sen de biraz soluklanırsın. Usta bana çoktandır pek yanaşmadıydı zaten. Hadi, gülüver be kardeşlik! Nerede o senin cilveli kakhahaların? Güçlkle gülümsemeye çalışıyor Hristo, dudaklarında donan kırık bir tebessüm. İşte Hristaki, seni böyle seviyorum! Bu gedze birbirimise sarılalım, Memedi? Sarılalım, Hristo, bu gece, yarın gece, her gece... Gömleyi ilk giydiyişi gibi? Evet, o günkü gibi, göğüs göğüse, yanak yanağa, et ete... Aramisda kimse olmasın? Kimse, hiçkimse, Hristo, bir sen, bir ben, bir de külhanda közlenen bu ateş... Ama sen... sen ağlıyor musun, Hristo? Nedir yanaklarımıza bulaşan bu gözyaşları? Sen misin ağlayan, yoksa ben miyim? Ben miyim, Hristo?

Ey ihvan! Bu böyle biline ki, burada sen ben yoktur. Burada herkes kardestir. Layhar'ın evlatları, ki birbirlerini yekvücut bilirler, bu kefeneye sağlığında girenler, ölene dek... ölene dek...

Sual-i zor: Kişioğlu sevdiği uğruna can vermesini bilmedikte, ol mevkide aşkın esamisi okunur mu? (Ferkadan birlikte doğup...)

Onu ertesi sabah gelen erkenci müşterilerden biri buldu. Soğukluğun girişindeki kenefte. İçeride taharetlenen biri var sanmış önce. Rezelerinden sarkan tahta kapının içeriden mandalı yok ya, iten giriyor. Kapıyı şöyle bir yoklamasıyla, içeriden de birisi dayatmış. Destur! Birisi bizden evvel davranmış zahir. Sekilikte beklemiş az. Sonra tıkladmış yine kapıyı. Ses seda yok. İbrik, su sesi falan da gelmiyor. Fesuphanallah! İçine mi düş-tün, hemşerim? Acelemiz var! Tekrar bir yoklamış, arkadan da abanırlar. Herifçioğlu bakmış ki, iş inada biniyor, yaradana sığınıp iyice bir yüklenmesiyle, (ki zaten katmer göbekli bir zebellah, rahat yüz okka çeker, kantara çıksa) nihayet açılmış kapı.

Adamın bağurtısına seğırtip kenefe vardığında görüyorsun Hristo'nun kapı pervazından aşağı sarkan çıplak bedenini. İnce bacakları yerden bir karış yüksekte, bir sağa, bir sola, bir öne, bir arkaya, kurgusu bitmiş saat sarkacı gibi aheste aheste salınıp duruyor. Bacakların gövdeye bitiştiği yerde, ne idüğü belir-

siz, boynu bükük, insanda acıma duygusu uyandıran o minicik çıkıntı. Kenefin ayak sürtüle sürtüle aşınmış, içine göçmüş, sidikten sararmış taşlarında birkaç damla pıhtılaşmış kan. Bur-
nu kanamış olmalı. Bir kolundan kapının üzerindeki borulara bağlanmış olan karbeyazı gömleğin öteki kolu özenle düğüm-
lenmiş Hristo'nun boynuna. Zaten ince uzun olan bu boyun, sanki daha da incelmış, daha da uzamış, uzamış, uzamış...

Odunlar artık bir bir yıkılıyor ateşe, iskambil kâğıtları gibi tıpkı. Çam, gürgen, dişbudak, meşe... Bir toplukuyum bu, bir kırım, bir yıkım, kıyamsız bir kıyamet! (Ki heraret... heraret yükselmekte midir?)

Bir kuyrukluydız gitgide ırayarak ağıyor gökte, bir kıvılcım çavlanı atlıyor, bir dünya göçüyor öteye, üzerindeki direy ve biteyi kendisiyle birlikte sürükleyerek. Bir resim kavrulup büzüşüyor ateşin gözalıcı kızılında. Her şey küller. Kişioğlu sevdiği uğruna can vermesini bilmedikte... sevdiği uğruna... Mehmet?

Gül yamağının sonuncu sorusu:

Bir âdem ki toprak içre konulsa, ol naaş çürümeden kaç yevm durur?

Bellisizdir. Adamına bakar. Bir seneyle beş sene arasında oynar. Misal ki bir debbağ alsan, helalinden yedi sene müddet ister. Üst tarafı takdir-i ilahidir.

Ya gümüş tenli bir mahbub, Aleaddin Usta?

Ateş dokunuyor. Ateş alıyor. Ateş dönüştürüyor. Ağaç ateşe dönüşüyor. Ateş küle dönüşüyor. Hristo toprağa dönüşüyor. Kül rüzgâra savruluyor. Kül toprağa düşüyor. Toprak ağaca dönüşüyor. Küllerinden doğuyor. Ağaç ateşe deşiyor. Ateş küle kavuşuyor. Ateş küle doyuyor. Kül küle karışıyor. Ateş bir kül oluyor. Amma bir kül oluyor... Amma bir kül oluyor...

Mehmet, ver bana elini! Dizimde derman kalmadı odun yıkmaktan. Omuz ver hele! Az nefesleneyim. Ayağım aksamıyor olsa... (Ben şebabetimde...) Mehmet, hele ver, hele ver bana şu elini!

Al elimi, Aleaddin Usta!

Pek keyifli harlandı be ateş! Hava desen, buhardan ağır mı ağır, nefes alınmaz neredeyse. Tandır gibi kızmıştır göbekaşı

da şimdi. Müşteriler zevk olup lor peyniri gibi üstüne yayılırlar mı sana?

Ve dahi yayılırlar! Bu sefer hakikaten de öyle bir bir keyifli harlandı ki bu ateş, deme gitsin, Aleaddin Usta.

Yaaa, pek keyifli... Koluma sıkıca girsen de, gidiversek artık.

Merak etme, kolunu sıkı sıkı tuttum, Aleaddin Usta, anca beraber kanca beraber, gidelim. Öyle de güzel harlandı ki ateş...

Vallahi hakikat, ateş pek bir yaman harlandı bu sefer. Aferin bize, sahiden hamaratça körükledik, Mehmet.

Doğru! Sen, ben, Hristo, hepimiz... Haydi gidelim! Katre iken denize, envar-ı zata, envar-ı zata...

Anca beraber kanca beraber ve ama ille de beraber, Aleaddin Usta!

Gidiverelim!

Ayın En Solgun Evi

Bi-t-tad üz-zehicc-ül-vah! Mark dis? Tiz veri sıtıreync indiyd!

[Resmî görünüşlü bir sarı zarfı titreyen elinde evirip çevirir. Zarf büyür, küçülür. Görüntü önce flulaşır, sonra yine netleşir. Romatizmanın çarpılttığı parmaklarıyla zarfı açmaya çalışır- sa da, başaramaz. Gözlerini kırıştırır. Belli belirsiz kıpırdan- nan dudaklarının arasından anlaşılmas bir mırıltı çıkar. Dudak kenarlarının pörsümüş derisinde hafif bir köpüklenme vardır.]

Bir haber? İhbar? Muhibir? Tevbe, tevbe, hayırdır inşallah!

Velakin bu tuhaf lakırdı ne ola? Hem de tam ortalak yerin- de, taş plağın göbek deliği misali bir güzel he... Sağdan sola üç katlı bir istif... De ki, gazetede ki Pazar bulmacası. Ben bunu bir- yerlerden çıkartacağım, amma...

Bi-t-tad! Elifi düşmüş desem, sanki ağusuz... Bak, bu eyil! Ağu düşman başına. Amma velakin o şom vah keyfiyetini ne itmeli? Eğer ki cim re olsa idi, ağunun ağusuzu ağuladığı- na hükmetmek gerekmez miydi bu yazıklanma cihetinden? Lehavle! Fenaya elamet, fenaya elamet...

Bezzav üt-teha-l-deccah! Hem de vallahi! Yukarıdan aşağıya koyup gidiverdin miydi şeddelerini... Allah allah! Bu ne iştir, ey kahpe Felek? Ey Eflak-i nabekâr? Yine örmekte misin örüm- cek misali ağlarını?

Bezestan'da mukim bir bekâr bezzaz desem, değil, vav sarih. De ki, bezzaz imiş, ne dokur bu lain? Bez? Teharet bezi? Teneşir bezi? Tevbe!

Deccal? Yok, hiç değil. Gözümün ferî sönmeye yüz tut-

tu gerçi, amma koskoca lüfer zokası gibi lamı da eskimiş ceket misali tersyüz edip ha okuyacak değilim ya! Acib, acib, fevkalade acib...

Fekat... fekat ya filhakika Deccal ise? Aman derim, hele dur! Bunlar vallahülazim kötüye elamet değil midir? Bunlar değil ise, nidir? Haza ahir zaman elametleri! Sûrunu öttürdü müydü bir, gittik ki, gidiş o gidiş... Bahamut'un sırtında dingildeyen dünya, kamus-ı nara batır mı batır. Heyvah! Rüyet, rüyet, uğursuz rüyet!

Dettab, cehhiz, havv! Hoşt, köpoğlusu!

Vazzab, ahet, haccid...

Vay canına yandığının! De ki, ecinni taifesinin tekmili birden birtamam buraya üşüşmüş. Ama dur hele, ben sizin hakkınızdan gelmeyi bilirim elbet. Hani nerede benim makine-t-ül hisabım? Sinüs, kosinüs, tanjant, felan? Logaritmanın ebced tuşuna bir basıverdim miydi, tamamdır.

7 5 3

2 9 4

6 1 8

"Sakin kendini, Mart'ın onbeşinden sakın!"

Vaşşş! Vay mel'un! Her tarafından onbeş! Ben bunu bildim: Resmen dokuz odalı bir menhus murabba vefk! Hem de müfredat-ül müselles hainane belermiş kırmızı tükenmez kalem marifetiyle! Yetiş, Mestan, yetiş! Zemzemli gülabdanı koştur, nefesi kuvvetli hocafendilere yazdırdığım muskaları iriştir tiz! Veyl ki yönteme geldik!

Çift kollu nerdübanda köhnemekten mütevellit yürek paralayıcı gıcırtilar.

Odalarda, sofalarda, kapı önlerinde telaşlı ayak sesleri.

Gönül gözünün kapısı açılır bir heyale.

Çat kapı: Mestan!

Yettim geldim, koptum geldim, Beyba! İki elcağzım kanda dahi olsa, kodum geldim. Nedir? İhtimal ki yine kalleş bir şeytan aldatması?

(İhtilam! İhtilam! Hain ihtilam! Tumanım vıcık!)

Tevbe de, ya kâfir! İnsan hiç bu yaşında... Tevbe, tevbe... De bakalım hem: Sen beduhu bildin mi? Memduh? Bizim bakal? Hamse aşere keyfiyetinden haberdar mısın? Hamsiyi de bilirim, aşureyi de. Hendeseden, riyaziyeden hiç nasibin var mı? Raziye mi didin? Attar Ahmet Efendi'nin evde kalmış şu kuru kızı? Hani cam silerken, fistanının eteklerini kalçasına kadar bir güzel sıvayıp... Tevbe! O feraset nerede, efendim, nerede? Ama desene ki, küçükken sen bana öğrettin mi diye. Hakikat, ağaç yaşken eğilir. Halbuki az mı değnek kırdıydım sırtında, kalın ensende, bit tutmasın diye usturaya vurdurduğum keltuş kafanda? Amma velakin vermeyince Mabud, ne yapсын Mahmud! Mestan? Mestan?

Fırrrt! Açılan perde. Odaya dolan kırık, buğulu bir ışık. Kenar mahalle ışığı. Bir zamanlar beyaz olan duvarın bağdadisinde sidik rengi rutubet lekeleri. Kimisi çil çil, kimisi kocaman, tepsi kadar. Pirinç karyolanın ayakucu küpeştesinde ani bir jilet pırıltısı. Aşınmış, mantarlaşmış, kıymık kıymık olmuş ahşap döşemeden kalkan toz. Birdenbire irkiliyor canhıraş bir çığlıkla. Köklenmiş bir hoparlörün cızırtılı metalik tınları.

"Saryı batyatyes, guru suvaan!"

Destur! Bu böyle nasıl geçir, ey Pehlevan? Nasıl geçir ki, geçmektedir envai türlü zevat sokağdan? Hani ya zulmet nerede, kuytulara sinen gölgeler nerede, göğün parlak gözleri nerede? Ey Pehlevan?

Gün doğmuştur. Zabahtır. Sekizi beş geçir, on geçir, pencüyek geçir, Beyba.

Ama fekat lakin bu mümkün midir? Bir kötü ikinci gafleti koskoca geceyi dahi birtamam yemiş mi ola? Vakt-i rasata bir nakıs daha yazıldı mı? Heyvah, ol üç çifte kayık, aldı kararım, şarkı okuyup geçti, gitti gider bir ruz-i tarümarım, ki gider! Vay kahpe Felek, alacağın olsun!

Şerh: Şol kimesnedir ki, vücuda geldikte, seb'a-i seyyarenin ikisi bir burcda, bir derece ve bir dakikada buluna. Nihayet kangısı eyi bulunur ise, âna göre hüküm virirler. Mesela Zühre ile Mirrih cem olur ise, ziyadesiyle şeci ve bahadır olur, şöyle ki, mukabelesinde kimesne kaadir olmaya. Şayet Müşteri ile Utarid

cem olur ise, fevkalade ehl-i ilm ve kâtip olur. Saire de keza buna göredir.

“İşte, Necmettin Beyciğim, (Hay, dilini eşşek arısı...) vaziyet bundan ibaret. Yani (Yahni mi? Papaz yahnisi? Mestan’a söylemeli, kedilerin ciğerinden, arpacık soğanıyla şöyle güzelce bir...) sözün kısası, telaş ve endişe edecek hiçbir şey yok. Dava normal seyrini takip etmekte. Karşı taraf taleplerini beyan etti, ben de bizim bunları niçin suret-i kat’iyyede kabul edemeyeceğimizi açık ve seçik biçimde şeyettim. Bilirkişi görüşünün alınması için hakim davayı bir ay sonraya erteledi. Velhasıl, diyeceğim...”

“Ne bilirkişisi, Şemsi Beyoğlum? Bilirkişi de neymiş? Zat-ı alim?

“Anlatamadım, Necmettin Beyciğim, zatıalınız değil. Mahkeme tarafından bilirkişi tayin edilecek bir meslek erbabının bu konudaki fikrine müracaatla...”

“Fesüphanallah! Bu ne dimektir, sayın ve möhterem avukat? Sayın Şemsi Ay? Onlar bilir de, ben bilemez miyim? Bana cahil demeye mi getirirler? Bunak muamelesi mi yaparlar? Vekilim olarak haklarımı niçün müdafaa etmezsiniz? Ah! Namertler! Namertler!”

“Haşa, efenim, haşa! (Kasımpaşa!... Kasımpaşa!...) Size hakaretamız bir davranışta bulunmak kat’iyyen kimsenin muradı değildir. Niçin böyle üzerinize alınıp yok yere asabatınızı bozuyorsunuz? Siz merak buyurmayınız hiç, bendeniz gereğini şeyederim.”

“Hem ne meslek erbabıymış bakalım bu?”

“Ne ehemmiyeti var, efenim? Mimar olabilir, mühendis olabilir, (Müteahhit? Gözü kör olasıca!) hekim olabilir, (Senin için ise baytar olsun, herif!) vesaire... Bu gibi lüzumsuz teferuatla uğraşarak kendinizi beyhude yere üzmeğiniz lütfen. Bakınız, ben zaten karşı tarafın avukatı Kamer Bey’le de şeyettim. (Ona ne şüphe! Tevekkeli, herif bana bile bir hoş bakıyor...) Avukat Kamer Güneş, eskiden beri samimiyetimiz vardır kendisiyle, fakülteden. (Eh, bok boku nerede bulur?) Davayı üzerine almış olmasına rağmen, o bile hiç ümitli değil. Birşey çıkmaz,

diyor. Siz hiç endişe etmeyin, müsterih olun, her şeyi bana bırakın. Hem bakın, dışarıda ne kadar latif bir Mart havası... (Elbet ya! Adamın gözü senin gibi damda olursa... Tevbe! Tevbe!)”

Mestan! Mestan! Boyu devrilesice, neredesin? Tiz getir bana şu bizim karakaplıyı!

[Kapı açılır. İriyarı, kaba saba, matruş çehreli, kasaba eşrafı kılıklı, elli yaşlarında bir adam yuvarlanırcasına odaya girer. Yürürken sol ayağının aksadığı görülmektedir. Adamın elinde siyah deri kaplı kalınca bir cilt vardır. Devinimlerinde zarif olmak için büyük bir çaba göstererek, ancak yine de belirgin biçimde hantal ve sakar adımlarla, pencerenin yanındaki koltukta oturmakta olan yaşlı adama yaklaşır. Bir an gözgöze gelirler. Yaşlı adam yeni gelene karşısındaki tabureye oturmasını işaret eder.]

Oku! Onun adı için oku!

Mestan nezaketle boğazını temizledikten sonra, kucağındaki kitabın kapağını açtı ve her sözcüğün ilk hecesini vurgulayan tuhaf bir aksanla okumaya başladı.

“Kıral Lîr, beş perdelik, kıssalı ailevî facia, yirmialtı kısım, tekmili birden. Müellifi: Vilyım Şaksiper. Tercemesi: İngilizce muallimi Necmüddin Şavkısever...”

“Evet, kendisini tanırdım. İyi bir zat idi, ama, ben ne bileyim, biraz da tuhafça bir zat idi. Nasıl mı tuhaf? Hani sokakta yürürken önüne bakacağına havalara bakıp elektrik direğine toslayan cinsinden. Hatta bir keresinde gündüz gözüyle PTT çukuruna düştüydü de, mahalleli urgan atıp zor halle kurtardık. Ama, dedim ya, efendi adamdı. Ağzından efendimsiz, lütfesiz, rica ederimsiz bir laf işitmişliğim yoktur. Eskiden, yani elden ayaktan düşüp eve kapanmazdan evvel, muntazaman her cuma namazdan sonra gelip bizim dükkândan alışveriş yapardı. O kadar nalburiyeyi ne ederdi, bilmem. İşte birkaç ufak tefek alat edevat, çivi, vida, bakır tel, saç levha, tutkal, nışadır, kükürt, güherçile, karpit filan... Kimi komşuların demesine göre, hayra alamet işlerle uğraşmazmış, ama günahı söyleyenin boynuna, ben karışmam. Konakları enikonu kalabalıktı eskiden. Karısı Mihrümah Hanım, kızları, birkaç uzak akraba, bir iki emektar ve tabii bir de beslemesi o göçmen yetim, Mes-

tan... Erkek evladı olmadığından mıdır nedir, özoğlu gibi severdi bunu. Eh, doğrusu ya, o da saygıda kusur etmezdi babalığına ve nitekim hakikatli de çıktı. En sonunda herkes gitti, oraya buraya dağıldı, geriye bir bu ikisi kaldılar kuru başlarına. Necmettin Bey sokağa çıkamaz olunca, Mestan gelir oldu artık alış-verişe cumaları. Kim derdi ki, günün birinde böyle...”

Ey Mah! Namütenahî gecelerimin bir sultanı! İşte, ki yine yakaladım seni, mahir teleskobumun sivri zıpkınındasın. Ve senin aynanda kendini seyreden güneş... Nihayet bulsun artık bu hasret! İntizar cânıma yetti! Ve fekat evet, ne beis, ayın fethi artık yakın! Tez zamanda avdet eyleyeceğim. Mihrümah! Vuslat! Vuslat! Ümidim vuslat!

Bana mı ünnedin, Beyba? Hırkanı mı getireyim? Üşütürsün sırtını, dikilirsin yine akşam akşam tahtaboşta.

Seni kim çağırdı şimdi, bre muhacir tohumu? Salim kafayla bir lahzacık tencime izin yok mudur? Nücumdaki insicamı Necmüddin cam-ı tencimiyle tedkik itmez ise, kim idecek? Hem benim adım niçün Necmüddin'dir, bilir misin, behey cahil? Rahmetli dedem Müneccimbaşı Şemsüddin Efendi'nin hesab-ı kat'isine nazaran, ben dünyaya geldiğimde, hem sadece sadeyn de değil, seb'a-i seyyarenin yedisi birden bir burçta cem eylemiş. Sen ki hem kel hem fodul bir aksak muhacir veledisin yetim, nasıl cür'et idersin pes yedi kerre sahibkıran velinimetine harfendazlık itmeye? Yıkıl, görmesin gözüm çehre-i menhusunu, kötü Mestan!

Es: Bir seyyaredir. Yeri yedinci kat göktür. Oradan âleme nezaret ider. Bir adı da Keyvan'dır. İlm-i tencime göre, nahs-ı ekberdir. Madeni kurşundur. Siyeh reng bûnın levidir. Zühre ve Utarid dostları, Şems ve Kamer hasımlarıdır. Tabiatı ifrat derecede kuru ve soğuktur. Elhak soğuktur. Hak teala cümlemizi nuhusetinden hıfzeyleye.

“Aluuu? Doktor Utarit Beeey? Kiiim? Sünnetçi Halit mi? Afedersin, kardeşim, herhalde numara yanlış düşmüş.”

Mestan! Mestan! Ey Mestan! Cevz-i bevva ile sermest olmuş mest-i naz! Vakit team vaktidir. Hasırları serdin mi?

Siniyi kuruverdin mi? Yemek hazır mıdır? Kısıverdin mi ataşı? Yanayazmayalım bir kötü aşın narına... Ey Fistan!

Lebbeyk, ya Pater!

Seat kaçtır, nasıldır, geçtir midir, nidir? Ey Sülüs! Ey Şahs-ı Salis? Vakt-i kerahat... vakt-i kerahat irmektedir. Ge-ge-ge-len... gelen var mu? Kimesne var mu kapuda?

Salisen gelir. (Heyvah!) Amma gelir ise, düverim, kaçtırtırım ben onu evelallah. Etme sen hiç merak! Okey?

Terceme-i Hal: Rahmetli pederim beni bayramlarda hep şehrayinlere, fener alaylarına, elab-ı nariye seyrine götürür idi. O havaî fişenglerin tarrakalı heftrenk cümbüşü hâlâ hatırımdadır. "Âdemoğlu birgün elbet fezayı da fethedecektir," der idi rahmetli hep. Keza şebabetimde Jül Vern'in Aya Seyahat'ini kimbilir kaç kerreler devrettiydim. Rahmetlinin hakkı vardı: Bu millet öyle kebir bir millettir ki, günün birinde mutlaka aya gidecektir. Tencim ile ziyadesiyle alakalı bir münevver olarak, bunda benim de bir nebze faidem olur ise, ne devlet! Senelerdir üzerinde bilfiil mesaide bulunduğum ve bir iki möhim krokisini ekte yolladığım bu proje, daha evvelce de arzettiğim gibi, ilhamını, tabiri caizse ilk kıvılcımını, möhterem feylesof Jül Vern Bey'den almış olup...

Yedi kat eflak ile iştigal ider isem ne olmuş yani? Sanki bu yüzden asi Buğdan voyvodalarıyla başa çıkamam mı? Sen, arka sıradaki, gülme! Tencim ciddî bir ilimdir. Hem sonra, gaaibden duyduğum sesleri ne itmeli? Sizin o gek gek gerinen bî-iliminiz bunu da açıklıyor mu bakalım?

"İyi günler, Necmettin Bey! Hayırlı sabahlar, Komiser Beyoğlum! Efendim, sizi rahatsız etmemin nedeni... (Hayırlı bir iş için miydi? Eğer öyleyse, boşuna zahmet etmişsin, evladım. Bende üç kız var idi, amma üçünü de başgöz edeli hanidir. Lakin üzme tatlı canını. Hepsi de birbirinden şirret çıktı, dar ettiler damatlara dünyayı. Eh, alan ağlasın, kıçına kabak bağlasın. Üstüne üstlük şimdi bir de bana...) Komşularınızdan şikâyetler alıyoruz, Necmettin Bey. Densizler! Ne olmuş yine? Mestan kapının önüne çöp mü dökmüş? Biraz çöpten ne çıkar? Mahallenin kedilerini bağçeye toplayıp mama veriyor diye mi

yoksa? Nazik kulakları mı incinmiş kedi miyavlamasından? Benim gibi yaşlı ve bîçare bir adamla uğraşmaya utanmıyor mu bunlar? Hayır, efendim, şikâyet başka. Büyük bir dürbününüz (Büyük bir dübürüm? Hoşt, deyyus!) olduğunu ve bununla (Onunla?) sabah akşam evlerinin içini, karılarını, kızlarını, haşa huzurdan, dikizlediğinizi söylüyorlar. Efendim, bu cihetle, (Büyük bir dürbün? Has Alaman teleskobuna dürbün deyor, dübürü çatlak deyyus!) yani dürbününüz oraya (Dübürlerine...) girmek suretiyle aile hayatlarının mahremiyetini şeyettiğinden, ileride bu tarz tavır ve hareketlerden titizlikle kaçınmanızı zatialinizden rica etmeye... Fekat muhterem Serkomiser Beyoğlum, nasıl olur? Benim dedemin dedesi daha ta Sultan Mahmut zamanında müneccimbaşı imiş. Ailecek kaderimizdir rasat..."

... ve olaydan sonra polis tarafından ifadesine başvurulmuş mahalle sakinlerinin verdiği bilgiye göre, Karagümrük Perendebaz sokak 15 numarada oturan Necmettin Şavkisever (99) adlı şahıs, İstanbul'un eski ailelerinden birisine mensup olup, çevresinde sessiz ve kendi halinde bir insan olarak tanınmaktaydı. Ailesinin imkânlarıyla daha küçük yaşta İngilizce öğrenen Şavkisever, İstanbul'un müttefiklerce işgali sırasında bir süre İngiliz Muhipleri Cemiyeti'nde faaliyet göstermiş, cumhuriyetin ilanından sonra ise İstanbul'daki çeşitli ortaokul ve liselerde İngilizce öğretmeni olarak uzun yıllar görev yapmıştı. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları arasında 1933 yılında basılmış 'Mübtediler İçin İngilizce: Ay Em Lörnink İngiliz' adlı bir ders kitabının da yazarı olan Şavkisever, ayrıca 'İngiliz Lisanının Türk Hançeresine Adaptasyonu Meselesi' başlıklı, yine aynı tarihlerde TDK dergisinde yayımlanmış bir denemesinde, lise ve ortaokullardaki İngilizce dersinin, telaffuz kolaylığı açısından, 1928 Harf Devrimi'nden aldığı esinle kendisinin ortaya atmış ve geliştirmiş olduğu bir tür fonetik çevrimyazı kullanılarak okutulmasını önermişti. William Shakespeare'in tüm yapıtlarını 'Dı Kompiliyt Vörks Of Vilyım Şaksiper' adı altında, hem Türkçe çevirisi hem de kendi buluşu olan çevrimyazıyla, haftalık fasiküller halinde yayımlanacak yedi ciltlik bir dizide toplamayı tasarlayan Şavkisever, "İmanlı Türk gençliğine armağanımdır," ithafla sunduğu bu kitabı, Millî Eğitim Bakan-

lığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın reddetmesi üzerine kendi olanaklarıyla bastırmaya başlamış, ancak parasal sorunlar nedeniyle henüz ilk cildin ortalarında yayıma süresiz ara vermek zorunda kalmıştı. 1955 yılında, zamanının tümünü bilimsel araştırmalarına ayırabilmek amacıyla, kendi isteğiyle emekliye ayrılmış olan Şavkisever'in ayrıca astronomi, astroloji, uzayda yolculuk ve ilahiyat konularında da çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktaydı. Eşinin ölümü ve çok sevdiği kızlarının evlenerek evden ayrılmalarından sonra, otuz yılı aşkın bir süredir Perendebaz Sokak'taki ailesinden kalma üç katlı ahşap konakta evlatlığı Mestan (?) adlı şahısla birlikte oturmakta olan Şavkisever...

Gaaibden pıtırtilar. Tevbe estağfirullah! Ne ola? Hızır Aleyhisselam hakkı için pes üç defa tak tak tak!

Aman! İşittin mi bu sesi? Kapuda uran kim? Kimesne var mu kapuda? Yoksa bugün sakın aylardan 15, günlerden Mart olmaya? Yettiller mi, geldiler mi, vardılar mı? Alıcı kuş misali hamle ittiler mi zatım üzre?

Yok yahu, Beyba! Buluttan kaparsın nem! Eyleme sen gam kasavet! Tıkırtıdır rûzigârdan mütevellit. Muş sürtmesidir. Ecinni çırpmasıdır. Eşikten atlayan melek yalvaç payıdır. Ve ama illa ki hayra alamettir. Etme telaş! Orrayt?

Nes... Yoğ... Meybi... Yu bladi fuğl! Yıkıl karşımdan! Haydi git, hazır eyle kahvealtımı! Eyle ki, karnımı doyurayım. Ruh!

Kapı çekilir. Mestan'ın uzaklaşan aksak adımları. Dağdan ayı potuğu yuvarlanır gibi sanki. Ve nihayet sükût...

Bab: Harbe ve fenalığa elamettir. İfrat ile har ve yabistir. Nahs-i asgardır. Neşat, şecaat, hiddet, sefahat, kudret, hıyanet, gazab, vekaahat, inad ve riyaset ânın mahsusatındandır. Hafazanallah, cellad-manzardır. Daha ne olduğun anlamadan gelip adamın iflahını hırpadanak kesiverir. Maazallah, Hak Tela şerrinden cümlemizi hıfzeyleye!

"Alu? Aluuu? Hay allah, ne aksilik! Hatta pek ziyade parazit var, hiçbir şey duymak kaabil değil. Aluuu?"

“Vallahülazim, iyi tanırdım desem, yalan. Malum, ben bu mahalleye tayin olalı şunun şurası üç beş sene... Velakin gayet mübarek ve mü'min adamdı, vesselam. Tek bir Cuma'yı sektirdiğini görmedim. Yaşına başına aldırılmaz, bir koluyla beslemesi Mestan'a yaslanarak bastonuna dayana dayana gelir, en ön safta, tam benim karşımda yerini alırdı. Secdeye varırken, göz temasını ihmal etmezdi hiç. Rükûlar, aminler felan hep tam yerinde. Hani ben safa katılsam, benim yerime geçip cemaate namazı birtamam kıldırarak. Eee, eski toprak ne de olsa... Hatta ara sıra, beni sınamak için mintarafillah nazil olunmuş bir evliya mıdır acep, diye içimden geçirdiğim dahi olurdu. Birkaç sefer namazdan sonra beni bir kenara çekip gayet derin ilmî hususlarda istintak ettiği ve fikir teatisinde bulunduğu da vakidir. En ziyade muska ve vefklere merakı vardı. Nefesi kuvvetli hoca bilip bilmediğimi sorardı benden hep. Ne diyeyim, alınyazısı... Bizim caminin de kubbesi çöktü. Muhakkak ki din düşmanı komonislerin, törörislerin işidir.”

Geçmiş zemandır, bizim bir kedimiz var idi, adı Mestan. Kalın enseli, toraman, iğdiş bir tekir. Sen yedi sekiz yaşlarında bizim yanımıza evlatlık geldiğinde, baktım ki, lop yanaklı, tostoparlak bir oğlancıksın. “Aaa, yahu bu resmen Mestan!” deyivermişim bizim hanıma. O günden sonra hepimiz Mestan diye çağırdık seni. Mestan! Mestan! Mestan!

Te be geldim, be Beyba! Nedir felan? Ördeğini mi istersin, süreyim altcağızına?

Kaç günlerdir sabah akşam bir tıklama duyarım. Müteaddid defalar ısrarla. Bu adeta içimde bir sıkıntı. Aceba geldiler mi? Kapuda... kapuda uran var mu? Kimesne var mu kapuda?

“Aluuu? Hamfendi, hayırlı sabahlar, efenim! Ruh ve Sinir Hastalıkları Servisi mi? Efenim, ben Doktor Utarit Bey'i şeye-dicektim. Nasııl? Anlayamıyorum! Alu? Alu? Efenim, siz kim-siniz? Pötürge mi? Pötürge, çık aradan! Hay allah, yine hatlar karışıyor...”

Fasıl: Bir adı da Nahid'dir. Fecirden biraz evvel cenub-i şarki cenahında ve gurubdan sonra cenub semtinde görünür. İlm-i tencime göre, tabiatı itidal üzre barid ve ratıbdır. Aış-u işret,

lehv-ü lub, teganni ve cima evsafındandır. Yeşil reng buna mensubdur. İlm-i simyaca adı kalaydır. Yunan esatirinde Afroditi, Romalılarca Venüs mukabilidir. Şark esatirine göre ise, Harut ve Marut'u baştan çıkaran fettan kadın Zühre'dir. Allah ademoğlu-nu şenaatinden hıfzeyleye!

"Aluuu? Doktor Utarit Beeey? Hayırlı sabahlar, efenim, bendeniz Avukat Şemsi Ay! (Sabaha çıkamayasın, inşallah!) Nasılsınız, beyefendi, afiyettesiniz inşallah? (Kursağından lokma geçmesin, iğne ipliğe dön, e mi!) Oh oh, maaşallah, pek iyi, pek âlâ! Ben de, efenim, ben de, eksik olmayın! Doktor Beyciğim, ben şu bizim Zühal Hanım'ın işi için arıyordum. (Gebere-sice...) Evet, efenim, evvelce de arzetmiştim, hani şu Necmettin Bey... (Necmettin kim? Ben Bey? Necmüddin?) Malumaliniz, zihnî melekeler meselesi... Nasıl? Yapabilecek miyiz? Hay hay, efenim, bence gayet müsait. Derhal ajandama not alıyorum: Mart'ın onbeşi, saat 15.15. ("Sakın kendini, Mart'ın onbeşinden sakın!") Efenim, konağın önünde buluşuyoruz, sonra da artık hep beraber... Zühal Hanım'la kardeşleri de hazır bulunacaklar. Her ihtimale karşı polise de haber vereceğiz tabii, zabıt tutmak üzere. Sonradan bir pürüz çıkmaması açısından her şeyin kanun ve nizamaya uygun cereyan etmesi çok mühim. Bilirsiniz, bu gibi konular gayet hassastır. Yo yo, ambülansa ihtiyaç yok, efenim, boş yere fazladan mesarife girmeyelim. Siz hastane-den birkaç hademe getirseniz de olur. Bir taksiye atıp hallederiz. Arzu ederseniz, adresi bir daha şeyedeyim: Karagümrük, Perendebaz Sokak..."

Derdest edüb patates çuvalı gibi, ha? Ah! Riya! Riya! Mürayi! Bu bir komplo! Bu bir suikast! Sattın beni mel'un abukat!

Ya füc! Ya füc! Ya füc!

Nedir, ey Zevat!

Heyhat! Mühim bir tarihî şahsiyet daha maazallah füceten gitmekte! Ne esef! N'esef! Nefes? Nefes? Füc!... Füc!... Füc!...

Dört idir, cihar-ı pencdir, şirpençedir, akildir, mel'undur, habistir, Yecüc ve Mecüc'dür, ki Sinkaf Dağı ardından kalkınıp gelmiştir. Tekmil topu tüfengiyle Viyana kapılarına dayanmış-

tir. Çevre palankalar düşmüş, kal'amız ağır muhasara altında kalmıştır. O öyle temreni yağlı bir oktur ki, aramaktadır müsait bir yürek menziline.

Ha?

Kov, ey Civan, kov! Def eyle! İstiskal et! Kov kim, gelmeye civarıma! Kov kim, eylesin ânı korkak! Kov ve kov ve kov kim, racimdir, haşa huzurdan Haşatan'dır, Melek-i Taus'tur lain... Etmeli kendisini imsak vakti derdest!

İmdi giderim de, iflahını hırpadanak keserim de! Vallahi noğ prablım yani, sen sakın etmeyesin merak, ey Semavî Babamız!

öte yandan aralarında Emekli Öğretmenler Birliği, İngiliz Edebiyatını Tanıtma ve Sevdirme Derneği, İstanbul Fezaseverler Cemiyeti, Amatör Havacılık Teşkilatı, Havaî Fişek ve Çatapat Üreticileri Konfederasyonu gibi değişik alanlarda faaliyet gösteren çeşitli dernek ve kurumların bulunduğu çok sayıda sivil toplum örgütü, basın yayın kuruluşlarına gönderdikleri ortak bildiride, Necmettin Şavkisever ile hiçbir ilişkileri olmadığını açıklamışlar ve bu canice eylemi şiddetle kınayarak olaydan dolayı derin üzüntülerini dile getirmişlerdir. Polis, soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi açısından adı şimdilik gizli tutulan birtakım terör örgütleriyle Şavkisever arasında herhangi bir bağ olup olmadığını araştırmakta ve...

İşte aziz refikam Mihrümah Hanım rahmetli, işte Gonore, işte Nensi Regin... Fi tarihli aile saadetimizin sepya renkli hatıratı... Fekat... fekat Kurdelya, benim o tatlı Kurdelyam nerede? "Seni tuz kadar seviyorum, Babacığım," diyen ağızları yesinler! Sonunda niçün böyle oldu? Babalık vazifemi bihak-kın yerine getirmedi mi? Ailemden kalan hanları hamamları, evleri dükkânları, velhasıl-ı kelam bütün varımı yoğumu üç müsavî parçaya bölüp onlara çeyiz etmedim mi? Udun tatlı ahengini Lîr'in katı adaletine üstün tutmadım mı? Üstelik yüz tane atlı süvari de istemedim ben, bir tane adsız yaya olsun razıydım, ki o da hem kel hem topaldır. Bir de işte bu konak, merahil-i heyatıma şehadet eylemiş bu köhne hane...

Şimdi onu bile fazla görüyorlar bana! Ben nerede hata ettim? Ben nerede...? Ben...?

Yo hayır, beyhude yere heyallenme, Necmüddin! Senin beyaz bir Kurdelyan hiç olmadı. Tavuk kümesinde uyuz it basmış bir kötü sansar dölü gibi kara çıktı hepsi, kara, kara, kap-kara... Tevellüt, şebabet, izdivac ve dahi yekûn-i heyat, burada, hepsi burada... O halde mefat da burada olmalı!

Geldiler! Nihayet! Kapıyı çalıyorlar şimdi: Tak tak tak! (Kapuyu uran kim? Kimesne var mu kapuda?) Avukat Şemsi Bey en önde, kapıyı o çalıyor. Onun ardında meslektaşı Avukat Kamer Bey var ve muhterem müvekkileleri Zühal, Zühre ve Merih Hanımlarla eşleri. Oldukça heyecanlı görünüyorlar. Bugün onlar için önemli bir gün. Yıllardır sürüncemede kalmış bir sorunu kökünden çözecekler. Daha arkada ise Ruh ve Sinir Hastalıkları Müttehassısı Ordinaryus Profesör Doktor Utarit Arzıtilek. Yanında iki tane iriyarı hademe getirmeyi de ihmal etmemiş. Mahalle karakolunun amiri Komiser Bercis Bey de asayiş sağlamaya ve zabıt tutmak üzere bir polis memuruyla birlikte hazır bulunuyor.

Mestan'ın hantal ve düzensiz ayak sesleri duyuluyor içtinden. Kalkan kol demirinin ardından, kapı hafif bir gıcırtyla açılıyor. Gelenlerin karşısında güleç bir çehre Mestan.

Buyursunlar, efendim, buyursunlar! Merhaba, Mestan! Nasıl, Necmettin Bey birşeyden şüphelenmedi, değil mi? Yok, yok, etmeyin siz hiç merak, değildir farkında hiçbirşeyciklerin. (Et tu, Brute?) İndi az evvel bodruma. Oynar aletleriyle. Eh, hadi o zaman, bir an önce hallediverelim şu işi.

"He be o delü teresün böyle ne pohlar yiycügnü ben billahi de bilüdüm emme kimseler benim dememe inanmadı. Benim herüfe de söylediydim siktiret bırah elün gavatu niderse itsün bize ne dediydü ah sahalımız yoh ki sözümüzü dinletelüm. Ben bizim arha bağçeye çamaşur neyin asarkene hep görürdüm bunnarın podurum gatu penciresünden böyle arada fış fış deyi bir acip hataşlar çıkar ve de bir musibet gara duman tüterdü ki cümbürniyet payramunda candurma melasim fişeğü atar sanusun. Günün birü bizim güçüh oğlan elde sapan kertenkele peşünde gezerkene bunnarun bağçesüne geçmiş ki köşeye sin-

mesünnen ne gorsün ha pu yaşlu deyyus podurum daşluğunda gosgoce bir suba gurmuş elünde renklü renklü şişeler iksürler cenabet dualar ohuyup böyü yapar. Zaten bizüm böyüh gızun gısmetü de pundan gapandıydu ya. Heç bişecükler dimem ocağamızı yıhtu allah belasını vesün mezaruna sıçtuğumun.”

Geldiler! Saniyen geldiler! Saat üçü çeyrek, tam vaktidir. İsabet bizim moruk da aşağıda... (Sen de mi, Brütüs? Hayır, onda, bunda, şunda, hepsinde, hepsinde...) Hemencik açıvere-yim kapıyı gidip. Eh, Avokat Şemsi Bey de tutar bahşişi artık bolca. Mütayıt apartumanı diktiğinde, Zühal Hanım yapıverecekmiş beni kapıcı.

...binanın kalıntıları üzerinde yapılan incelemede, olayda büyük miktarda patlayıcı kullanıldığını gösteren izlere rastlanmıştır. İlk saptamalara göre, bunun bir tür ilkel barut olduğu tahmin edilmektedir. Laboratuara gönderilen nümunelerin analizinden sonra, kesin sonuçlar elde edilecektir. Yetkililer...

Geldiler! Ve geldiler! Ve geldiler! Salisen! Geri sayım başladı: Bir, ki, füc... füc... füc... (Kapuda uran var mu? Kimesne var mu kapuda?)

Sülüs, talik, rık’a. Tutuyorum çetelesini çetrefil alınyazımın. Ben ki sahibkıran, ben ki seb’a-i seyyarenin bir efendisi, ben ki yedi göbekten sonuncu müneccim: Ben, Necmüddin-i Nihaî, şavkı ziyadesiyle severim. Burada, duvarları küf ve yosun tutmuş bu rutubetli bodrumda, nışadır ve güherçile buharının genzi yakan kekremsi kokusu atalarımın utkulu günlerini anımsatıyor bana. Yalımı her solukta kıvranan mumun cılız ışığında, yüzyıllardan bana değin uzanan bu ipincecik çizgiyi belli belirsiz seçebiliyorum. Ama okunmuyor, bir türlü okunmuyor. Son ışıklar da bir bir sönüyor. Ortalık gitgide kararıyor. Mumun altın aylası yavaş yavaş sönükleşiyor. Ay en solgun evine giriyor artık.

Ama olsun, üzölmüyorum. Çünkü ayın fethi yakın, ayın fethi artık çok yakın...

Mestan! Mestan! Ey Mest-i Harab! Ey Mest-i Müdam! Yahu canım fena halde tatlı birşey çekti. Aman, bana bir akide danesi koşturuver allasen! Okey?

Senin Melekûtun

“... olmakla birlikte, tümbaşkalaşımlılardaki gelişim sürecinin son evresini belirtmek için kullanılan bu terim, öteki türlerin ergin durumunu da kapsar. Öznenin bilinçdışına yerleşen ve giderek onun başkalarını kavrayış biçimini, dolayısıyla da dışöznelerle karşı tutumunu yönlendiren *ana* ya da *baba* benzeri bir tasarımı adlandırmak üzere de önerilmektedir. Öznelerarası ilişkilerde gelişir ve gerçekliğe göre bozunuk olabilir. Eşeylidir. Bundan ötürü, birarada yaşayan türlerin işçi ve savaşırları, artık kavkı değiştiremeyecek olmalarına karşın, bu kapsam dışında tutulurlar. Doğal olarak...”

“Kuramsal açıdan tümüyle haklı olabilirsiniz, Doktor. Konulararası geçişimlerdeki olağanüstü yeteneğinizin beni bir hayli etkilediğini söylemeliyim en azından. Ne var ki, sizin de herhalde bildiğiniz gibi, çok daha somut sorunlarla karşı karşıyayız şu anda. Göğüs kafesinden söz edebiliyoruz sözgelimi, ama gözlerden, kulaklardan, burundan hayır, kesinlikle hayır! Dişlerden bile değil hatta, ki bu noktada çok işimize yarayabilirdi bu bilgi. Ama işte yok, ne o ne de öteki, hiçbirisi değil. Ve biliyor musunuz, her şeye karşın bana öyle geliyor ki, intihar ettirmek en uygun çözüm olacak: Temiz, tutarlı, sorunsuz... Evet, bence mutlaka intihar etmeli.”

“Öteki seçeneklerimiz nedir peki?”

akıl hastanesi

baldırım (Lapsus: *kaldırım* olacak, ya da yoksa *baldıran* mı?)

cinayet, mahkeme kapısı, hapisane

“Bir dakika! Bütün bunlar sizce de biraz fazla melodramatik ve alfabetik değil mi? Üstelik sonu daha en başından belli bir işe girişmek...”

“Yooo, la müsellim! Suret-i kat’iyyede teslim etmem! Valahi de, tallahi de! Evet, muhterem meslektaşımın da haklı olarak işaret ettiği üzere, ağız nahiyesinde muayyen miktarda bir köpüklenme var, gözbebeklerinin gayriiradî kaymasından mütevellit gözakları ortaya çıkıyor, umumî hal ve tavırlarda ise belli bir mütecavizlik temayülü müşahade edilmekte, vesaire, vesaire... Elhak doğru, kabul. Ancaaak... Muhterem Doktor, ben şahsen buna da-ül-kelb teşhisi koymaya kat’iyyen taraftar değilim. Fikrimi sorarsanız, akut bir ihtinak-i rahm vakasıyla karşı karşıya bulunmaktayız, diyeceğim. Nazar-ı dikkatinizi bilhassa celbetmek istediğim nokta...”

DOKTOR: Kardeşin nerede?

MERYEM: Ne bileyim? Kardeşimin bekçisi miyim ben?

“Yazacaksınız, yavrucuğum, bütün hissiyatınızı, teessüratınızı, fikriyatınızı kâğıda dökeceksiniz. Bu size zor geliyor- sa eğer, ufak bir teyp satın alınız, hani şu casus teyplerden. Evet, feza çağındayız artık ne de olsa, teknolojinin kolaylıklarından faydalanmayı bilmeli insan. Aklınızdan geçenleri her daim yanınızda gezdireceğiniz bu teybe okursunuz. Kayıtların transkripsiyonunu çıkarmayı ihmal etmeyiniz ama, olmaz mı? Eğer aklınıza hiçbir şey gelmiyorsa, hemen ümitsizliğe kapılmayın, onun da kolayı var: Okuyunuz, kitap okuyunuz! Ne olduğu hiç mühim değil, elinize ne geçerse, roman, hatırat, tarih, ansiklopedi, hatta bilumum broşürler, takvim yaprakları, sakız kâğıtlarına yazılı maniler... Ve okuduklarınızı harfi harfine, kelimesi kelimesine, temiz bir elyazısıyla defterinize geçiriniz. Lakin yazınız, yeter ki yazınız, ne olursa olsun mutlaka yazınız! Modern psikolojinin sıkça başvurduğu bir tedavi metodu olarak ekritür otomatik...”

Ve anda bir kadın vardı ki yüzü sokağa dönük köşe penceresinin önüne oturmuş ve sadece sırtı görünüyordu idi ve saçları galiba sarıdır.

SAÇLARI BOYAMA KÜKÜRT SARISI VE FAKAT KAŞLARI SİYAH VE TENİ FİLDİŞİ İDİ VE GÖZLERİNE YEŞİL LENS TAKMIŞDI AĞLAMAYORDU.

Yatsı ezanı bir müddet evvel okunmuşdur o da pencerenin önüne kurulmuş sokağı seyrediyor idi elinde kankırmızı bir gül gibi ufak bir kavanoz tutuyordu.

Öyle idi ama o aslında bir resimdir ve siyah beyaz bulanık gölgelerin arasında yitmişti bir zamanlar çok güzel olmuş olmalı.

Bir zamanlar o bembeyaz elbisenin içinde çok güzel olmuş olmalıyım diye düşündü dal gibi incecik ve taze.

Sofada dikkate değer birşey yokdu hatta gürültülü bir sessizlik göze çarpmaktadır sadece rakkaslı bir saat tiktak edip duruyordu.

Tiktik ediyordu tikitak edeyordu zaten her zaman böyle yapar bu artık adet hükmüne girmişti.

Siz bilemezsiniz ama ben bilirim diye düşünerek kıs kıs güldü biri yeşil biri ela gözleri uykusuzluktan kaçanağına dönmüşdü ama o hâlâ büyük bir bakır kepçeyi önünde fokurdamakda olan kükürt kazanına sokub çıkarıyordu arada sırada elindeki kavanozu ışığa doğru kaldırub lal rengi bu mahlulün içindeki yanardöner pırıltıları temaşa eder.

Sonra bir ara bir tıkırtı oldu o da sokağa dikkatlice bakar bu galiba o dedi heyecanla yerinden fırladı koşaradım sofaya çıktı.

Hiç ışık olmadığı halde elyordamıyla yolunu bulub merdivenlerden avluya iner bu nasıl bir meharet idi dışarıdan hafif bir ayak sesi yaklaşıyordu.

BU NASIL BİR MEHARET İDİ?

ve daha önce de değinildiği gibi, tümbaşkalaşımlılar da larva son kavkı değişiminin ardından büründüğü bu yeni biçimde güçlkle soluk alır, beslenemez ve dolayısıyla da ağırlığının % 10-45'ini yitirir. Gövdesindeki tek yaşam belirtisi, organizmada sürmekte olan değişimlerdir. Bu durumda, geliş-

mini bütünlemiş erişkinin mumyasına benzetilebilir. Pulkanatlılarda ipek bir kozayla ya da parşömeni andıran bir kılıfla sarılı olanına *krizalit* denir. Beni izleyebiliyor musunuz, Doktor?"

"Hem de adeta nutkum tutularak, sayın meslektaşım! Uzmanlık alanlarınızın insan anatomisinin çok ötesine uzandığını bilmiyordum. Yaaa, benim amatör bir entomolog olduğumu size söylemediler, demek ki? Af buyurun, anlayamadım: Neolog, neolog? Entomo... Nasıl? Tomolog? Evet, efendim, hem de en tomolog! Böyle tombul tombul, bingil bingil, baliketi... Tüh, hay allah! Kusuruma bakmayın! Bilseydim, birkaç kırkayak, bir iki tırtıl, çiyen, akrep, örümcek filan getirirdim gelirken. Bizim arka bahçede ziyadesiyle var da... Üzülmeyin, canım, zararı yok. Zehirlileriyle uğraşmıyorum ben zaten, çocukluktan kalma bir fobi. Ya, insanlık hali işte... Yeri geldiğinde, başarılı bir ruh hekimi bile... Düşünün bir, kol saatimin akrebini dahi söktürdüm. Dakikaları ve saniyeleri bilmek bana yetiyor, saatler gereksiz bir ayrıntı. Daha fazlası için, haftasonlarında bitpazarlarından topladığım geçmiş yılların saatli maarif takvimlerini karıştırıyorum. Ah, ne kadar hoş bir hobi! Ben de küçükken, takvim yapraklarının arkasındaki tefrika romanları okumayı ne çok severdim, bir bilseniz! Hele bir keresinde, hiç unutmam, romanın sonunu fena halde merak ettiğimden, oturup bütün yaprakları birer birer koparmış, o çocuk merakıyla yutarcasına okumuştum. Merakım zail olmuştu nihayet, ama akşama annemden bir güzel sopa yedim tabii. Hey gidi günler... Fakat sayın meslektaşım, bana öyle geliyor ki, siz saatli maarif takvimini radyodaki *Arkası Yarın* programıyla karıştırıyorsunuz. Kuşkusuz sizin de anımsayacağınız gibi..."

Kaygan fayans döşemenin gözkamaştırıcı parlaklığında kösele tabanlı bir ayakkabıyla üzerine basılan sert kavkılı ve tombul bir böceğin ezilirken çıkardığı o iç gıcıklayıcı çıtırtı. Fayansa sıvaşan katran kıvamındaki koyu renk salgı. Genzi gıdıklayan acımsı bir tat.

"... yarımbaşkalaşımılılarda da (düzkanatlılar, yarımkanatlılar, tekgünböcekleri ve özellikle kızböcekleri) benzeri bir etkinlik gösterir ve larvadaki güçlkle ayırdedilir. Tüm ya da

yarımbaşkalaşımllıların hepsinde bu evre bir imago kabukdeğişimiyle son bulur ve bundan sonra erişkin ortaya çıkar.”

Ayak sesleri kapunun önünde durdu kesik bir öksürükden sonra üç boğuk darbe işidilir o vakit kapuyu usulca açdı soğuktan titreyen iri bir karaltı içeriye süzüldü ama bu o değildi.

BU O DEĞİLDİ.

Bu o değildi bu onun yeni bir görüntüsüydü fanilere işte böyle görünürdü elindeki lüle marpucu bir aşağı bir yukarı sallayordu.

Bu doyulmaz bir temaşa idi.

BU DOYULMAZ BİR TEMAŞA İDİ.

Gelecek senin melekûtun bir gün mutlaka gelecek.

Gelen yetmişyedinci kaptandır yerlere kadar eğilerek kandilli bir temenna kondurdu iki gözüm efendim sizi rahatsız etmekliğimin esbabı mucibesi diyerek sormadığı bir sualin cevabını manalı bir tebessümle bekledi hatta hazzından ne diyeceğini şaşırmış gibi ellerini ovuşturuyordu.

Estağfirullah efendim bu sözlerle cariyenizi adeta ihya edeyorsunuz keşke iltifatınıza layık olabilsem filan gibi laflar sarfederek ona sarıldı aldırıışsızca birer puse verir gibi oldular bu galiba eskiden kalma bir âdetti.

BU EN ESKİDEN KALMA BİR ÂDETTİ.

İkisi birlikte merdivenleri çıkmağa başladılar o [Meryem] arada sırada aman yavaş basınız konu komşu duymasın diyerek birtakım tembihlerde bulunur bu güç halde en üst kata vardılar.

Sağda bir oda vardı solda da bir oda vardı fekat esasında sofadan sadece oda kapıları görüneyordu bu mezkûr kapuların ardında birer oda olabileceği fikri onları ziyadesiyle melale sevedeyordu sağdaki kapuyu açıp girerler.

BU ADETA BİR ODA İDİ.

Bu adeta bir oda idi ki eski bronz bir karyola ile yaldız çerçevesi büyük boy bir ayna başlıca eşyasındandır.

Yatağın tarifi: .) ortası hafifçe çökmüş

.) fazlaca istimalden yıpranmış olduğuna delalet edecek surette kirli

.) fekat yastık yorgan had kertede piriüpak idi

.) hemen başucunda divarda beyzî bir çerçeve içinde soluk bir fotografi

asılı durmaktadır.

İşbu fotografi esasında en baş tarafda zikredilmiş olan fotoğrafının o zamanki aslıdır ki divardan bakadurur dudakları akua-
relle renklendirilmiştir altında okunaksız bir yazı var.

MERYEM: Onou nitchune oeldurdume? Essérimy yazmac itchine my?

DOKTOR: Essérimy nitchune yazdème? Onou oeldurméc itchine my?

"Maktulün kimliği, Doktor, maktulün kimliği hakkın-
da bildiğiniz her şeyi bana anlatmalısınız. Ya da 'maktulenin'
demeliyim belki. Cinsel organlar kesici bir aletle (muhtemelen
jilet) kopartılıp alındığı için, kurbanın cinsiyeti konusunda adlî
tıb henüz kararsız. Yakılmış surat ve kezzapla dağlanmış par-
makuçları da düşünülürse, neredeyse bütün bütüne çözümsüz
bir vaka ile karşı karşıyayız demektir. Kaatil işinin ehli olma-
lı. Dişleri bile tek tek sökmeyi ihmal etmemiş. Metruk bir evin
boş bir odasında, yarı yarıya yanmış, tanınmaz hale gelmiş bir
ceset... Görüyorsunuz ya, Doktor, her şey size bağlı. Bu eksik
gövdeye, gelişimini henüz tamamlamamış bu sakıt cenine bir
kişilik biçmek ya da biçmemek, onu bir insana dönüştürmek ya
da dönüştürmemek, onu yaratmak ya da yaratmamak... Bütün
hünerinizi göstermeli, bütün bildiklerinizi bana anlatmalısınız,
Doktor. Tasalanmayın, aramızda kalacak söyledikleriniz, ben
sizin sır kâtibiniz olacağım. Meslektaş değil miyiz nasıl olsa?
İkimiz de hipokrit yemini etmedik mi?"

"Sözlerinize dikkat edin, Doktor! Basit bir dilsürçmesi,
hakkınızda hakaret davası açılmasına neden olabilir. Sonunda
meslekten bile atılabilirsiniz."

"Ah, Doktor, bu gibi ufak tefek güçlüklerin ne önemi var
ki! Oysa bir insan yaratmak, bir insan yaratmak her şeye değer.
Bir yazgı yaratmak demek çünkü bu. Bir yazgı, Doktor, bir yaz-
gı!... Bunun ne demek olduğunu anlayabiliyor musunuz?"

"Benim jinekoloji üstüne ihtisas yapmış olduğumu unut-

muşa benziyorsunuz, sayın meslektaşım. Düşünün ki, cenin de bir tür larvadır, henüz belirsiz bir olumsuzluk... Ne dersiniz, teşrih salonuna geçelim mi artık? Beyaz önlükler şuradaki dolapta olacak.”

Dulabdan gayet zarif bir boğça çıkardı mütebessim bir edayla kapudana dönüb soyununuz dedi kendisi de soyunur onlar bu minval üzere soyunurlarken sofadan zayıf ayak sesleri işidileyordu.

Gelen o mudur bilemeyordu birtamam anadoğması soyunub ürkek ve mütereddid adımlarla kapuya gitdi bir müddet pürdikkat dışarısını dinledikten sonra kapunun kanatlarını iki yana açar ama gelen o değildi.

GELEN O DEĞİLDİ.

Gelecek senin melekûtun bir gün mutlaka gelecek.

Gelen yetmişsekizinci kaptandır kapunun önünde idi tepeden tırnağa pürsilahdı gözleri hadekalarından uğramış öylece dikelip duruyordu.

Bir an tereddüd geçirdi kapuyu kapayacak oldu annesi tanımadığı adamları eve almamasını tembihlemişdi gelen o değildi kapudanın sakalı babasının sakalına benzeyordu kapuyu kapatmak ister fekat güç yetiremez kaptan bir ayağını eşikten içeri atmışdı kapuyu adeta zorlayordu hatta kapu birden açılıverdi girer.

GİRMİŞDİ ŞİMDİ İÇERDEYDİ ODANIN İÇİNDE GİDİB GELEYORDU.

MERYEM: Elinde sayı yok! Hiçbir şey yok!

DOKTOR: İspat hakkı istiyorum! İspat hakkı! İspat hakkı!

Oysa o hakimiyet orada var/ bütün yapmaya çalıştığı kaçmak ondan/ ondan kaçmaya çalışmak/ sorunu, varolanın hakimiyetinden çıkamamak/ [sayfayı çevirir]/ kendi gerçekliğinin içinde/ hakimiyeti yaratan kadının/

“Allah kahretsin, sızıntı var! Alt katmanlardaki başka kayıtlar karışıyor araya! Aynı teyp bandına üst üste birkaç kayıt yapmanın sakıncası da bu işte! Şimdi nasıl...”

“Bir dakika! Biz burada baştan beri... Evet, ben de aslında pek farklı düşünmüyorum. Ne var ki siz... Nasıl? Fakat siz yazdığım piyesi adeta yaşamış olmamı istiyorsunuz. İşte sizin fikr-i sabitiniz de bu, Doktor!”

Kapudan-ı Evvel [esasında 79. Kaptan] geniş omuzlu sakallı bıyıklı erkek adamdır desturu sarkmaz sarksa da toplar kamidi diktir zallağı kalkar vallahi kalkar.

Kapudan kaldırınca kalkar.

Kadirgası gemisi feneri kalkar küreği topu tüfengi kalkar.

Kapudanın suratı bir mikdar çiçek bozuğu idi.

Amma velakin melek sima irkek adama ne lazım?

[Kapudan-ı Evvel girer]

Meryem: “Ah! Sabunla!”

[Kapudan çıkar sabunlayub tekrar girer bu sefer ses yok]

Kapudan: “Allahüekber! Meryem, ya Hacı Cavcav!” [pastaf]

[Kapudan mükerreren çıkar girer hem girmeden tamam üç defa kapuyu vurur]

Kapudan: “Tik tak tik tak! Tiki tak!”

Meryem: [içeriden] “Kimdir o?”

[Kapudan-ı Sani ses vermez doğrudan girer]

Meryem: “Ah! Böğrümü deldi!” [pastaf pastaf]

[Kapudan söylenir parasını peşin peşin vermedik mi hem de çil çil düka altunuyla ne bu feryad-ü figân der takiben müteaddid defalar pastaf]

Meryem: “Eline sağlık, aslanım! Pir aşkı için bir daha!”

[Kapudan-ı Salis gelir]

Gelen o değildi.

Gelen o değildi senin melekûtun bir gün mutlak gelecek.

GELEN O DEĞİLDİ ELİNDE GÜL YAPRAĞI MİSALİ BİR KIZIL YALIM TUTMAYORDU GÖZLERİNDEKİ O PIRILTI SÖNMÜŞDÜ.

Ona baktı gelen o değildir çehresi külrengi idi nihayet gelmişti onu [Meryem’i] bir başka yere uçuracaktı.

Konuşacak gibi olur birşey söylemek isteyordu ama sesi bir türlü çıkmıyor ihtimal ki heyecandan dili tutulmuşdu tavandaki muğlak bir noktaya öylece bakakaldı bu bir gözde dalgalınlığı idi kapudan yine girer.

HATTA BELKİ DE BU BİR GÖZDALGINLIĞI İDİ.

Fotografiden bunun bir gözdalginlığı olması gerektiği anlaşılmakta.

Sonra bir aralık birşey oldu bilemedi tavan da duvarlar da adeta yukarıdan çekilmiş gibi ırayordu o onu [Meryem'i] yavaş yavaş kolundan yan odaya çekti.

Oradaki masanın üzerinde billur bir sürahi var ve o ol sürahidan ona [Meryem'e] kristal bir kadehle kırmızımsı bir mayı içirdi ve kendisi dahi içer ve onun içtiği tatlı bir iksir idi.

Bir tane daha vereyim mi dedi o [Meryem] cevap vermedi herareti var idi ve boğazı dahi kurumuş idi ki o zaman bir kerre daha doldurub âna sundu ve hatta ol kadehi de içer.

Bu öyle birşeydi ki anası bazen adına neş'e derdi işte bu da o idi fekat pek latifti.

Ama o bir kerre daha verdi ki bir cam daha nuş eder ve hatta hoş bir gevşeme vücudunun her azasına yayılayordu.

Gözlerini kapadı başı döneyordu buna neş'e derlerdi işte bu da o idi.

İŞTE BU DA O İDİ.

Fekat o vakit o ona usul usul yanaşdı.

Eli eline değdi avuçları birleşdi bacakları birbirine dokunuyor ve daha evvel kimse ona böyle uzun uzadıya dokunmamışdı.

Yanaklarını öpmeğe başladı içi gıcıkılanayordu bu da iyiymiş diye düşünür fekat o ona birşeyler yaptı.

Ağzı ağzının içine akdı kasıklarının kasıklarına değdirerek yıkıldı ihtimal ki yıkıldı amma harab olmak bunun yanında birşey değildi.

Nazik etini üzeyordu fekat o böyle hevesli hücumlara alışık değildir ve hatta ol gece tamam üç defa örselendi.

FEKAT BU DOYULMAZ BİR TEMAŞA İDİ.

Bu doyulmaz bir temaşa idi.

Bu doyulmaz bir temaşa idi.

O onu bildi Meryem'i bildi bu da böyle pek iyiymiş der sıkı sıkı sarıldılar.

Anda anasının sırlarına birtamam vâkıf oldu.

ve yine bu cümleden olmak üzere, ankebud ve sair haşerat..."

“Olmuyor, Doktor, olmuyor!”

“Niçin olmasın, aziz meslektaşım?”

“Anakronizme düşüyorsunuz, size ait olmayan replikleri söylüyorsunuz, biçem kayması yaratıyorsunuz. Bunun sonucunda da kurgunun süremsel ve uzamsal tutarlılığı ortadan kalkıyor doğal olarak.”

“Olası bir cinayeti başka nasıl açıklama ve aydınlatma girişiminde bulunabilirdim ki, Doktor? Üstelik kurbanın kimliğine ilişkin veriler böyle bulanıkken? Bu denli derinlemesine bir *postmortem*, eldeki *corpus*’u parçalayan, dahası bozunduran, kılı kırk yaran, kapsamlı ve çok yönlü *otopsi/kolojik* bir yöntem kullanılmaksızın gerçekleştirilemezdi doğal olarak ve bu durumda, en azından başvurulana girişik ve içrekçi söylem açısından, meslek dışı kişilerin konuya bütün bütüne yabancı kalabileceklerini, üstelik böylesi bir dışlamanın düpedüz istenilir de olduğunu kabul etmek gerekir. Soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi için, kamuoyunu eldeki bulgular konusunda ne yazık ki aşağı yukarı tümüyle karanlıkta bırakmak zorundayız. Kaatil, bizi ona götürecek olan izin neresinde bulunduğu-muzu anlayamayacaktır böylelikle.”

“Bu soruşturmayı gitgide ucuz bir polisiye öyküye çeviriyorsunuz, sayın meslektaş!”

“Yanılıyorsunuz, azizim Watson! Olayları gerçekliklerine dokunmaksızın yansıtmaya yöneliktir benim çalışmalarım. Kimi zaman ufak bir ayrıntıyı daha iyi görebilmek için iç ya da dışbükey aynalardan yararlanmak gerekebilir. Bu yöntem görüntünün bütününe çarpıtsa bile, üzerinde odaklanılan o ufak ayrıntı değişmeyecektir hiç. Hiç! ‘*Paranoya kriminell*’ tanınıza gelince: İçinde ölüm olan her öykü, polisiye bir öyküdür gerçekte, çünkü her ölüm, şöyle ya da böyle, bir cinayettir. Bu dünyada mutlu ölüm yoktur, Doktor!”

“Haklı olabilirsiniz, Doktor. Ama aslında benim en çok merak ettiğim nedir, biliyor musunuz? Acaba piyesinizin vak’asıyla hususî hayatınız arasında bir yakınlık var mı? Neden dersiniz, çünkü onda adeta yaşanmışa, hayattan alınmışa benzer bir koku var.”

DOKTOR: Ne yaptın? Ona ne yaptın?

MERYEM: Bak! Kardeşinin kanı topraktan bağıyor!

ki bu sürecin üstün yapılı böceklerde (tümbaşkalaşım-
lılar) ayırdedici özelliği, dış etkinliğin aşağı yukarı hiç olmama-
sı, korunaklı durumda bulunmaları, larvaya özgü örgeilerdeki
dokuların ölmesi, önemli ölçüde ağırlık yitimi ve..."

"Kendisine kasdı var bunun! Kendisinden çıkan şeyden
emin değil. Bilincin ötesinde..."

"Yine karışıyor, kahrolasıca!"

ve *imago* disklerinin erişkine özgü örgeilere (kanatlar,
pençeler, üreme örgeileri) dönüşümüyle sonuçlanır. *Histojenez*
adı verilen bu süreç, böceklerin kısa yaşamında başkalaşım-
ların en köklü olduğu dönemdir. Uzun süreli niceliksel birikim-
ler sonucunda birdenbire ortaya çıkan bu niteliksel sıçramanın
geriçevrilemezliği, *ancak o da anlıyor*, tüm olası çekincelerine
karşın, *bu tatlı bir bela mı idi?"*

Gözleri akli başından gitmiş gibi süzölmüşdü hatta bir ara
ağlar gibi de olur fekat o ona sen olmasan ben dahi ne idüğüm
bilmez idim amma imdi senin âteşine yandım eyvah ki beni de
herab ittin kâfir didi.

O dahi acınacak halde idi ki hakikaten öyle idi adeta süzölmüşdü altı yedi ay var guşesinde oturub onu düşünür ve bir onu düşünürdü.

Koynunda sakladığı bir tutam zölfün çıkarub okşar yüzün
sürer koklar idi.

Heyalinde ona göründükçe bayılacak gibi kendinden geçerci.

Ve fekat analığı olacak o fettan karı eski iskerletdir.

Ol kadın dahi buluttan nem kapar idi ve en ufak bir taşkınlı-
ğını dahi görse sevdasını anlar idi ve sırf kemlik olsun için onu
bütün bütüne elinden alır diye korkayordu.

Fırsat buldukça kaçamak bir buse ile aşk ateşin bastırır ve
dahi görmezde ağlayarak kendini helak eder idi.

İşte bu fırsat ona yeniden can verdi.

Halbuki o gece dışarı çıkmasını onu dışarı çıkarmasını iste-
meyordu ama ona engel olamazdı.

Duvardakiyle özdeşleştigi için, yani aynadakiyle, kendisini dışarı çıkardığında, aslında onu dışarı çıkardığını sanıyor! Olabilir mi, Doktor? Böyle birşey gerçekten olabilir mi?

MERYEM: Ben sanatı hayattan başka birşey sanıyordum.

DOKTOR: Bu sözler benim değil, benim değil, Doktor!

“Üzülme­yiniz, Doktorcuğum! Beyhude yere kendinizi helak etmeyiniz, muhterem meslektaşım! Bilirsiniz, kötü doktorlar öykünür, iyi doktorlar çalar. Operatörler bilhassa! Şuradan bir dalak, buradan bir böbrek, öteki taraftan birkaç metre körbağırsak, vesaire... Bir makara teğel ipliği, biraz katkı, azbuçuk da sülfile dikiş biliyorsa insan, tamamdır. Eğer hâlâ tutmayan tarafı varsa, alınız efendim bir tüp Japon yapıştırıcı, işportalarda mebzul... Ve işte size bir adam! O kadar da güç bir iş değil bir adam yaratmak, canım! Öyle büyütme­yin gözünüzde! Hatta, inanmazsınız, taze taze yürek ve beyin bile bulunuyor bugünlerde piyasada. Yaaa, hiç sormayın, çalıntı organ karaborsası almış başını gitmiş... Gözünü açmazsa eğer insan, bir de bakıyorsunuz ki, şak şak, daha sizin ruhunuz bile duymadan prostatınızı kesip elinize verivermişler. Tıbbî açıdan bir tek olumsuz durum var yalnızca (ki bilemiyorum, ona da olumsuzluk dersiniz, belki de bir tür yanetki daha çok): Erkek ya da dişi, her ne ise yaratmak istediğiniz, sonunda kaçınılmaz biçimde bir *Frankenstein* olup çıkıyor. Ama surattaki dikişler hariç pek de birşey çakılmıyor sonuçta açıkçası.”

“İşte benim kafamı asıl kurcalayan konu da bu, sayın meslektaşım. Maktulden koparılan cinsel organı acaba kime diktiler? Kime? Kime? Kime? Yakıcı bir soru...”

“İşin daha da garibi, Doktor, olay yerinde hiçbir boğuşma izine rastlanmamış oluşu. Öyle anlaşılıyor ki, maktulün rızasıyla gerçekleştirilmiş bu ameliyat. Parasal nedenlerle mi acaba? Biliyorsunuz, kimi insanlar organlarını satarak...”

Ertesi sabah uyandığında yorgunluğu henüz geçmemişdi evvelsi akşamki o çılgin raksın mahirane topuk vuruşları kulağında lezzetli akisler bırakmışdı kalkar.

Sofaya çıkmasıyla ona rastgeldi ihtimal ki geceyi odasında volta atarak geçirmişdi onu görünce utandı bu tavrı onu büsbütün başdan çıkardı yanına yanaşub kolunu sıkdı sonra sana birşey söyleyeceğim sakın unutturma dedi girdiler.

Analığı da orada idi kerevete uzanmışdı bir halayığa kâfuruyla sırtını ovdurayordu.

Birdenbire sahi hanımanne siz gitmeyecek miydiniz didi.

Hayır ben şimdi biraz daha dururum şu sırtımın ağrısı hele bir geçsin bu musibet biraz romatizmalıdır da arada sırada böyle tutar yerimden kımıldatmaz eğerçi geçer ise büyükhanıma gideceğim bari siz de adalara modalara gezmeğe gidiniz.

“İşler iyice karışıyor, Doktor! Korkarım ki, eldeki bulgular yanlış bir iz üzerine sürüklüyor bizi. Üstelik, biliyorsunuz, teyp kayıtları mahkemede kanıt olarak kullanılamıyor. Hele bir de böyle tahrif edilmişse... Evet, yanlış duymadınız, ‘tahrif’ dedim, çünkü bu bozunumun usa yakın başka bir açıklaması yok. Kaatilin sinsi oyunlarından biri olmalı bu, bizi bütün bütüne şaşırtmak, izini kaybettirmek için.”

“İşte bu yüzden, ilk bakışta önemsiz gibi görünebilecek ayrıntılara dikkat etmeliyiz, aziz meslektaşım Doktor Watson. Şu duvar kâğıdını alın, sözgelimi. Aslında her duvar kâğıdı bir *palimpsest* olabilir. Şu girift desenlere dikkat buyurunuz. Görebiliyor musunuz? Görebiliyor musunuz, azizim Watson?”

DOKTOR: Duvar kâğıdıyla yalnızca ben ilgileniyorum.

MERYEM: Açık deniz kaptanlığı lisansınız var mı? Oh, ne iyi!

ne var ki sayrı dişiler bu duruma çoğunlukla dayanamazlar. Özellikle çıldırı türü kızışma durumlarında, onun bütün gece yalnız yattığı/ benim için daha iyi/ sabah on filan aşağı yukarı/ ölüm almaya başladığında ben anlak yetersizliklerinde ve bunamayla ilişkili ansal güçsüzlüklerde karşılaşılır. Kısarak ve odayı bulduğumuz gibi bırakalım/ birtakım çirkin hareketlerin intikamını almak için/ beni odadan çıkarmaya çalışırken inekte sık-

ça görülür. Kedide ve daha azolarak köpekte de rastlandığı olur. Dölyatağı ve yumurtalıklardaki örsentilerin..."

"... yok! Hiçbir şey yok! Hiçbir şey kanıtlayamazsın, hiç!"

yarattığı bir sinircedir. En sık karşılaşılan nedeni, *sinsi şey/ eşyalarımı tek tük/ almaya başladığında ölüm/ bütün gece yalnız yattığı/ birtakım çirkin şeylerin intikamını almak/ kendisine kasdı var bunun/ beni odadan çıkarmaya çalışırken/ bu akşam dışarıda uyuyacağız/ ama ben dışarı çıkmak istemiyordum/ o aynadaki/ bilincin ötesinde yumurtalık kistleridir."*

"Ya gerçekten de kaçmak istemişse, kaçmaya çalışmışsa?"

"Bunun hiç önemi yok artık."

"Peki ama, o halde rapora ne yazacağız, Doktor?"

Onu odasına götürdü kendi esvaplarından geyindirdi aynanın önünde gâh öpüb gâh koklayarak gâh canını yakarak süsünü birtamam itdi.

Bu doyulmaz bir temaşa idi.

Hatta o onun yanında bir çeşit mağlubiyet hissedeyordu.

Sırmalı elbiseyi geyince o kapalı güzelliği daha da gönülçekici bir tazeliğe parladı ki bu doyulmaz bir temaşa idi dudakları birer emel busesi gibi insanı imrendireyor ve gönüllere bir intizar ateşi düşüreyordu bu doyulmaz bir temaşa idi.

Ve o dahi vardı ve geyindi ki hatta onda görünen letafet daha bir olgunluğa ermiş ve daha bir hırsı tahrik eder durumdadır ve fekat ikisinin beraber aynadaki aksi bir başka latif olmuşdu bu halden ikisi de pek ziyade memnundular ve belki bu mağlubiyet ömürboyu sürececek bir anlaşmanın başlangıcı idi artık aynadakini tanıyor.

Bu doyulmaz bir temaşa idi.

BU DOYULMAZ BİR TEMAŞA İDİ.

"Bu sözler benim değil, Watson! Efendim, anlayamadım? Sizin değil de, kimin? Oradaki adamın sözleri... Oradaki adam da kim? Birşeyler yazdım ya ben, hemen oynadılar tiyatrodada... Evet? İşte oradaki adamın... Onun laflarını zaten siz yazmamış mıydınız, azizim Watson? Evet, onun laflarını ben yazmıştım, benim laflarımı da şimdi o yazıyor!"

“Kusura bakmayın, Doktor, ama ipin ucunu kaçırdınız! İpe sapa gelmez konuşuyorsunuz, bir söylediğiniz bir söylediğini-
zi tutmuyor. Başladığınız konuları hep yarım bırakıyorsunuz,
sürekli daldan dala atlıyorsunuz. Rapor gelip gelip en sonun-
da bir batağa saplanıyor, bir yanlışlık ve bilinmezlik batağına.
Tamamlanmamış bir resim gibi tıpkı... Ve beni asıl korkutan
nedir, biliyor musunuz? Günün birinde, tozlu bir rafta unutul-
muş, kimsenin okumadığı, gereksiz bir raporda gözden kaçan
bir dipnot olmak. Siz ve ben, Doktor, ikimiz, tüm uğraşp
didinmelerimiz, kafa patlatmalarımız, kılı kırk yaran usavu-
rumlarımız, ince eleyip sık dokumalarımız... Yo, Doktor, hayır,
bir adam yaratmayı ne yazık ki başaramadınız, başaramadık...
Bir adam müsveddesi yarattık olsa olsa.”

“Benimle böyle konuşmaya hiç hakkın yok, Doktor! Piye-
simi sen oynamadın! Oynayamadın! Şimdi ben oynuyorum.
Nasıl, iyi mi oynuyorum?”

MERYEM: Guéline, itchéry guéline! Oyun var! Yazdığım
piyesi oynuyorum!

DOKTOR: İchté, yazdığını yaşayan adam!

“Ha ha ha! Elinde sayı yok! Hiçbir şey yok! Hiçbir şey
kanıtlayamazsın, hiçbir şey! İsmail Hakkı! İsmail Hakkı!”

*Olmuyor/ bu yatak yerinden kıpırdamayacak/ ulaşamayaca-
ğım birtakım yerlerde/ yapışmış çıkmıyor/ oh müthiş zevk aldım/
fakat parmaklık çok sağlam görünüyordu/ hayır/ ben bunu yapa-
mam/ yanlış anlaşılabilir/ aslında bu resimdeki ben değilim/ inti-
har etmeden önce/ pencereden bakmak bile istemiyorum/ orada
sürünen birçok insan var/ bir gün onlar gibi olmak onlara ben-
zemek/ bağlandım/ hayır dışarı çıkmak istemiyorum/ çıkmayaca-
ğım/ dışarı çıkınca bahçede/ sarıyla cebelleştiği sürece umutsuz/
mide bulantısı/ Başım dönüyor/ burada döşemenin üstünde/ şim-
di yalvarıyor/ bir balta getirsene/ bir balta bir balta/ bir baltaya
bir krallık veriyorum/ ya da belki bir ustura/ neşter falçata jilet/
patron çıkarır gibi tıpkı jjjt/ merdivenler/ merdivenler merdiven-
ler/ çalılırlar orada tenhada/ kimsenin göremeyeceği o sık çalıla-*

*rın arasında/ o ise anahtarı bulup içeri girdi/ nereden buldu beni/
beni görünce önümde çakıldı kaldı/ gözleri/ kimsiniz/ kimi ara-
mıştınız/ beni niçin böyle sevdin sen/ en zoru da bundan sonra-
sı işte/ oysa düşmanınının düşüp bayılması/ dize gelmesi/ aman
dilemesi/ ZAFER/ ama o anda işte/ ZAFER ZAFER ZAFER/ o
anda başka birşey yok/ düşünüyor/ hissediyor/ ama nasıl/ neden/
yaşarken kendi yaşamını yazmak/ ama artık yaşayamayacak/ yal-
nızca yazacak/ yazacak yazacak yazacak/ YAZACAK **

* "Demek kitaplıkta bulduğumuz alkol dolu kavanozun içindeki o fersude cisim..."
"Ha ha ha! Elinde sayı yok! Hiçbir şey yok! Hiçbir şey kanıtlayamazsın, hiçbir
şey!"

Otofiniş

Bir, ki, üç ve zum! İşte yine objektif!

Bugün saatlerden Cuma, Hayati. Orası tamam da, günlerden ne?

Gecikmiş bir nefretin sinsi ayakzinde.

Enseye okkalı bir zum! Hâlâ peşindesin, değil mi, o cam kırığı düşlerin? Sen hiç adam olmayacaksın, Hayati Hayal! Git, Elmadağ'da biraz turla, oğlum, gözün gönlün açılsın. Ne bu böyle arpacı kumrusu gibi?

Lenfositlerin, Hayati, lenfositlerin!

Dudağının kenarından sarkan yarısı içilmiş sigarayı hırsla yere çalıp ayağa fırladı. Belgeler hâlâ elindeydi. Niçin bir gen-soru önergesi verilmiyor bu durumda? Niçin, Hayati? Geçici bir iktidar bunalımı oluşması, hükümeti düşürmek için yeterli bir neden sayılmalı mıdır? Tarafların yasadaki kimi boşluklardan yararlanarak hasımlarını alt etmeye çalışmaları, hukukun hakkaniyet ilkesiyle çelişmekte değil midir? Böyle bir durumda yüce meclisimizin güvenoyuna başvurmak ya da doğrudan doğruya referanduma gitmek daha sağlıklı bir yöntem olmaz mıydı? Bu sorunu barışçı çabalarla çözüme bağlayamaz mıydık?

"Efendim, aldığımız idrar, dışkı, salya, meni ve kan nümuneleri üzerinde yaptığımız titiz tahliller neticesindeeee... Mutlaka zatınızın da malumu olduğu üzere, laboratuvarımız Evropa'dan hususî olarak getirtilmiş en müttekâmil aletlerle mücehhez bulunduğundaaan..."

Teveccühünüz, efenim, ben hadd-i zatında...

Yooo, öyle demeyiniz! Zaten vazifemiz, efenim. Lütfen, çok reca ederim!

Berhudar oldum, efenim, el öpenlerim çok olsun! Aman, ne iyi, yüz yaşına kadar yaşarsınız inşallah! Bilmukabele, bilmukabele! Beter olun! Etfaiyenin nümerosu sizde bulunur mu acaba? Kedim dama kaçtıydı da... Malum, aylardan Mart, vergi ayıdır. Bir an önce kiremitleri aktartmalı. Neden mi? Çatı akıtıyor, beyefendi, çatı! Eee, o tarz şiddetli raşeye kiremit mi dayanır?

"Çok af buyurunuz, size 'Doktor Civanım' diyebilir miyim?"

"Aman efenim, kulunuza lütfediyorsunuz. Müsaadenizle kendimi prezante edeyim: Doktor Hayati Civanım, zührevî hastalıklar mütehassısı. Oh oh oh, pek güzel, pek ala! Tanıştığımıza maymun oldum, efendim. Ben de zürafa!"

Yüze zum! Surat felaket! Göz altlarında tahminen uykusuzluk ve aşırı alkol tüketimine bağlı mor torbacıklar. Burun ucu ve yanaklarda belirgin bir kızarma ve kılcal damar oluşumu. Gözpınarlarında birkaç irice damla. Zum! Elmacık kemiklerini aşırp yanaklardan aşağı süzülüyorlar. Pek de keyifli, canım! Çene altında birleşiyorlar şimdi. Şıp! Ellere zum! Ellerde hafif bir titreme. Sen de mi, Brütüs?

ACI BİR KAYIP

Sevgili eşim, canyoldaşım, güzel insan E. Lisa Hanımefendi'yi geçtiğimiz günlerde kaybetmiş olmanın derin acısı içindeyim. Merkume orta boylu, buğday tenli ve ince endamlı idi. Yandaki fotoğrafa zum! Saç ve göz rengini sıkça değiştirir. Göğüsleri küçüktür. Gelirken bağırır. Çelenk gönderilmemesi, kendisini gören ya da nerede bulunduğu konusunda bilgisi olanların, acılı eşi Hayati Mesele'ye şahsen veya mektupla başvurmaları önemle rica olunur.

Her tümce kendisinden öncekini yok ediyor. Dizge bozuyor, ayrışıyor. Gelen gideni aratıyor. Olumsuzlamanın olumsuzlanması. Tez, antitez, sentez. Doğa yasası. Şu anda sar-

malın bir üst çevriminde miyiz, Hayati, başımız bunun için mi dönmekte? Efendim, bende yükseklik yılgısı vardır. Bu yüzden tayyareye de binemem zaten. Riskli iş. Bok yoluna gitmek var işin ucunda. Sonra insan resmen Hayati! Neme lazım, efenim, paşa paşa otobüse trene binmek dururken?

"Arkayı dörtleyelim, ağbicim! Evvet, beyler, ücretler..."

"Tikkat, tikkat! Zum! Taksim İlk Yardım Hastanesi'nde kuyruğu titretmek üzere olan bir hasta için çok acele A grubu RH seropozitif kana ihtiyaç vardır. Akankankankan bağışında bulunmak isteyen tinkardeşlerimizin acilen..."

Merhabaaa! Ben Hayati! Siz hangi Hayati?

Efenim, merhaba! Bendeniz de Hayati, efenim, Hayati Tehlike, kameraman ve fotomuhabiri.

Aman efenim! Aman efenim! Müşerref oldum! Ben de sizi adeta bizim Hayati sandıydım. Basın Yayın'da sıkı solculardandı. Şiir de yazardı köftehor, romantik aşk ve ölüm şiirleri ve tabii bir de yalnızlık. En müstamel konular, anlayacağınız... Ama hayret-i hüda bir benzerlik hakikaten. Eh, malumaliniz, insanlar çift yaratılmış.

Ne yani? Reklam filmleri ve riyaliti şovlarda çalıştım, paparazzilik yaptım diye, artık şiir yazamayacak mıyım? Saçma! Ha bir film karesi, ha bir dize, Hayati, sonuçta hepsi bir. Riyaliti şov şiddetin şiiridir.

Gözlerin sımsıkı yumulu. Açıp açmamak konusunda epey bir kararsızlık geçiriyorsun. Yazı mı, tura mı? Önce sol gözünü şöyle hafifçe bir arala, bakalım! Aman, yavaş yavaş, öyle birden değil! Çok güzeeel... Görüyorsun, ortam uygun, gözünü bir anda kamaştırıverecek sert bir ışık filan yok. Şimdi iyice açıyor-sun sol gözünü. Ve ardından sağ gözünü de. Evet, gördüğün gibi her yer karanlık, hatta o mevki bile pürnur değil. Karanlık bir evde, karanlık bir odada, karanlık bir yataktasın. Yalnızsın. Sırtüstü uzanmışsın ve karanlık bir tavana bakıyorsun. Tavana çek bir zum, yağlı olsun! Şimdi istersen gözlerini kapat yine. Görecek pek birşey yok nasıl olsa. İnce bir kablonun ucundan sarkan çıplak bir ampul, rutubet lekeleriyle yer yer beneklenmiş bir tavan, birbirine eşit uzaklıkta dört sivri köşe... Telaşlanmana gerek yok, hiçbir şey kaçırmıyorsun. Hepsini de çok iyi

tanıyorsun nasıl olsa bütün bunların, burada yalnız yattığın o uzun ve uykusuz geceler boyunca her şeyi en ufak ayrıntısına dek inceledin. Hadi, şimdi cici çocuk ol ve kapat bakalım gözlerini. Uyuyamayacağını biliyorsun, ama zaten uyuman da gerekli değil ki. Yorgunluktan ağırlaşmış gözkapaklarını açık tutmak için harcayacağın güce değmez. Kapat! Kapatıver! Hah, aferin! Zum!

Tersyüz edilmiş dostluklar, zayıflamış tutkular, yıpranmış bir sevgi...

Yama tutmuyor, eprimiş, lime lime olmuş. N'apayım şimdi ben bunu? Şu sorduğun şeye bak, Hayati! Kırpıp yıldız yapacak değilsin ya, oğlum! Yer bezi yap, gitsin!

"Tercihan ayakta mı yapıyorus, efem?"

"Ooo, merhabalaaar! Göğüslere zum! Siz kimlerdensiniz ben? Hayati?"

"Merıba! Ben de Melek! Argıdejlerim Eyncıl da derler. Ya siz?"

"Madam, I'm Adam! Ay, herıld yani! Namıdiğer Hayati Yetim. Gitgide sönüyor, eriyor, bitiyor. O gideli beri... O gide-li beri, Eyncıl Hamfendi Melek, Hayati Yetim yokolma yolunda emin adımlarla ilerleyen arkaik bir ırkın sonuncu mohikanı. Kendi kendisine belgesel zum bir kelaynak. Pir aşkı için üç kerre: Sağol! Sağol! Sağol!"

GÖNDEREN: Hayati Şipşak (35), fotomuhabiri

ALICI: E. Lisa, P.K. 69, Beyoğlu/ İstanbul

sevgili e STOP bana bütün bu yaptıklarından sonra bile yine de sana şunu söylemek istiyorum STOP seni hep sevdim ve gariptir hâlâ da seviyorum STOP ve senden galiba bunun için nefret ediyorum STOP-STOP sen gideli beri çok mutluyum WOW en son girdiğim testlerin sonucu hep pozitif ZUM dediklerine göre sınıfımı pekiyiyle geçmişim STOP bunu bir bakıma sana borçlu olduğumu bilmek beni sevindiriyor STO-STOP-STOP sen de bilesin istedim ZINK öpüldün sevgiler FULL STOP imza seni hâlâ seven eski kocan hayati alageyik

İlk önce kısa bir tereddüt geçirdi. Sonra ani bir karar-

la apartmana daldı ve merdivenleri ikişer üçer atlayarak çıktı. Dördüncü kata vardığında, nefes nefese kalmıştı. Uzun ve sağlıklı bir yaşam istiyorsan, sigarayı kesinlikle azaltmalısın, Hayati! Kapının üzerindeki 'Prof. Dr. Hayati Civanım' tabelasına zum! Bu hayra alamet, Hayati, seninle adaşız. Çat kapı ani bir zum içeriye. Tikkayt! Eller yukarı ayaklar cebe, Doktor Civanım, basıldınız!

"Efenim, sizin de takdir edeceğiniz üzere, işbu hastalık bir virüs enfeksiyonunun retarde olarak tezahür eden bir nevinden ibaret olup, şahıs hasta olmadan da virüsü taşıyabileceği veçhiyle..."

Yani bundan sonra viyolonsel çalamayacak mıyım, Doktor Bey? Bunu mu söylemek istiyorsunuz? Hiç olmazsa viyola çalsam?

Ooo, hoşgeldiniz, sayın Hayati! Hoşbulduk, sayın Civanım! Sizi yürekten selamlar ve kutlarım! Piyango size çarptı! Ikramiyenizle ne yapmayı düşünüyorsunuz? Siz de mi, Doktor? Efendim, merhabalar! Bendeniz Operatör Doktor Hayati Brütüs, sezaryen ve suikast mütehassısı. Buyrun, şöyle oturun.

Teşekkürler, ben almayayım. Üzerinize afiyet, biraz gaz yapıyor da... Nerede kalmıştık, efenim? Bilindiği gibi, Bu illetin belirtileri hayli çeşitli olup, hatta buna seropozitif bir vaka bile denilebilir. Mezkur şahsın vücudunda bu virüse karşı halihazırda miktar-ı kâfide antikor taşıdığı nazar-ı dikkate alınırssa...

O halde lastik eldivenle olmak koşuluyla arada sırada keman çalabilirsiniz, sayın Hayati Ehemmiyet. Ohş, size müteşekkirim, Doktor, resmen hayatimi kaydıldınız! Ayrıca yemeklerden evvel aç karnına almak üzere, size birer tane de esnek koruyucu yazıyorum. Hadi, yine iyisin, Hayati!

Demek ki bundan sonra ne yapıyoruuz? Yiyişmeden evveel, öndeki haznede hava kabarcığı kalmamasına özen gösterereek...

Ufku belirsiz sabahlarda, kimbilir kime biçilmiş eski bir elbiseyi giymek.

Ben terzi filan değilim, Hayati, biçki dikişten anlamam.

"Moramoramoramor! Tırtıhlısı neyin arzu ediyonuz mu, abey?"

Hayat-i bîgünah-ü masumanemi müessif bir kaza neticesinde gaib ittiğimden, veya henüz itmedi isem dahi her an itmek ve bu diyardan gitmek üzere olduğumdan, eskisinin hükmü yoktur. İsmimin 'Niyazi' olarak tebdil ve tesciline...

Kimliğini gizlemeye çalışan hiçbir işe yaramaz, Hayati. Seni bulurlar. Bu iş için özel eğitilmiş köpekleri var.

Biliyorum, Hayati. Ne var ki yolun yarısı her zaman otuzbeş etmiyor. Hesabı denkleştirmeye çalışıyorum, ama bir türlü çıkamıyorum işin içinden. Binin yarısı altmışaltı, o da bizde yok.

Atlarımız startinbokstaki yerlerini aldı, sayın seyirciler! Yarış her an bitmek üzere! Bu da bir tür fotofiniş, Hayati. Aman ha, sen sen ol, burun farkına milimetrik zum! Okey?

Sevgili Hayati,

Bu mektubu sana havaalanından yazıyorum. Uçağım az sonra kalkacak. Seni o adamla aldattığımı sanarak üzülmeni istemem. Başkaları da vardı. Hukukî işlemleri halletmesi için avukatıma vekâlet verdim. Eğer benimle haberleşmek istersen, aşağıdaki postakutusu adresine yazabilirsin. Avukatım mektupları bana iletecek. Beni izlemeye ya da izletmeye kalkışmaman için Paris adresimi gizli tutuyorum. Seni ne kadar çok sevdiğimi bilirsin. Zamanını ve parayı boş yere harcamanı istemem. Bir daha görüşebilir miyiz, bilemiyorum, ama sana doğumgünlerinde kart atmaya çalışacağım. Kendine iyi bak.

Seni seven (eski) karın, E. Lisa

(İzninle artık kızlık soyadımı kullanmak istiyorum. Doğrusunu istersen, senin adından ve soyadından aslında hiçbir zaman hoşlanmamıştım. Ama boşver, takma kafana! İnsan ne adını seçebiliyor ne cinsiyetini ve ne de yaşamını. Eşini ise seçebiliyor, ama bu da genellikle yanlış bir seçim oluyor ne yazık ki...)

Doktor, Doktor, kalksana! Lambaları yaksana! Ama pes vallahi, ne kadar meraksız adamsın, Doktorcuğum! Bak, burada sana 32 kısım tekmili birden kıssalı bir aile faciası oynuyoruz,

resmen dört başı mamur bir riyaliti şov... Filmin böyle en heyecanlı yerinde uyuklanır mı? Küçükken 'Yumurcak' filmlerinde hiç mi gözyaşı dökmedin? Üçüncü hamura basılmış o güzelim Kemalettin Tuğcu romanlarını hiç mi okumadın? 10 Kasımlarda hiç mi hamasi yas şiirleri ezberlemedin? Hayati Tarzan var çok zor durumda olmak, Doktor, aman bana tutunacak münasip bir sarmaşık medet! Yılan da olabilir, tercihan çingiraklı.

Jö vu zem boku, Doktor Civanım, jö vu zem enfiniman! Ama bunu bana niçin daha önce söylemediniz? Birisinin beni uyarması gerekirdi. Hazırlıksız yakalandım. Oysa kendimi buna hazırlayabilirdim. Şu anda durumum çok başka olabilirdi.

Ooo, Mösyö Ayati! Ayati Kritik! Kel bon sürpriz dö vu vuar! Şimdi siz şu fişi dolduruyor, sonra şuraya da altı dokuzluk bir foto şipşak, tamam? Yok, yok, oraya değil, şuraya, ika-metgâh adresinin yanına... Evet, çok güzel! Gördünüz, siz ne kadar yakışıklı?

Bonjur, Doktor! Müsaadenizle kendimi takdim edeyim. Dudaklara zum! Bendeniz Hayati, Hayati Kayık, eski koca, eski fotomuhabiri, eski şair, eski solcu, eski mutlu günler... Son birkaç zamandır kaçıssız bir fotoğrafın arabına pozitifim. Vakit gitgide daralıyor, Doktor, zaman akıp gidiyor. Eh, ne demeli, hayatımız pelikül!

Benim anlayamadığım nokta, Doktorcuğum, benim adım niçin habire değişiyor da, sizinkisi hep aynı kalıyor? Fekat bu adeta bir mes'eledir, muhterem Hayati! Garbın tekmil alimleri bu mevzu üzerine çok kafa patlatmışlar, lakin gayretleri maalesef hep akim kalmıştır. Öyleyse tıp ilmi niçin ilerlemiyor, Doktor? Birtakım karanlık güçler ilim ve fennin geri bıraktırılmasından medet mi umuyorlar? En temel kişisel hak ve özgürlüklerimizden yararlanmamıza niçin izin verilmiyor?

Doktor Civanım, sizi her görüşümde içimden 'Üsküdar'a Gider İken' şarkısını söylemek gelmesi neden? Siz bir sır kâti-bi misiniz? Bu illetin bir çaresi yok mudur? Ben ne bileyim, bir şurup, tablet, merhem filan? İnan olsun, kortizon iğnesine bile razıyım! Vallahi çok sıkı pazarlık ediyorsunuz, Doktor!

Gölgelenmiş bir beyazlığın çopur suratı sırtıyor tozlu kapı arka-larından.

Sırttır tabii! Kaç aydır evde temizlik yapıldığı mı var? El-
ne bir toz bezi al da, köşe bucak şöyle bir elden geçir bakalım!
Vaaay, Hayati, sen bu işi kapmışsın! Haftada bir gün de bize
gelsene!

Aziz Nikola Yortusu, Petersburg

Sevgili Lizaveta Nemfova,

Size yazmak cüretini gösterdiğim için bana belki de kızacaksınız. Ancak lütfen sabık zevciniz Hayati İvanoviç'in bu küçük günahını bağışlayınız. Şu son günlerde sizi öylesine özledim ki, kâğıda kaleme sarılmadan edemedim. Küçük evimiz hâla bıraktığınız gibi, her şey yerli yerinde, ama galiba sizin yokluğunuzda odalar fazlasıyla şıpsak... Petersburg gecelerini bilirsiniz, uzun ve soğuk geceler. Bütün bu siyah geceler boyunca tek yaptığım şey, sizi zum! İnanın, yüzünüz Aziz Meryem Anamız'ın resmi gibi bir an bile gözlerimin önünden...

Çok çağdırsın, Hayati! Romantik aşk mektuplarının devri kapanalı hanidir!

İyi ama ne yapayım, Hayati? Muasırlaş biraz, oğlum, muasırlaş! Çağdaş uygarlık düzeyine zum!

Sen tek dişi kalmış bir canavarsın, Hayati Medeni, ve o da çürük! Derhal bir poz alıyoruz şipsak! Çiiiz!

Alo! Doktor? Doktor Civanım? Efem, votr atansiyona zum sivuple! Bendeniz Hayati, Hayat-i Ex-i Koca! Kendi karımla mı görüşebilibilibiliyorum?

Evet, evet! Ben doktorunuz Hayati Eliza! Şükür görüştüne, efem! Nasılsınız? Afiyettesiniz inşallah? Oh oh, allah artırsın! Sizi acilen görmeliyim, Doktor Eliza Civanım, sizin hastanızım. Aceba münasip bir randevu? Hay hay, efenim, gayet tabii! Bir dakika, ajandama zum!

Ah, o gözleriniz... gözlerinizi bir türlü unutamıyorum, Doktor Civanım! Bir bakışınız bile bana ilaç gibi gelecek. Aman, derdime bir penisilin... Nasıl? Kiiim? Hayati Melankoli? Fekat teaccüb edilecek şey, efemim, defterimde bu isme rastlamıyorum.

İsminizi mi değiştirdiniz? Ama nasıl olur? Bu sizde adeta bir iptila hükmüne mi girdi? Yes! Alo? Alo? Doktorunuz

konusuyor, kimlik kayması uzmanı Doktor Hayati Bukalemun. Bakın, şimdi beni iyi dinleyiniz, sayın Hayati Falanfilan! Muayyen bir müddettir takip ediliyorum. Çevremde her an meraklı gözler, zırt pırt çalan telefon, ahizeyi kaldıracak olsam, hattın öteki ucunda hüznü ve tehditkâr bir sessizlik, kısa ve kesik nefes alıp verişler, hislenişler, ağlama nöbetleri...

Vaziyetin nazikliğini anlıyorum, sayın Hayati. Ben de usanmadım desem, yalan olur. Ama elden gelen birşey yok, mecburen her birlikte biraz daha katlanacağız. Takriben üç vakte kadar... Sonra nasolsa zum!

"Ay, muhitimize geldik, Doktor!"

"Ama yani artık çok rica ederim, peşimi bırakınız lütfen! Valla sonra laf olucek!"

"Değil mi, efendim, Hayati Beyciğim?"

Sssssevgili sssssevgili sssssevgili Hayati! Sssszeni evde bulamadığım için bu mesajı telessssekreterine bırakıyorum. Ssss zamanlarda sssssağlığının bozulduğunu duydum. Bu haber beni öyle sssssarstı ki, bir haftada tam ssssekiz kilo verdim. Kısa zamanda sssssağına yeniden kavuşmanı diler, sssszeni en sssssamimi hissssslerimle ssssselamlarım. Sssszeni ssssseven essssski karın Hayati Nefertiti. Zum!

Tikkat, tikkat! Merhabalar, Bay Hayati Pürtikkat! Pardon, birden çıkaramadım, siz hangi tikkat?

Efenim, ben bizim Doktor Bey tarafından geliyordum. Malumunuz, sayın Prof. Dr. Hayati Civanım, şans ve talih oyunları mütehasısı. Radyoda anonsunuzu duymuştum da... Aaa, tabii, buyrun! Size nasıl bir tikkat? Yo yo, zahmet etmeyin! Efenim, esasında benim sebeb-i ziyaretim hayırlı bir iş içindi. Ooo! Hayati Mesele!

Yes, doğrudur... Efem, keşke vatandaşlık vazifesini yerine getirmekte herkes sizin kadar titiz olsa. Yok canım, teveccühünüz, sayın Tikkat! Maksat, vatana millete bir faydamız olsun! Yerden göğe kadar haklısınız, efenim. Uzun lafın kısası, allahın emri ve mübarek peygamber efendimizin de kavliyle, mümkün

mertebe birkaç felan litre kakakan bağışında bulunmak arzu ediyordum. Merhabalaaaar, sayın Hayati!

Bendeniz, efenim, müsaade buyrulursa, kendimi tanıta-
yım: Hayati Müntekim, bir zamanlar fotomuhabiri, şimdi uzat-
malı fotofiniş...

Biliyor musun, Doktor, son zamanlarda yine şiir yazma-
ya başladım, tıpkı eski günlerdeki gibi. Ne diyorsun, Hayati!
Vah vah vah! Durum vahim, desene! Bir doktora gözüktün mü
peki? Doktora gözükmek mi? Çoktan seçmeli test bile yaptır-
dım, Doktor, ama sonuç değişmiyor. Artıdeğer enflasyonu söz-
konusu. Tansiyon korkunç yüksek. Saat dokuza beş var.

"Şiir diyorum ya, tam şiir de sayılmaz aslında bunlar. Ken-
di kendime mırıldanıp durduğum birkaç dize demek daha
doğru. Hele bir tanesi var ki, sabah akşam nereye gitsem hep
aklımda. Dur bakayım, nasıldı: *Gecikmiş bir nefretin sinsi ayaki-
zinde...*"

"Vallahi ömürsün, Hayati!"

"Hem de inadına, Doktor!"

"Üfş! Herif resmen damardan zum!"

Huzur

Televizyonun karşısındaki koltuğa kendisini bırakıp ayaklarını sehpanın üzerine tam uzatmıştı ki, zırt telefon.

“Alo! Kim? Kim dediniz? Yanlış numara, hanımefendi, yok öyle birisi burada.”

Lahavle! Yine geçip yerine oturdu. Ne telefonmanyak milletiz! Bunu oyun mu sanıyorlar ne? Zırt ona telefon, zırt buna telefon! Tam daireden gelmişim yorgun argın, bütün gün oradan oraya koştur... Daha kıcımlı yastığa koyarken, zırt! Hiç rahat yok, hiç! Resmen rahat düşmanı bunlar!

Gömleğinin üst cebinden kahverengi gözlük kılıfını çıkarıp uzak gözlüğünü gözüne taktı. Televizyonda adlarını hep birbirine karıştırdığı yabancı dizilerden biri oynuyordu. Ekrandaki geçkin yakışıklı, adamakıllı sürüp sürüştürmüş sarışın bir genç kadına ilan-ı aşk etmekle meşguldü. Tövbe! Akılları zaten başka şeye çalışmaz ki bunların. Tövbe, tövbe... Üşenmese, yerinden kalkıp programı değiştirecekti. Şimdi o uzaktan kumandalı geniş ekranlardan biri olacak ki, şöyle bir zapping... Demeye kalmadı, bu sefer zırt kapı!

Hay, bu... “Geliyorum, geliyorum!”

Bir hışım yerinden kalkıp terliklerini giydi ve sokak kapısına doğru koşturdu. Yemek masasının yanından geçerken, küt! Sendeleyerek acıyla dizini tuttu. Ay, dizkapağım! Kaç kere dedim o allahın belası kadına, şu iskemleleri masanın altına sür diye. Laftan anlayacak feraset nerede? İzansız!

Kapı yine zırt zırt zırt! Patladın mı be?

“Geliyorum, dedim ya!”

Hep senin karının marifetleri değil mi bunlar, herif, az sabretsen canın mı çıkar? Sen iskemleleri masanın altına sürme, toz alacağım diye guguklu saati duvardan indir, çiş eden çocuk biblosunun şeyini... Tövbeee! Üst sürgüyü çekti, emniyet kilidinin anahtarını çevirdi, zinciri çıkardı, kapıyı açtı. Öf!

“Çöp var mı, beybaba, çöp?”

Hay, boyun devrilsin! Başına beybaba kadar taş düşsün inşallah!

“Var.”

“Varsa, vir, vir de gidek! Acelem var bu akşam. Yatsıya gene geç kaldık.”

Bir de utanmadan sırtıtır. Koca öküz! Ben eski günlerimde olacaktım ki, şöyle bir silkinip... Topallaya topallaya mutfığa gidip çöp kovasını getirdi. Dizini bir kez daha çarpmamak için masanın olabildiğince uzağından geçmeye özen gösterdi. Duvara sürtünen çöp kovasının dibi, sararmaya başlamış badananın üzerinde yağlı ve siyah bir iz bıraktı. Lahavle!

“Vir, vir! Heh şöyle...”

Kapıcı, plastik çöp kovasını iri ve kirli eliyle bir kenarından tutup büyük teneke bidonun ağzından içeriye boca etti. Kovayı bidona iyice yanaştırmamış olduğu için çöpün bir bölümü pis bir suyla birlikte paspasın üzerine ve sahanlığa dökülmüştü. Eşek! İzansız ayı! Onun kokusu bir ay çıkmaz şimdi, biliyor musun sen? Kapıcı yere saçılan karpuz kabuğu, beyaz peynir kâğıdı, boş kibrit kutusu gibi birkaç parça büyücek çöpü toplayıp bidonun içine doldurdu. Geride sigara izmaritleri, kül, çay, kahve telvesi ve yemek yağından oluşan koyu renk bir sıvaşık kalmıştı.

Kapıyı kilitledikten sonra, çöp kovasını mutfığa götürüp evyenin altındaki yerine yerleştirdi. Dolabın kapağını örttü. Kapağın mandalını indirdi. Mutfağın ışığını söndürdü. Yine gidip televizyonun karşısına kuruldu. Ekrandaki sahne, bıraktığı andan beri sanki hiç değişmemiş gibiydi. Oh, rahat! Neyse artık bir daha...

Zırt! Telefon! Lahavlevela! Kalkın, terliklerini giyin, kaneenin yanından dolan, masanın arkasına geç, konsolun üzerindeki almacı kaldır.

“Alo!???”

Yine biraz önceki işveli kadın sesi. Yanlış numara! Afeder-siniz. Etmem! Kusura bakmayın, sizi akşam akşam rahatsız ettim. Rica ederim. Güle güle! Çat!

Tam yerine gitmek için dönmüştü ki, küt, dizini bir kez daha iskemleye çarptı. Hem de aynı yerden! Dizkapağını tutarak iki büklüm oldu. Geber e mi! Boynun altında ka...

Zırt! Yine kapı! Ay, bu adamlar! Dizini tuta tuta kapıya doğru güçlkle ilerledi. Sürgü, emniyet kilidi, zincir, kapı kulpu. Kimse yok! Loş sahanlığa şaşkın şaşkın bakakaldı. Kapı yine zırt zırt zırt! Arkasını döndü. Zil sesi içeriden televizyo-nun bulunduğu yerden geliyordu. Topunuza lanet! Televizyo-na kapı zili konulur mu hiç? Merkep, araba dolusu merkep! Zırt televizyon, zırt kapı, zırt telefon! Adamda kafa mı bırakıyorlar?

Söylene söylene kapıyı kapattı, kilitledi, sürgüledi, zincir-ledi. Sol bacağını sürüyerek yerine geçip oturdu. Televizyonda yine o ensesi kalın, kalantor, geçkin yakışıklı.

Zırt kapı! Televizyona baktı. Yakışıklı, sevgilisinin kapısını çalıyordu. Sarışın kadın, saçlarını uçura uçura gelip kapıyı açtı. Aman ne hava, ne hava! Havanız batsın! Bizde de o kadar para olsa...

Kapı, zırt zırt zırt, çalmaya devam ediyordu. Sarışınla geç-kin yakışıklı, birbirlerinin kollarındaydılar. Tüh, televizyon değilmiş! Zil sesi artık boğuk bir gümlmeye dönüşmüştü. Biri-si kapıyı yumrukluyordu.

“Beybaba, beybaba! Ayak yolunda mısın?”

Ay, yine bu eşek! Kapıyı yıkacak vallahi!

“Geldim!”

Dizini yine iskemlenin bacağına çarpmamak için, konsola neredeyse sürtünerek geçti. Hırkasının eteğine takılan çiş eden çocuk biblosu, konsolun üzerinden yere yuvarlandı. Şangır! Ay, gitti güzelim biblo! Gözü kör olasıca! Kapı güm güm güm! Geber! Soluk soluğa gelip kapıyı açtı.

“Ne var?”

“Aman beybaba, demincek unuttuydum. Yönetici yarın akşam saat sekizde apartuman genel kurul toplantısına bekli-yor. Sakın gelmemezlik itmesin didi.”

Onun da soyuna sopuna lanet!

“Tamam, gelirim.”

Kapıyı çarpmaktan son anda vazgeçip usulca kapattı. Altı ay geçti, hâlâ bir akan çatıyı yaptıracaklar. Duvarlar rutubetten füsür füsür oldu. Hele asansör, hele asansör! Her gün beş kat merdiveni çıkmaktan yüreğine inecek vallahi!

Kapıyı kapatıp kilitleyip sürmeleyip zincirledi. Kırılan biblonun yere saçılan parçalarını faraş ve süpürge ile toplayıp çöp kovasına döktü. Mutfak evyesinde ellerini yıkadı. Sonra yine televizyonun karşısındaki koltuğa yöneldi.

Tam oturmak üzereydi ki, zırt telefon! Birdenbire dikilerek ayağa kalkmak istedi, olmadı. Gücsüz bacakları gövdesinin ağırlığını çekemeyince, koltuğun üzerine boş bir çuval gibi çöktü. Şaşkınlıkla çevresine bakındı. Tövbe, tövbe! Telefon çalmaya devam ediyordu. Koltuğun kenarlarına tutunarak güçlkle ayağa kalktı. Yine televizyon olmasın? Yok, değil. Kalan-tor yine bademcik alıyor. Sarsak adımlarla sehpanın yanından dolaştı. Almaca elini atmıştı ki, zırt kapı! Telefonu açtı.

“Alooo!???”

Aynı ses, aynı kadın, aynı eda. Kapı zırt! Televizyona baktı. Geçkin yakışıklıya sarışın dilber birbirlerine sarılmış, dehşet içinde, çalmakta olan telefona bakıyorlardı. Açsanıza! Kapı zırt zırt zırt! Kapıya döndü.

“Geldim, geldim! Alo?”

Kadın işveli bir sesle yine binlerce özür sıralıyordu. Televizyondaki telefon zırt! Kapı zırt! Telefonda bir aşüfte! Telefonu kızgınlıkla kapattı. Kapıya yöneldi. Televizyondan gelmekte olan zil sesi kesilmemişti. Niye açmaz bunlar?

Konsolun yanında duvara dayanmış duran guguklu saat çalmaya başladığında, holün kapısına ancak varmıştı. Adımı yarıda kesildi. Bir eliyle kapı kasasına dayanarak durakladı. Şunu açsanıza yahu! Kapı zırt zırt zırt! Saat guguk! Yine kapıya yönelecek oldu. Telefon acı acı çalmaya başlamıştı. Televizyondaki telefon da hâlâ çalışıyordu. Guguklu saat de çalışıyordu. Yahu açın! Hol kapısının eşiğinde durmuş, şaşkın şaşkın çevresine bakınıyordu. Konsolun üzerindeki telefona doğru hamle etti. Dizkapağını iskemlenin sivri köşesine çarpınca, dizüstü

yere çöktü. Konsolun kenarına tutunarak telefona ulaşmaya çalışıyordu. Aceleyle televizyona göz attı. Kalantor, düşünceli bir tavırla, hâlâ çalmakta olan telefona bakıyordu. Aç şu mereti, aç! Telefon zırt! Kapı zırt! Zil sesi sürekli bir hal almıştı. Olduğu yerde belinden yukarısını arkaya döndürerek kapıya bakmaya çalıştı. Eli birdenbire konsolun kenarından kurtuldu ve kaplamanın matlaşmış cilasının üzerinden kayarak boş gitti. Gövdesinin olanca ağırlığıyla, konsolla masa arasındaki dar geçitte, duvara dayalı duran guguklu saatin önüne doğru yüzüstü düştü.

Kapı hâlâ çalınıyordu. Telefon da çalıyordu. Televizyondaki zil sesi de kesilmemişti. Zırt televizyon, zırt kapı, zırt telefon! Vallahi öldürür adamı bunlar! Açsanıza şunu be!

Üç Kızkardeş

Alo?

Gecenin bu geç saatinde sizi rahatsız ettiğim için özür dile-
rim. Biliyorsunuz, hava korkunç sıcak ve ben bir türlü uyu-
yamıyorum. Garibinize gidecek belki, ama acaba sizden rica
etsem, bana... bana bir öykü anlatır mısınız?

Öykü mü? Kusura bakmayın, ben öykü bilmem. Hem, siz
de kimsiniz?

Kim olduğum önemli değil. Konuşmaya ihtiyacı olan
biri yalnızca... Tanımadığınız biriyle konuşmak istememeni-
zi anlıyorum tabii. Ama yine de acaba, diyorum, acaba bana...
bana bir öykü anlatmanız mümkün müydü?

Üzgünüm, anlatamam, bildiğim tüm öyküleri tükettim
çünkü. Üstelik yarına sabaha yetiştirmem gereken çok önem-
li bir iş üzerinde çalışıyorum şu anda ve yitirecek bir dakikam
bile yok. İyi geceler!

Durun! Durun, lütfen kapatmayın hemen! Bakın, uygun-
suz bir zamanda rahatsız ettiğimi biliyorum sizi ve inanın çok
üzgünüm. Ama rica etsem, çok rica etsem, bana bir... bir öykü
anlatabilir misiniz?

Sana bir öykü anlatmamı istiyorsun, öyle mi? Peki öyle
olsun, anlatayım. Nasıl bir öykü istiyorsun ama? Anlatacağım
öykü pek hoşuna gitmeyebilir çünkü.

[Basık tavanlı, dar bir salon. Duvarlar çıplak. Birkaç parça eski ve zevksiz mobilya. Havı gitmiş bir koltuk takımı. Bacağı kırık bir sehpa. Baş köşede ucuz ve eski model bir televizyon. Üzerinde bir dantel örtü ve orta boy plastik şişede bir limon kolonyası. Vakit belirsiz. Kirli tül perdelerin örttüğü pencereden görünen gri yüzlü apartmanlar günüşiğini kestiği için, odada hep bir tür güz ikindisi kapalılığı egemen. Kanepede yaşları onbeşle yirmibeş arasında üç kız oturuyor. Karşılarındaki koltukta, elli yaşlarında, memur kılıklı, süklüm püklüm bir adam kahve içiyor. Başında biçimsiz bir fötr şapka, sırtında dirsekleri ve kol yenleri yıpranmış, üzerinden dökülen gri bir takım var. Koltuğun kenarına dayanmış siyah bir baston göze çarpıyor.]

Adam kahve fincanını sehpanın üzerindeki tabağa geri koyduktan sonra, kızların üçünü de ürkük bakışlarla baştan aşağı süzdü. Konuşmaya başlamadan önce, cebinden çıkardığı damalı bir mendille gözlüklerini sildi ve dudaklarındaki kahve artıklarını yalayarak temizledi. Bütün hazırlıklarını bitirdiğine kanaat getirince, ciddi bir tavırla, büyük kızkardeşe döndü.

Efendim, benim ziyaretimin esbab-ı mucibesi esasında hayırlı bir iş içindi. Ne valideniz ne pederiniz ne de yakın bir akrabanız bulunmayışı hasebiyle ve de hadd-i zatında bir büyüğünüz olarak, yani demekliğim şudur ki, bendeniz, allah tealanın emri ve dahi sallallahü aleyhi vesellem peygamber efendimizin kavliyle, zat-ı âlînizin dest-i izdivacını talep ederim.

Adamın sözleri bir an, ancak uzun bir an, havada asılı kalıyor. Adam, istemeden korkunç bir suç işlediğinin farkına varmışçasına, ürkü içinde bakıyor kızlara ve ellerini nereye koyacağını bilemiyor. Beceriksizce biryerlere saklamaya çalışıyor önce bu bir çift titrek eli ve sonra koltuğun kenarına dayalı siyah bastonu parmaklarının arasına alıp sarsak devinimlerle bir ileri bir geri sallamaya başlıyor. Neden sonra büyük kızkardeşin sinirli sesi, odadaki sıkıntılı sessizliği bozuyor.

Ne? Ne dedin sen, ne dedin?

Efendim, bendenize dest-i izdivacınız...

Aaa! Ne dediğini duydun mu? Benimle evlenmek istiyor-muş!

Büyük kızkardeş, kanepede hemen yanbaşında oturan ortancasının kulağına yüksek sesle söylemişti bunları. Ortanca kardeş kıkırdamaya başlıyor. Sağ baştaki küçükleri ise, hiç sesini çıkarmaksızın oturuyor. Öylesine yorgunum ki kolumu bile kaldıramayacağımı duyumsuyorum yıllar yılı sayısız solukların bakışlarının düşünmelerin düşünme çabalarının uykuda ve uyanırken görülen düşlerin bitmek tükenmek bilmeyen karabasanların yol açtığı bir yorgunluk bu ve tinimle yinim arasındaki bu uyumsuzluk birinin ötekisini böylesine etkileyebilmesi beni şaşırtıyor. Yine adama dönüyor büyük kızkardeş.

Şimdi sen benimle evlenmek mi istiyorsun yani?

Efendim, müsaade buyurulursa...

Yok ya! Bu ne samimiyet? Sen kim oluyorsun da, bana evlenme teklif ediyorsun? Kimden aldın bu cesareti? Ay dostlar, şu hallere bir bakınız! Yaşına başına hiç bakmadan...

Büyük kızkardeş bu son sözleri, gülmesini güçlkle bastırmaya çalışarak, neredeyse isterik, tiz bir sesle, sözde gücenik ve kızgın bir eda takınarak söyler. Ortanca kızkardeş ablasına dönerek yapmacık bir merakla sorar.

Ne yapacakmış? Ne yapacakmış?

Dest-i izdivacımı talep ediyormuş. Eski dil işte...

Destemizde maça asını galip mi ilan ediyormuş? Ne diyor ayol bu? Akşam akşam konken mi oynanırmış?

Kendi yaptığı bu sözcük oyununu pek beğenerek ellerini cırpı ve sağ yanında oturan küçük kızkardeşine döndü.

Hadi, bari hemen bir ayak koş, komşu Hafızanım'dan iskambil destesini kapıp geliver. Konken oynayacaklarmış filan deme ama ha sakın! Hayırlı bir kısmet çıkmış da, fal açacaklarmış de. *Komik adam konuşuyor hiç durmamacasına konuşuyor söyledikleri ondan beklemediğim şeyler ancak yine de pek ucuz ve bayağı her sözünün her bakışının pek özgün ve ilginç sandığı her davranışının altından sırtan yoğun sıradanlık kızgın öğle güneşinde bir leşin çürümeye başlamış iç organlarından çevreye yayılan o belli belirsiz keskin koku gibi içimi bulandırıyor görülemeyen elle tutulması olanaksız ancak yine de kendisini alttan alta sezdirenen varlığı kuşku götürmeyecek denli somut ürkütücü bir ağırlık kesin olarak kanıtlanamasa bile hep orada olduğu bilinen gelmesini bana ulaşmasını*

dokunmasını istemediğim ancak kaçıışı olmayan iç bunaltıcı bir karabasan. Sonra yine adama döner.

Amca, isterseniz okey de oynayabiliriz. Babamızdan kalma okey takımları hâlâ sandıkta duruyor.

Aman efendim, bendeniz iskambil oyunundan kat'iiyen anlamam. Hele kahveye ayak basmışlığım dahi yoktur. Anladım, beni sınamak istersiniz. Yalan olmasın, bir tek kerre gittiydim fî tarihinde, o da bizim muhtarın ısrarıyla. Vallahi, böyle kolumdan çekti de gittim. Yoksa nerede, efendim, bende öyle içkiydi, kumardı... Bakınız, size yeminle, o nev'i kötü iptilalarım sûret-i kat'iiyede yoktur. Esasında bendeniz...

Ne diyorsun sen, be adam, diye çıkışarak sözünü kes-ti büyük kızkardeş. İçkiyi, kumarı filan nereden çıkardın şim-di? Ağzını topla! Burası namuslu bir evdir. Öyle senin bildiğin evlere benzemez. Sanki sana işret, fuhuş teklif eden oldu. Kendine gel, yoksa ben seni kendine getirmesini pek iyi bilirim.

Bu kez gülmesine hakim olduğu için, sesi daha inanılır, daha ürkütücü çıkmıştı.

Bana bir öykü anlatsana! Bana bir...

Öykü mü? Ne öyküsü? Nasıl bir öykü?

Bir öykü işte... Güzel bir öykü. Güzel bir öykü anlat bana!

İKİNCİ PERDE

ADAM: *[İstifini hiç bozmaksızın, ortanca kızkardeşe döner.]* Efendim, esasında benim maksadım, allahın emri peygamberin kavliyle, zat-ı âlînin dest-i izdivacını talep etmektir.

[Ortanca kızkardeş kıkırdamasını keserek şaşkınlıkla ablasına bakar.]

Abla, ne diyor bu?

Sana evlenme teklif ediyor galiba.

Ama bak, diyor ki, testi ihtiyacımı şeyedicekmiş. Ne edicektiniz, amcacığım?

Yok, efendim, hâşâ, ne haddimize! Hayır, anlatamadım. Bendeniz dediydim ki, dest-i izdivacınızı talep...

Aaa! diye ufak bir üzüntü çığlığı attı ortanca kızkardeş. Testereyle ağacımızı telef edicekmiş! Ama niye telef ediyor, abla? Bir tek tanecik ağacımız var zaten koca bahçede, onun da dibine mahallenin köpekleri çiş ede ede, yapraklarını bütün döktü. [*Adama döner.*] Yazık değil mi, amca? Ne istiyorsunuz bizim bir tanecik zavallı ağacımızdan? Sizin gibi böyle kerli ferli bir amcaya hiç yakışır mı?

Efendim, benim demekliğim şu ki, dest-i izdivaç...

Kimseye kestirmeyiz biz ağacımızı, diye sertçe söze karıştı büyük kızkardeş ve ortacasının kolunu dirseğiyle hafifçe dürttü. Değil mi, kız? Kestirmeyiz desene!

ORTANCA KIZKARDEŞ: Aaa, yok, vallahi de kestirmeyiz! Hiç olur mu ayol! Koskoca bahçede ilaç için bir tek dımdızlak ağaç... Yazık günah vallahi!

ADAM: Estağfirullah, efendim. Bendenizin kat'iiyen ağaçta gözü yoktur. Esas olarak benim deyip diyeceğim, şu dest-i izdivacınızı talep ile...

ORTANCA KIZKARDEŞ: [*Neşeyle ellerini çırparak*] Eski bir kiracınızı Halep'e mi gönderiyorsunuz? Oh oh oh, pek güzel, pek âlâ! Yolu açık olsun! Dönüşte bir kutu şekerleme isteriz ama.

ADAM: Efendim, velhasılı kelam, dest-i izdivacınız...

ORTANCA KIZKARDEŞ: Pestil ihtiyacımız...

ADAM: Hay hay, efendim, gayet tabii. İcab ederse pestil de gelir, keçiboynuzu da. Lakin şu var ki, dest-i izdivacınız...

ORTANCA KIZKARDEŞ: Çeşmemiz ve çarşımız...

ADAM: Efendim, dest-i izdivaç...

ORTANCA KIZKARDEŞ: Kavas ve saraç...

Bana... bana bir öykü anlatır mısın?

Sana bir öykü anlatır mıyım? Anlatırım, niye anlatmaya yım ki? Nasıl bir öykü anlatmamı isterdin?

Güzel bir öykü.

Güzellik öznel bir kavram. Ben ne konuda bir öykü demek istemişim.

İçinde ölüm olmayan bir öykü olsun. Ölümün lekelediği bir öykü anlat bana.

Peki, dinle bakalım.

ADAM: *[Ablalarının yanında sesini hiç çıkarmaksızın oturmakta olan en küçük kızkardeşe dönerek son derece ciddi bir tavırla]* Efendim, bugün sizi ziyaret etmekten maksadım, malumunuz, allahın emri peygamberin kavliyle zat-ı âlînin dest-i izdivacını talep etmektir.

Kız, bu sözleri hiç duymamış gibi, önüne bakmaya devam ediyor. *Dibinde telvesi kurumuş bir kahve fincanı yarıya dek dolu bir su şişesi ve dar ağızlı kalın çeperli bir bardak var masanın üstünde onlara bakıyorum kahveyle suyun serinletici tadı hâlâ dilimde bu tad bana artık bilemediğim bir günde bilemediğim bir yerde kendimi denizin serin sularına bırakışımı anımsatıyor hava sıcak soluk almayı güçleştirecek boğulayazma duygusu verecek denli nemli ve sıcak ve belki de bu denli yorgun olmamın nedeni bu.* Ortanca kızkardeş ablasının kulağına eğildi.

ORTANCA KIZKARDEŞ: Ne dedi, abla, ne dedi?

BÜYÜK KIZKARDEŞ: *[Umursamaz bir edayla omuzlarını silker.]* Hiç, canım! Evlenmek istiyormuş da, onu söylüyor.

ORTANCA KIZKARDEŞ: Yok ama, ondan evvel birşey dediydi. Böyle, bahçemizde ahçımıza hünnap mı yedirecekmiş, birşeymiş. *[Adama döner.]* Aman amca, bizde ahçıya verecek para ne gezer? Üç beş kuruşumuz olsaydı, haftada bir ütüyeye, çamaşıra gelecek bir kadın tutardık. Çamaşır günleri kollarım kopuyor vallahi! Ama durumumuz ortada. Binin yarısı beşyüz, o da bizde yok, n aparsın!

ADAM: *[Parmaklarını şıklatıp küçük kızın dikkatini çekmeye çalışarak yine söze başlar.]* Efendim, daha önce de arzettiğim gibi, benim niyetim, allahın emri peygamberin kavliyle, zat-ı âlînin dest-i izdivacını yine zatınızdan resmen talep etmek olup...

Küçük kızkardeş bakışlarını yerden kaldırmamakta direniyordu. *Adamın komik ayakkabılarına ve komik şapkasına bakıyorum hiç duraklamaksızın ara vermeksizin usanmaksızın konuşuyor şapkasını gevrek bir kâğıt helvasına benzetiyorum nedense sanki bir ucundan tutuversem ısırp çıtır çıtır bir parça koparabileceğim tuhaf bir benzetiş ancak herşeye karşın gülünç ve bu da kafamda ona ilişkin oluşan imgeye tümüyle uyuyor ben bunları düşünerek kendi*

kendimi eğlendirmeye çalışırken o bir yandan konudan konuya atlayarak sürekli konuşuyor gerçekten çok konuşuyor bu adam ne denli çok şey bildiğini kanıtlamaya çalışıyor bana ve bir yandan da siyah kalın ve boğumlu bastonunu oturduğu sandalyenin önünde iki yana açık bacaklarının arasında bir aşağı bir yukarı sallayıp duruyor ince dokulu beyaz keten pantolonunun üzerinde damarlı ağaçtan yapılma bu siyah baston kimi kez dev bir dolmakaleme namludan doldurmalı eski bir çakaralmaz tüfeğe çevrimsel devinimlerle kıvranan kıvrılıp bükülen sürtünmeye sarınmaya tırmanmaya ileri atılmaya avını sokmaya çalışan ince uzun ve kapkara zehirli bir yılanı benziyor yılanla ve adamla gözgöze gelmemek için başımı öte yana çeviriyorum uzun mu kısa mı olduğunu artık bilemediğim yaşamımın gerilerinde bir yerlerde dar ve çamurlu bir arka sokakta içinde yıpranmış eşyaların olduğu tozlu ve karanlık bir odada yaşadığım tedirginlik dolu bir sahneyi gülünç ve acınası bir bilmezden gelme oyununu belli belirsiz anımsıyorum bütün duyularımı körelten bir bulanıklık tüm benliğimi kaplıyor ve karşı koyabilmek için ne denli bitkin ve güçsüz olduğumu bir kez daha olanca ağırlığıyla anlıyorum. Ortanca ablası kolunu hafifçe dürttü.

ORTANCA KIZKARDEŞ: Baksana kız, amca seni resmen balık yemeye davet ediyor. Biz de gelebilir miyiz, amca? Çoktandır balığa hasret kalmıştık da... Pek pahalandı meret bu günlerde.

ADAM: Tabii, efendim, gayet tabii! Hep beraber gideriz inşallah! Fekat benim meramım, esasında, küçükhanımın dest-i izdivacını talep ile...

BÜYÜK KIZKARDEŞ: [Ortancasına göz kırparak, yapmacık bir öfkeyle, hışım gibi söze girer.] Sen kimi nereye davet ediyorsun, be! Bu ne cüret? Senden sadaka dilenen mi var burada? O pis paranla herşeyi satın alabileceğini sanıyorsan, yanılırsın. Biz yoksul olabiliriz, ama gururumuzu henüz yitirmedik. Paranın satın alamayacağı şeyler de vardır bu dünyada. Değil mi, kız? Öyledir desene!

ORTANCA KIZKARDEŞ: [Gözlerini koca koca açıp başını sallayarak.] Vallahi yerden göğe haklısın, ablacığım. Zaten ben de deminden beri söylüyorum, ama amcabey bir 'peşkir ihtiyacı'dır tutturmuş, habire tekrarlayıp duruyor. Bu peşkir de ne

peşkiriymiş, anlayamadık ki... Hani Bursa havlusu filan olsa, yine neyse...

ADAM: *[Hâlâ hiç sesini çıkarmaksızın önüne bakmakta direnen küçük kızkardeşin eteğinin ucunu çekiştirerek söze kaldığı yerden devam eder.]* Efendim, esasen benim diyeceğim, acaba bana bir öykü... Aman, hayırdır inşallah, dilim sürçtü birden! Kim andıysa... Efendim, çok af buyurunuz, diyordum ki, malumunuz, hani şu bizim dest-i izdivaç meselesi dolayısıyla...

Küçük kız bacaklarını usulca bir yana toplayarak eteğinin ucunu adamın elinden kurtardı. *Komik şapkalı ve komik ayakkabılı adam elinde bastonu sürekli konuşuyor ince uzun siyah bir baston bu yılan gibi kıvrılıp bükülen siyah bir baston hava öylesine sıcak ve ben öylesine bitkinim ki ona karşı çıkamıyorum sözünü kesemiyorum hiç durmamacasına anlattıklarına irdelediklerine saptadıklarına sorduklarına ve benim yerime yanıt verdiklerine istediklerine anıştırdıklarına istediğini sezdirdiklerine direnemiyorum susuş yalnızca uzun bir susuş ona verdiğim tek karşılık niçin bu kıyı kahvesinde rüzgârın bir türlü esmediğini soruyorum kendi kendime ve özlüyorum artık çok uzaklarda kalmış belki de bir daha hiç gelmeyecek erinçli bir akşam serinliğini özlüyorum.* Üzerleri pullu pembe terliklerinin burunlarına bakmaya devam ediyordu. Büyük kızkardeş hemen atıldı.

BÜYÜK KIZKARDEŞ: *[Önceki gibi, yapmacık bir öfkeyle]* Ne peşkiri, ne havlusuymuş öyle o? Ne geveleyip duruyorsun bakayım sen öyle ağzının içinde? Kimselerin ne peşkirine ne çak-sırına ihtiyacımız var bizim! O bitli peşkirini, sümüklü mendilini, pis taharet bezini al da, başına çal! Bizi öyle üç kuruşluk peşkirle meşkirle filan satın alamazsın, anladın mı, ha, anladın mı?

[Büyük ve ortanca kızkardeşler artık daha fazla saklamaya gerek görmeksizin, kahkahalarla gülmeye başlarlar. Az önce ellerini ağızlarının önüne kapatarak gizli gizli kıkırdarlarken, şimdi gözlerinden yaşlar gele gele, sarsıla sarsıla, kasıklarını tuta tuta, katılırcasına gülmektedirler. Adam, burnunun ucuna konan iri bir sineği sol elinin küçükparmağıyla bir fiske atarak kovaladıktan sonra, son derece ciddi bir tavırla, küçük kızkardeşe hitaben söze girer.]

ADAM: Efendim, bu akşam sizi rahatsız etmekten maksadım, tabii merak etmişsinizdir, hayırlı bir iş içindi. Müsaade

buyurulursa, kısaca arzedeyim. Allah tealanın emri ve peygamber efendimizin de kavliyle, zat-ı âlînin izdivacına resmen talibim, efendim.

Küçük kızkardeş kanepenin bir köşesine büzülmüş, gözleri yerdeki halının seyrek saçaklarına dikili, sessizce oturuyordu. Ellerini kucağında birleştirmişti. *Kahve fincanın dibindeki pütürlü ve koyu telveye diktiğim bakışlarımı o korkunçluğu içinde sonsuzca komik adamın yüzüne çeviriyorum kanı çekilmiş ince dudaklarından dökülen sözcükler daha ortaya çıktıkları anda sanki kıvamlı bir bulamaca dönüşerek güçsüz düşmüş algılama yetimden kaçıyorlar yine de sesinin titreminden bana bir soru yönelttiğini anlıyorum ve ellerimi kucağımda birleştirip yüzüme en sevimli gülümsememi takınmaya çalışarak onaylayıcı bir utangaçlıkla önüme eğiyorum başımı. Ablaları, gözlerinden yaşlar gelircesine, katıla katıla gülüyorlardı.*

Bir öykü anlatacağını söylememiş miydin sen? Niye susuyorsun şimdi?

İçinde ölüm olmayan bir öyküyü ancak susarak anlatabilirim de, ondan.

Abartıyorsun ama. İçinde ölüm olmayan öyküler de olabilir.

Olabilir, doğru. Ancak öyle öyküler varsa bile, ben bilmiyorum. Ayrıca içinde ölüm olmayan öyküler olması, içinde ölüm olmayan öykülerin de içlerinde ölüm olmadığı anlamına gelmez. Kimi şeylerin yokluğu, varlığından daha çok göze batar çünkü. Lekesiz beyazın siyahı çağrıştırması gibi tıpkı.

İçinde ölüm olmayan bir öykü yaz bana.

Kibrit Göçü

Kafanı kaldırıp yukarıya bak ve bana ne gördüğünü söyle.

Bir dikdörtgen, değil mi? Evet, ben de tam öyle düşünmüştüm.

Üstelik ne kadar yakın, baksana, saçlarına değecek neredeyse! Gökyüzü alçalmış olmalı akla yakın başka bir açıklaması yok bu basıklığın. Ama eğer öyleyse yıldızlar nerede çapkınca göz kırpan o ateşböcekleri? Her neyse aslında pek o kadar da önemli değil bu nasıl olsa başını çarpmıyorsun ya bu da yeter ancak öte yandan gerçekten de belli bir ışık eksikliği göze çarpmakta doğrusu hey kim söndürdü bu lambaları ampul mü ısınıp infilak etti yoksa yine sinsi bir enerji tasarrufu programının kurbanı mı olduk yo hayır öyle olsa önceden ilan edilmesi gerekirdi gazetelerde televizyonda filan medyanın çağdaş yaşama katkıları iyice belirginleşti son zamanlarda ve fakat yine de geriye kalan bu zifiri karanlık insan önünü görmeden de yol alamaz ki kimbilir belki de asıl amaçları ilerlememizi engellemek bilimsel gelişmeye ket vurmak mülkiyet hakkını ve özel teşebbüsü tamamen ortadan kaldırmak köküne kibrit suyu ekmek ama bir dakika onlar diye söz ettiklerim de kim olsa gerek ben de saçmalamaya başladım galiba ne yaparsın günümüz toplumunda paranoya az ya da çok herkesin başının derdi hele dur dur dur bakalım olur olmaz fikir yürütmeye kalkışmadan önce bir öğrenelim şu işin aslını astarını iyi ama önümü göremiyorum ki diyorsun neden çünkü ışık yok evet olmadığını ben de biliyorum ellerin var ama değil mi ne işe yarar ki eller yokla bakalım şöyle bir etrafını gözün göremediğini eller

görebilir nasıl olsa bir böceğin duyargaları gibi tıpkı ya da bir kedinin bıyıkları ayrıca yarasa ki memeliler familyasındandır tiz çığlıklarıyla bulmaz mı zifiri karanlıkta yolunu hem de elyordamsız oysa senin elyordamın da var gözyordamının işe yaramadığı yerde onu kullanmayı bilmelisin derinlerde kış uykusuna yatmış içgüdülerini şöyle bir dürtükle bakalım onbinlerce yıl önce atalarının atalarının ataları tuzaklarla dolu karanlıklarda yollarını nasıl buluyorlardı sanıyorsun tamam işte deniyorum şöyle yavaşça ileri doğru uzatıyoruz elimizi hop sağım solum önüm arkam sobe fakat o da nesi hangi yana dönsem sert birşeye değiyor elim sanki yüzü bir köşeye dönük tek ayak üstünde duran cezalı bir çocuk gibi ama bir yaramazlık da yapmış değilim ki ceza alayım en uslu ve çalışkan öğrencisiyimdir sınıfın hal ve gidiş hep on üzerinden on bayramlarda el öpmeye gidince kar gibi beyaz kolalı bir mendil hediye eder öğretmenim bana hep kullanmaya da hiç kıyamamışımdır o güzelim mendilleri saçmalamayı bırak şimdi çocukluk hatıralarına dalmanın sırası değil söyle bakalım ne öğrendin çevren hakkında hiç nasıl hiç basbayağı hiç işte benim dokunma duyum atalarımınki kadar gelişkin değilmiş evet belli oluyor oysa onlar her durumda başlarının çaresine bakmayı bilirlerdi üstelik zippo çakmakları da yoktu onların çakmaktaşları vardı olsa olsa o da o sıralarda keşfedilmiş idiyse tabii ve eğer üzerinde bunlardan bir çiftini bulundurmak ayrıcalığına sahipse insan taşları birbirine şöyle bir sürtüverdi miydi neşeli bir kıvılcım çat infilak evet işte sorunun çözümü burada belki ama yine de boşver eğer dokunma duyun sırt çevirdiyse sana üzme canını herşeyi becereceksin diye bir kural yok atalarının kalıtımı yeterince güçlü değilse senin suçun değil ki bu hem dur bakalım öyle durup dururken paniğe kapılmaya ne gerek var hiçbir şey yitirilmiş değil henüz gün doğmadan neler doğar tamam buldum nasıl oldu da daha önce akıl edemedim bunu ne yap biliyor musun ceketinin ceplerini şöyle bir yoklayıver sigara içmenin faydasını göreceksin nihayet işte iç cep bakıyoruz birtakım kâğıtlar nedir bu hâlâ yatırmadığın telefon faturası olsa gerek kaç günlerdir cebinde dolaştırıyorsun da bir türlü elin varmıyor gidip yatırsın diye muhasebeciye vermeye kah-

rolasica bunlar da beni zengin mi sanı-yorlar ne öyle her ay her ay eşek kuyruğu gibi upuzun faturalar hani telefonu da bir parçacık kullanmış olsan canın yanmaz ah o karım olacak çaçaron yok mu bir de o çenebaz kızların sanki kolejine ingilizce ders kitabına özel hocasına tenis dersine stepine onca para ödediğimiz yetmezmiş gibi şimdi bir de cep telefonu denen bu bela evde sokakta takside süpermarkette nereye gitseler ellerinden düşmüyor sanırsın ki vücutlarının bir parçası olmuş etle tırnak gibi birbirlerine kenetlenmişler üstelik bunların bir de hafızaları çıktı ya şimdi tekmiil bütün arkadaşlarının numaralarını hafızaya kaydetmişler kolaycacık tek düğmede çevirivermek için beş sibel dokuz kezban üç hakan altı ebru otomatik pratik oh ne âlâ memleket böyle miydi bizim zamanımızda manyetolu telefonların kullanıldığı devirleri bilirim ben bir tane vardı babamın kibrit fabrikasında konuşmadan önce şöyle en az yedi sekiz defa kolunu çevirmek gerekirdi sonra da santraldaki memureye görüşmek istediğiniz numarayı söyleyip bağlanana kadar sabırla beklerdiniz zaten hep derim ya önce ekmekler bozuldu yok efendim neymiş maksat zamandan tasarrufmuş jet çağında yaşıyoruz ya iki dakika beklese ölecek kaltak zaten hep bu küçük hesapçılıktan gelmiyor mu başımıza ne geliyorsa herhalde enerjiden de tasarruf etmek için olacak bir de salondaki kanepeye uzanıp konuşuyor karılar eh o kadar saat ayakta dursalar ayaklarına kara sular inecek tabii bir keresinde gizlice saat tuttum inan olsun tam üçbuçuk saat telefonu ısıttı küçük kız ablasıyla anasına nispet mi yapıyor ne hadi bakalım hodri meydan hangimiz daha uzun konuşacağız halbuki o kadar da söyledim telefon sohbet etmek için değil haberleşmek içindir diye ne sözün varsa kısaca söyle kapat ama kulak asan kim azarı işitince de surat asmalar dudak titretmeler kendini acındırmalar ama bütün gün evde canım sıkıldı babacığımın peki olur şekerim bir daha yapmamlar ama ertesi gün bir de bakıyorsun yine aynı şey şeytan diyor ki kapattırır hepsinin hattını vallahi eşe dosta hakkımda ileri geri konuşup adımla cimriye çıkartmayacaklarını bilsem yapacağım da ama tamam tamam bırakalım şimdi bunları koy şu faturayı cebine unut gitsin yatışsın sinirlerin biraz ne diyorduk evet çakmak yan cep-

lerden birinde olacaktı öyleyse bakalım sağ yan cebe hayır orada değil allah allah garip hep de yanımda taşırım ne oldu buna böyle tam da en gerekli zamanda fakat zaten bu değişmez bir kaidedir değil mi ne zaman birşeye ihtiyacın olsa yerinde bulamazsın neyse şimdi son olarak ve ufak bir merasimle sol yan cebe bakıyoruz parmaklar italyan malı pahalı kumaşın üzerindeki yarıktan usulca içeri kayıyor evet beklenen bir sertlik ve ayrıca köşeleri de var bu o olmalı muhterem zippo altın kaplama ve üzerinde süslü harflerle kazınmış bir yazı türk sanayinin gelişimine yaptığınız katkılardan dolayı yirmibeşinci meslek yılınızın anısına imza tüpgaz üreticileri birliği tüb bu adı da hangi zırtapoz koyduysa muhterem meslektaşlarım eksik olmasınlar pek ince düşünmüşler böyledir bu işler herkesin içinde ağam paşam diye yağ çekip yüze gülerler ama iş rekabete gelince sırtından bıçaklayıverirler insanı ben bu şirketi kurarken az çileler çekmedim kaç defa çelmelemeye uğraştılar da yapamadılar bunca zamandır ayakta kalabildiysem kendimden başkasına güvenmediğim ve onlar beni vurmadan ben onları vurduğum içindir ne demiş atalarımız kurda boynun neden kalın demişler kendi işimi kendim fakat o da ne yumuşak birşey bu oysa çakmağın sert ve soğuk demirini hissetmeyi umuyordum parmak uçlarımda peki ama öyleyse nedir bu sallayınca tıkırdıyor yüzüne yaklaştırıyorsun genzi yakan keskin bir koku tanıyor gibisin bu kokuyu evet evet potasyum kokusu bu potasyum klorat babamın fabrikasında yıllar yılı kokladığım unutulabilir miyim hiç öyleyse bu bir kibrit kutusu olmalı bir kibrit karpit kutusu bir kirpik briket kutusu bir berkit bereket kutusu bir kibar kirpi kutusu bir kebir kibir kutusu bu da nedir böyle be bir kelime bir işlem cumartesileri televizyonda hiç kaçırmam hani var ya ben oraya bir çıksam hepsine nal toplatırdım alimallah sayın yarışmacılara başarılar diler sayıyla kendine gel aptalca kelime oyunlarının âlemi yok şimdi ama hayret resmen hayret yani niçin her zamanki gibi çakmak almamışım yanıma da onun yerine böyle zavallı bir kipirpirit kaparit kübist kabir aman yine bir dilsürçmesi işte yorgunluktan mütevellit zahir diyeceğim bir kibrit kutusu oysa modern teknolojinin bize sağladığı kolaylıklardan yararlanma-

yı bilmeliyiz dövize endeksli banka hesabı gibi örneğin ki çakmakların kibritlere üstünlüğü tartışılmaz nasıl ki lira dolar karşısında habire değer kaybediyor nankörlük etme babanın kibrit fabrikası olmasaydı tüh unutkanlık işte zaten son zamanlarda da iyice unutkanlaşmaya başladım daha geçen gün banyo yaptıktan sonra gaz boş yere yanmasın diye şofbeni kapatıydim meğerse kaçak varmış hiç farkında değilim halbuki al eline kibriti bir çak kontrol et değil mi pof ederse anlarsın allahtan hanım hemen farkına varmış da benim arkamdan büküvermiş tübün kulağını yoksa yani allah korusun resmen infilak yok canım daha da neler durup dururken kusur bulma kendinde hani duyan da erken bunama filan sanacak hem yalnız sen mi herkes öyle daha geçenlerde bizim bayilerden biri de böyle havaya uçmadı mıydı koca apartman yıkıldı da kaç kişi telef oldu vallahi doğru ondan sonra kolaysa gel de gazetecilere laf anlat elin hanzosu gaz tübünü halde karpuz atar gibi üst üste yığıyorsa ben ne yapayım gaz bu başka şeye benzemez en ufak bir yarık bulsa fıyyyt sızıyor tabiat kanunu boktur kokar gazdır kaçır sonra da biri bir sigara yakınca vallahi infilak neyse neyse neyse şimdilik kibrit de işimizi görür çakmağı sonra bulurum nasıl olsa aç bakalım kutuyu doluymuş aferin kimisini daha fabrikasından yarım doldururlar bu kutuların iyi bilirim maksat üç kuruş daha fazla kazansın hani dediydim ya milletçe küçük hesaba bayılırız az tamah çok ziyan getirirmiş kimin umurunda ama öyle deme hesap ortada her kutuda vasati kırk çöp bulunur değil mi gel gör ki üşenmeyip saysan bak yeminle söylüyorum on kutudan dokuzunda iki üç çöp eksik çıkmazsa adam değilim böyle çalışıyorlar işte milletin parasını sonra da bütün sermaye yüzde ikiyüz faizle repoya bir de deniyor ki efendim yatırımlar durmuş kalkınma hızı ekside seyretmeye başlamış öyle olur tabii işler sonuçta hep olacağına varır zorla güzellik olmaz ki ben bunu bilir bunu söylerim sen olsan adamın yerinde kolayca kazanmak varken parayı riske atıp üç kuruşluk yatırım yapar mısın arz talep meselesi efendim arz talep meselesi piyasanın altın kuralları serbest rekabet liberal ekonomi vesaire nitekim tabii ben de herneyse bırak allahaşkına bu cansıkıcı meseleleri şimdi şu karanlığa bir çare

bulmanın zamanı geldi artık hadi al řu kutudan bir kibrit ve
çak bakalım eee çak dedim niye çakmıyorsun işte çakıyorum
ya ama kibrit ateş almıyor ıslanmış mı nedir niye ne olmuş
yoksa yine potasyumundan mı çalmışlar hay allah kahretsın
meğerse yanlış ucunu sürtüyormuşum hadi bakalım şimdi
öbür ucunu deniyoruz fakat aman dikkat bizim rahmetli pede-
rin dediğı gibi her daim müdebbir olmakta fayda var infilakı
sevmeyiz infilakı sevmeyiz ailece infilakı katiyen sevmeyiz hop
evet beyler işte iftiharla takdim ederim sizlere karşınızda sayın
bay ateş

Girişler

Aramızdaki ilişki son derece entipüften nedenlere dayanıyor, dedi adam. İlk önce uzunca sayılabilecek bir süre düşünmüş, sonra birdenbire, devrilen bir şekerlikten yere saçılan kesmeşekerler gibi, sıçrayan, yuvarlanan bir sesle, zorlukla anlaşılabilecek denli çarçabuk söyleyivermişti bu sözleri.

Duvarın öte yanından, yüksekçe bir yerden düşerek paramparça olan bir kâsenin şangırtısı işitildi. Duvar tuğla, sıvasız harman tuğlası. Derzlerdeki çimento harcı yer yer pörtleyerek tuğlaların kenarlarından akmış. Birisinin hırsla üflediği sigara dumanı, sahte bir gölgeyi kovalıyor duvarın pürtüklü yüzeyinde. Süpürge faraş fışirtısı. Yerde sürüklenen cam kırıkları. Çıplak tabanların kadim dostu. Temizleyin dirimsiz gövdeleri!

Bu gece birlikte olmamız gerektiğini düşünmüyor musun? Düşünmüyor muyum? Bir bira daha ısmarladı. Yo, kalsın, sonra! Bardaki yeşil ceketli adamın, devekuşu kuyruğunu andıran kısacık bir atkuyruğu var. Yadırgatıcı bir görüntü bu, çünkü bu kuyruk dışında saçları bir hayli kısa kesilmiş. Ama boşver! İçkisini bir dikişte bitirdikten sonra, kararlı adımlarla yürüyüp çıkıyor: İki dakika sonra geri gelecek.

Aramızdaki ilişkinin temelleri... Hayır, bu olmamalı. Saçları sarı ve perma. Dudakları gülkurusu. Gözlerinde kalem. Müt-hiş romantik bir kedi.

Kapı yine açıldığında içeri giriyoruz. Boş masa yok. Hayır, var: kapının hemen yanında. Soğukta kalmayı göze almak

gerek. Kâğıt üzerine konmuş, genellikle anlamsız birtakım imler. Ya da *oturtulmuş* mu demeliydim. Ne? K-imler?

Ben, diye sürdürdü konuşmasını, bütün bunların, senin pek önem verdiğin, her şeyden üstün tuttuğun bütün bu anlaşılmaz şeylerin, *per se* bir değer taşıdığına inanmıyorum.

Katıldı, ancak gülmekten değil, gözlerinde bulaşıcı bir hüznün sarısı. Haklısın, ben de tersini söylememiştim zaten. Oysa söylemen gerekmezdi, yaptın çünkü, yaptıkların senin için konuştu. Edimlerin sözleri silmesine alışmak gerek. Esemenin sık gözlü ağına takılan düşünce tortusu. Pis bir koku. Çürüyen birşeyler var... Hayır, lodos bu, lodos denizinin kokusu. Deniz; her şeyi örten suskun bir kavuşturucu.

Fazla tuz koymuşlar, değil mi? İnsanın genzini yakıyor. Konaklanan bir köy evinde, masaya tulumba tatlısının yanında bir kâse dolusu turşu getirdiklerini anımsıyorum, içimiz bayılmasın diye. Yöntem şu: Üç tulumba tatlısı (şerbetini ziyan etmemek için kaşıkla yemek koşuluyla), ardından bir turşu, sonra yine...

Tek bir dokunuşta tüm yaşamımı siliyor. Oyunu kurallarına göre oynamak gerektiğini sen söylememiş miydin? Az ötede adamın birisini darağacına çekmeye hazırlanıyorlar. Adam karşı koymayacak, biliyorsun. Tıpış tıpış yürüyecek sehpaye ve uysalca ilmeğe uzatacak boynunu. Koyunca bir başeğme? Suçluluk duygusu? Kendi yazgısına karşı vurdumduymazlık? Ölümünle bir değişime yol açmayı umuyorsun. Domino ilkesine göre işlediğini düşünüyor doğa yasalarının: Sana olan birşey beni de etkiliyor, bana olan ise seni. Ufak çapta bir yersarsıntısı yaratacağını sanıyor yokoluşuyla. Tıpkı tüm yaşamının bir sanat yapıtı olduğunu sandığı gibi.

Seni hiçbir zaman sevmemiştim; senin *sevmek* sözünden anladığın anlamda, demek istiyorum. Daha ufak birşey, bir hoşlanma belki. Yo, yo, kendini kandırma! Doğal bir gereksinimin karşılanmasıydı bu, olağan bir kullanım. İnsan doğayı tüketiyor. Hayır, dönüştürüyor. Bakış açısına göre değişir. Tüm bunların yazınsal değil, doğrudan doğruya kullanmalık bir dille anlatılabilmesi ikimiz için de ne büyük bir şans!

İstemeyi başaramıyor. Tüketime karşı ürkütücü bir istek-

sizlik. Oysa sağlıklı bir yaşamın ilk koşulu... Niçin kullan/dır/ıl/mıyasın ki? Evet, bunun hepimizin iyiliğine olduğunun farkındayım. Bir su, akışına gidiyor. Suların yokuş yukarı akıtılamayacağından daha önce de konuşmasının biryerlerinde söz etmişti. Gülücükler. *Carpe diem!*

Kapıdan şimdi giren řu ikisini al, sözgelimi. Tuhaf bir çift, değil mi? Onları yakalayabilir miydin? Yakalayabilir miydin onları?

Yaşamın olabilirlikleri ve olamazlıkları üzerine bilgiççe bir söylem. Kimi duyumlar algıda en ufak bir iz bile bırakmaksızın kaçıveriyorlar, sandalyedeki bir çiviye takılan ipek çorap gibi tıpkı. Kaçan çorapları ne yapıyoruz, peki? Kırpıp kırpıp yıldız. Ay, başımızdan eksik olmasın!

Ortada yoksun uzun süredir ve işte şimdi de yine apar topar kaçıp gidiyorsun. Evet, gidiyorum. Gidiyor! Sirtında kol ağızları yenmiş eski bir mont, birdenbire kalktı ve çekip gitti, ardına bile bakmaksızın. Kapıdan çıkar çıkmaz yüzüne çarpan yağmur damlaları.Yine de sokaklar insan dolu. Gece, vitrin neonlarıyla bölük pörçük ve ayaz da yerinde.

Öyleyse tamam...

Üçüncü Sefer

Bir yer gösteriyorlar, oturuyorum. Bismillah!

Çevremde bir yığın mustarip çehre. Sıkıntılı bir bekleyiş. Dile getirilmeyen bir husumet. Şişesi isli bir idare lambasının kısık alevi keçe çadırın içini ancak aydınlatıyor.

İşte, diyorlar neden sonra, Üstat budur, etekle. Yerimden kalkmaksızın, hemen karşımda heybeden bozma yayvan bir yastığın üzerinde oturmakta olan nur yüzlü ve ak sakallı pir-i faninin önünde eğilip etek öpüyorum. Feri sönmüş gözleri, çadırın karanlığında belirsiz bir noktaya bakıyor. Dudakları hafifçe kıpırdanıyor, ama ne dediğini duyamıyorum.

Üstat engin bir derya gibidir. Üstat dergâhımızın şeyhidir. Üstat sana el verecek. O her şeyi bilir. Kelamını can kulağıyla dinle!

Diyorum, ben senden söylendiğini işittim, hikmetini bildim, ırak mı ırak diyarlardan senin nur yüzün görmeye, eteğine yüz sürmeye geldim. İmdi tek muradım, senden el almak dilerim.

Sus, diyorlar, sus, konuşma, o bilir, anlar o. Sus ve sadece dinle!

Demir çarık ile demir asa kuşandım, dağları mekân tuttum kendime yirmi seneyi aşkın, bir garip münzevî oldum. Dağı taşı aşım, demir çarıkla demir asayı eskittim, aç susuz ve bîtap dolandım dünyayı, kurda kuşa dost oldum. Hem okudum hem yazdım, ben ne çileler çektim, ilim içre gark oldum, dünya mâlin unuttum. İyilik edip attım umman-ı zamana,

balık bilmezse halik bilir deyu, candan geçtim canandan geçtim, yalnızlık şarabın içtim. Dert ile hemhal oldum, gonce gül idim soldum, çiğdim piştım yoğrulduım. Doldum boşaldım taştım, yedi kat arşa ulaştım, zevk ile bir hoş oldum, aşk ile serhoş oldum.

Sus, diyorlar, bre sus, o bilir. Aşma haddin, sakın ola ki salmayasın hiddetlere baba erenleri! Sönmüştür gözünün feri, doğru, lakin sanma ki görmez seni, gönül gözünün dünyası geniştir. Buradan ta Hind'e, Çin'e, Yecüc ve Mecüc'ün ülkesine, mazinin ve atının müphem diyarlarına erişir. Sen sus, sus ve dinle! Çünkü sınavacaktır seni gönüller şahı.

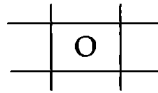
Kudüm vurula ve ney üflene canlar!

Ve tütsü yakıla buhuranda!

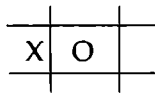
Nur yüzlü postnişin yekindi. Yörük dokuması kaftanın loş kıvrımları arasından birdenbire peyda oluveren kuru ve kemikli bir el -ki el denir miydi buna, yoksa ötedünyanın maddeleşmiş bir uzantısı mıydı, ey cânım?- kabuğu soyulmuş, tutula tutula aşınmış, ipincecik ve uzun bir kızılıcık dalını yandaki kerevetin üzerinden alıp evirdi çevirdi.

Canlar dediler ki, sınar seni, bilmez misin, ey gaafil, el verecek sana, cevabı bilersen eğer, sınar seni. Bak ve dinle!

Uzanır yaşlı adam, elinde değnek, ucuyula yerde birşeyler çizer kuma. İki çizgi yukarıdan aşağıya, iki çizgi soldan sağa. Haç. Çifte haç. Kenarları gemi azıya almış kare. Dört kenarlı bir üçgen. Bir köşesi eksik beşgen. Seyrek ızgara. Matris. Tam göbeğine de şöyle fiyakalı bir yuvarlak oturttu mu sana?

Ben kentli, o taşralı. Ben matematikçi, o feylesof. Ben bilgisayar uzmanı, o falcı. Ben alim, o kâhin. Ben us, o duyu. Tereddüde mahal yok, cevabımı veriyorum: Soluna!

Gaafil, diyorlar, ey gaafil diyorlar, sen bilmezsin, o nasıl, diyorlar, sen gaafil bilmezsin, kendini kolla!

Bir bir daha iki, iki daha dört, dört daha sekiz, sekiz daha onaltı, onaltı daha...

Sen bütün matematiğinle, geometrinle, trigonometrinle, fiziğinle, kimyanla, velhasıl-ı kelim cümle birikmiş malumatın ve mel'anetinle onun gözünü uğurlayamazsın, diyorlar, sen bilmezsin, o bilir, diyorlar, görür, diyorlar, keskin mi keskin kulağı vardır, işitir, diyorlar, bu bir gönül işidir, diyorlar, senin yapamadığını o yapar, diyorlar, senibenionubizi yutar yutar yutar, diyorlar, hikmetinden asla sual olunmaz, sen onu kendin gibi belleme, diyorlar, sen onu bilemezsin, o derindir, karanlıktır, yalımdır, ışıktır, senin gözlerini kamaştırır, bakar da görmezsin, diyorlar, ama o seni görür de, duyar da, bilir de, ciğeri ni de okur, diyorlar. Onlar!

Canlar, diyorum, canlar, bana kasdınız nedendir? Ben size ne ettim de, niçin aramamı bulmamı bilmemi istemezsiniz?

Vaktiyle onlar da denemişler. Her biri tel tel dökülmüş. Sıralarını savmışlar. Unlarını elemiş, eleklerini asmışlar. Geçip keçeçadıra, karaçula oturmuşlar. Üstadın çevresini alıp susta maymun olmuşlar. Aczlerini sezip hadlerini bilmişler. İki yaz bir güz susmuş, sorulunca demişler. Önünde ömürboyu elpençe divan durmuşlar. Onlardan olmayanı gözlerinden bilmişler. Her kim ki başın kaldıra, ânın başın ezmişler. Eşikten atlama-yıp yerlerinde saymışlar. Karanlık fikriyatı kapıdışar etmişler. Aslolan budur deyu, peşisıra gitmişler. Nedir bilemeyince, tükakadır demişler. Yaramazlık etmeyip cici çocuk olmuşlar. Kadere rıza gösterip keyiflerine bakmışlar. Kelam gümüş ise sükût altındır deyu, bir deyip bin dinlemişler. Büyük lokma yemişler, büyük laf hiç konuşmamışlar. Hayrı da şerri de her daim ondan bilmişler. Sözünden hiç çıkmamışlar. Dinlemişler susmuşlar. Onlar hiç ayılmamışlar. Hep oturakalmışlar. Erimişler gitmişler. Bitmişler bitmişler bitmişler.

Yoksa sen de yücelerdenyücekimsebilmez niceleştirdiklerimizden miydin, babalık?

Ben onlara benzeyemezdim, onlar gibi olamazdım. Olmamalıydım, demiyorum, çünkü içimdeki pırıltılı tözün doğası

gereği beni kurtaracağına ilişkin yıkılmaz bir inanç beslemekteydim öteden beri. Nerede ve nasıl olacağını söyleyememe karşın, muğlak bir halasın hayal-i lerzanı çeşm-i pürhumarımı muttasıl dalgınlık nöbetlerine garkeyleyen esbab-ı müstesnanın başlıcası haline gelmişti epeydir. Hal böyle iken, yine de sinsi bir şüphe kemirmekten geri durmuyordu içimi. Acaba, diydum, acaba ben dahi duçar olacak mıydım ilel-i beşerin bu en beterine? Kumun üzerinde ilerlemekte olan oyunumuza bir kere daha pürdikkat atf-ı nazar eyledim.

X	O	

Şeyh lüle başlı çubuğundan nefes üstüne nefes çekmekteydi. Keçeçadırın alacakaranlığı tütsü ve tütün dumanıyla her an daha da bulanıklaşıyor, insanlar ve eşyalar aralarında oluşmakta olan geçirimsiz ortamın yavaş yavaş genişlemesi ve egemenliğini artırmasıyla birbirlerinden gitgide uzaklaşıyorlardı. Ya da bana öyle geliyordu o an, bilemem. Yaşlı adam neden sonra kımıldandı. Sanki parmaklarının doğal bir uzantısı haline gelmiş olan ince uzun değnek, kısa ve kesik devinimlerle düzgün bir yuvarlak daha çizdi kumun üzerine. Bu kez beni alt ettiğinden oldukça emin görünüyordu şeyh. Yılların yorgunluğuyla kırış kırış olmuş yüzüne, mağrur bir ifade gelip oturmuştu. Sol alt köşeye koyduğu halka, çevreye gülücükler saçıyordu.

X	O	
O		

Çevremden yükselmekte olan takdir dolu mırıltı dalgası, onun bu kanısını pekiştirir gibiydi. Belli ki bu oyuna artık bitmiş gözüyle bakıyordu müridan. Derhal harekete geçtim ve onları şaşkınlığa düşürecek bir çabuklukla -ki onikinci dereceden bir denklemi yıldırım hızıyla çözüveren bir bilgisaya-

rın akıllara durgunluk veren çabukluğuyla karşılaştırılabilirdi bu- doğru ve kesinlikle tek doğru olduğunu bildiğim karşılığı verdim. Parmağımı kumun nemli ılıklığına daldırarak çizdiğim X, onların o sonsuz kendilerinden eminliklerini bir vuruşta paramparça ediveren ağır ve öldürücü bir darbeydi sanki.

		X
X	O	
O		

Aaah!

Oooh!

Biz seni bilemedik, yiğidim, sen kimlerdensin? Adını olsun başışla bize! Biz ettik sen etme! Bakma biz cahil kulların kusuruna! Tabutumuza son çiviye de sen çakma!

Hayret nidalarının hummalı karmaşası içinde oturuyorlardı, o ve yaşlı adam. Şeyhin yüz hatları biraz gerilmiş gibiydi. Benim kolay yutulur lokma olmadığımı anladı besbelli, diye geçirdi içinden, benim onlardan biri olmadığımı, o eblehler sürüsüyle bir tutulamayacağımı anladı. Anlamış olmalı, olması gerek, çünkü kanıtlamıştı kendisini ona her hamlesinde. Aman efendim, o ne fikir, o ne vakar, o ne asalet ve de o ne veciz üslûptur öyle! Her bir ufak hareket, her bir bakış, her bir söz sanki çok önceden düşünülmüş ve düşünülmüş ve düşünülmüş. Kusursuz! Yetkin! Saf! Onu alt edeceğimi hissediyorum. Yo, artık tümüyle eminim bundan, biliyorum, kesinlikle biliyorum!

Üstat Üstat diyorlar sıra sende Üstat diyorlar sıra diyorlar sende Üstat diyorlar sıra Üstat sende!

Yaşlı adam elindeki kuru dalı usulca uzatıyor. Herkes nefesini tutmuş. Bir an gözgöze geliyoruz. Feri kaçmış gözlelerinden alaycı bir pırıltının gelip geçtiğini görür gibi oluyorum. Ağır ağır, ama kendinden emin, çiziyor kuma yuvarlağını. Sırtımdan soğuk bir ter boşanıyor. Bakıyorum.

		X
X	O	
O	O	

Susuyoruz.

Bu nedir bu diyorum nedir diyorum bu nedir bu diyorum kendi kendime soruyorum bu nedir diyorum bu?

Çevredekilerin çıtı çıkmıyor. Onlar da benim gibi şaşkınlıkla, kumda çizili imlere bakıyorlar, hiçbir şey anlatmayan, ama aynı zamanda da çok şey anlatan bu imlere. Dünyanın sırrı bu karalamalarda gizli, ne var ki ben onların nasıl çözüleceğini bilemedim.

İstihza ve memnuniyet dolu mırıltılar yine baş gösteriyor. Saflar halinde dalgalanıyor kalabalık. Ve sonra şeyh elindeki asayı havaya kaldırıyor birden. Bıçakla kesilmişçesine bir anda susuveriyor insan sesleri. Yaşlı adam batık ve davudî bir sesle konuşmaya başlıyor.

Yenildin, diyor, çıkarın yoktur artık. Oyunu terkeyle!

Gözlerimi kumdaki çizgilere çeviriyorum yeniden ve sonuç olasılıklarını hesap etmeye çalışıyorum.

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline & X & X \\ \hline X & O & \\ \hline O & O & \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{|c|c|c|} \hline & X & X \\ \hline X & O & \\ \hline O & O & O \\ \hline \end{array} \quad \text{ya da} \quad \begin{array}{|c|c|c|} \hline & & X \\ \hline X & O & \\ \hline O & O & X \\ \hline \end{array} \quad : \quad \begin{array}{|c|c|c|} \hline & O & X \\ \hline X & O & \\ \hline O & O & X \\ \hline \end{array}$$

(ben) (o) (ben) (o)

Yavaş yavaş olanca bunaltısıyla ayırđına varıyorum çıkmazımın. Ama neden? Her şey iyi gidiyordu, diyorum, birden nasıl nasıl nasıl böyle, diyorum, niçin, diyorum, neyi yanlış yaptım ki, diyorum, ben her şeyi biliyordum, her şeyi anlıyordum, her şeyi hesaplıyordum, nasıl olur da yenilirim, diyorum.

Yanlış olan ilk hamlendi, diyor yaşlı adam, kaçınılmaz bir zorunluklar silsilesinden ibaretti ondan sonrası. Eğer benim fikrimi duymak istersen, evlat, senin hatan şuydu ki, bilmek olmak değildir.

Olmak değildir bilmek

Değildir bilmek olmak.

Değildir.

Edebiyatımızda Elim Bir Vak'a

Edebiyatımızda ilk intihal hadisesi ne zaman vuku bulmuştur?

(Mevzuun bizatihi hususiyet arzetmesi sebebiyle, bu suali bize tevcih eden kaarimizin ism-i muhteremini mahfuz tutuyoruz.)

Bu şayan-ı hayret vak'a, Birinci Meşrutiyet'in ilgaı ve ikincisinin ilanı arasındaki, millî tarihimizin nisbeten karanlıkta kalmış bir devrine isabet etmektedir ki, bahis mevzuu olan bu devrin Abdülhamid Han'ın idare-i istibdadı altında geçmiş oluşu hasebiyle, hal-i hazırda elde Servet-i Fünun'da dercedilmiş bir makale-i muhtasardan mada, maalesef, hiçbir malumat bulunmamaktadır. Hatta ve hatta öyledir ki, bunun hakikaten bir intihal olup olmadığı dahi hâlâ ciddî bir münakaşa mevzuu teşkil etmekte ve müverrihlerimizi ziyadesiyle uğraştırmaktadır. Bu hal-i müphem binaen, ismi anılan makaleyi mealen zikretmekten gayri hiçbir çare göremiyoruz. Malumat-ı mütevazımızın muhterem kaarimizin merakını bir nebze olsun zail etmesi, en samimî temennimizdir.

Zamanının mühim edebî şahsiyetlerinden, 'Merakî' namıyla maruf Musavvirzade Ferit Çelebi, zekâsının ve kaleminin dirayetiyle olduğu kadar, sefahate düşkünlüğü ve zenperestliği ile de o günün münevver simaları arasında temayüz etmekte ve bununla da nazar-ı dikkatleri üzerine celbetmekte idi. İster Pera'da, ister Süleymaniye'de, Gedikpaşa'da ya da Kumka-

pr' da ve ister Boğaziçi'nde herhangi bir gazino, lokanta, mey-
hane ve hatta bitirimhane yoktu ki, Ferit Efendi oraya dahi
ayak basmamış olsun. Devrinin en namlı ve latif hatunlariyle
muhabbet bir fırsatını bulup ahbablık tesisini adeta kendine
vazife addeder, sadece ve sadece bu işin meraklısının malumu
olan bazı adı çıkmış evleri sık sık ziyaret etmekten beis duy-
mak şöyle dursun, bu hali bir gurur vesilesi olarak telakki etti-
ğini alenen söylemekten dahi kat'iyyen imtina etmezdi. Müs-
lim veyahut gayrimüslim farkı gözetmeksizin, bu nev'i namlı
hatunlardan asgarî üç beş tanesinin sadık müdavimleri arasın-
da bulunduğu, bizzat şahadet etmiş olan zevatın ifadelerinden
serahaten sabittir. Hüsn-i endamının fevkaladeliğine ilaveten,
adab-ı muaşerete ve dahi lisan-ı aşka bihakkın vâkıf bulunuşu,
rakıba-ı bîşuuru muvacehesinde ona muhabbet ki şayan-ı
dikkat bir rûçhaniyyet te'min ediyor ve bu minval üzere muvaf-
fakiyetleri günbegün artıyordu.

Yine bazı şahitlerin ifadesine göre, Ferit Çelebi bu serbest
ve fakat sefih hayat tarzından o derece hazzetmekteydi ki,
kitaplarını ekseriyetle bu sefahat ve günah yuvalarında yaz-
mayı âdet haline getirmişti. Bu devirdeki eserlerinin başlıca
mevzuu, yine kendi bohem hayatıdır. Binaenaleyh, onun çok
sayıda şiir, hikâye, roman, piyes, hatırat, tenkit ve ilmî ve ede-
bî makaleden husule gelen engin külliyyatını, Fecr-i Zatî ekolü
içinde mütalaa ve mülâhaza etmek icabeder.

Muharririmizin Galata'nın meşhur merdbazlarından Gür-
cü dönmesi Firuze nam hatunla tanışmaklığı bu tarihlere isabet
eder. Beyoğlu'nun Boğazkesen civarındaki dar arka sokakların-
dan birinde, levanten yapısı asrî bir apartmanın geniş ve ferah,
Louis XV üslubunda tefriş edilmiş salon ve yatakodalarında
ilk kıvılcımını alan bu aşk, bir müddet sonra fena halde bacayı
saracak ve Ferit Efendi bu dilber-i cilvenümanın kazalısı olarak
epey bir zaman bu kapıyı aşındıracaktır.

Muhabbet ve saadet tıkrındadır. Lakin aradan çok geç-
meden görülür ki, bu işi böyle idame ettirmek mümkün olma-
yacak. Zira Musavvirzade Ferit esasında ziyadesiyle muhteris
mizaçta bir zattır ve âşığı olduğu kadını başka erkeklerle pay-
laşmak fikri, onu için için yiyip bitirmekte, nemütenahî yeis ve

hezeyanlara garkolan Ferit Bey, adeta bir cehennem azabı içinde yaşamaktadır.

En nihayet vahim karar verilir. Ailesinin ve bilhassa peder-i muhtereminin kat'i muhalefetine rağmen, zamanın mutena semtlerinden Emirgân sırtlarında bir ev tutularak Firuze Hanım buraya naklolunur.

Mes'ele bu şekilde hallolmuşa benzemektedir. Vaziyet bu minval üzere bir müddet sülhman ve mes'ut bir çehre arzeder. Ferit Bey rahata ermiş ve manevî azabı nihayet bulmuştur. Artık resmen kapatması hükmüne girmiş bulunan bu kadınla aralarındaki münasebet, bundan sonraki eserlerinin esas mevzuunu teşkil edecektir.

Fakat heyhat, çark-ı felek dönmektedir. Âşık ile maşukun istikbali karanlıktır. Ferit Çelebi birgün ahabplarından biriyle sohbet ederken, kendisine Tercüman-ı Hakikat'te birkaç haptadır tefrika edilmekte olan, nevzuhur bir muharrire ait bir romandan sitayişle bahsederler. İmzanın bir müstear olması ihtimali üzerinde durulmaktadır. Musavvirzade Ferit ilk evvela bu sitayişkâr laflara bir ehemmiyyet vermezse de, muhibbanın ısrarıyla tefrikadan bir miktar okumaya mecbur olur. Roman her ne kadar daha ilk satırlarından itibaren bedbaht bir aşk hikâyesinin bütün müstamel teferruat ve tafsilatını alenî bir edepsizlikle kullanıyor ise de, Ferit Çelebi'nin tuhaf bir şekilde hoşuna gider.

Velakin Ferit Bey biraz daha okumaya devam edince, bey-ninden vurulmuşa döner. Romandaki kahramanlar kendisi ve Firuze'den başkası değildir! Her ikisinin şahsiyetlerinin iyi ve fena tarafları ve sadece onların malumu olabilecek birtakım mahrem teferruat, müstehzî bir üslupla yazıya dökülmüştür. Yalnız bir farkla ki, bu keyfiyet ve hususiyetler romanın içindeki şahsiyetler arasında ustalıkla tevzi edilmek suretiyle, her bir kahramanın muayyen mefhumları temsil etmesi sağlanmış-tır. Dostlarının nazarında uydurma bir hikâyeden öteye geçmeyen bu roman, Ferit Bey için hayat-ı hakikiyenin ta kendisidir. İşte şuradaki şahin bakışlı adam, onun şehevî hislerinin maddî bir tezahürüdür. Şuradaki güvercin peşinde koşan sabi, adeta ona kendi pervasızlığı ve hovardalığını hatırlatmak için vücu-

da getirilmiştir. Şuradaki müz'îç kadın, onun hodbinliğini gün gibi ayan beyan cümle âlemin gözleri önüne seren bir tasvirden ibarettir. Az ötedeki evli çift, birbirlerine onun ve kapatmasının sözleriyle hitap etmektedirler. Bu romanda o hem kendisidir, hem kendi pederi, kendi zevcesi, kendi metresi... Firuze hem onun kapatmasıdır, hem karısı, hem kocası, hem kardeşi... Ferit Çelebi ne olduğunu şaşırmıştır. Nereden geldiğini bilemediği bir felaket bulutu adeta birdenbire üzerine çökmüş, ruhunu ezmektedir.

Üstüne üstlük işin fenası, bunlar onun henüz üzerinde çalışmakta olduğu son eserinde istimal etmeyi düşündüğü tasavvurlardır. Bu, son derece aşikâr bir intihaldir. Gazetenin evvelki nüshalarını isteyip aceleyle gözden geçirir. Evet, ilk intibai doğrudur. Artık romanda mevzubahs edilenin kendisi ve Firuze'nin gayrimeşru münasebetlerinden başka birşey olmadığına kaani olmuştur.

Lakin bunları yazan kendisi değil ise, muhakkak ki Firuze olacaktır. Demek ki bu riyakâr intihalin mes'ulü odur, sevdiği kadın!... Ancak nasıl olmuş da, bunca zamandır Firuze'nin böyle mufassal bir kitap üzerinde çalıştığının farkına varmamıştır? Firuze bütün bunları yazıp gazetelerde tefrika halinde neşret-tirmeye nasıl muvaffak olmuştur? Ferit bu suallere akl-ı selime uygun bir cevap bulamamaktadır. Bunun adeta mümkinatı yoktur. Zira Firuze ile hayatları tamamiyle müşterek ve hatta neredeyse yekvücut denebilecek kadar yakın geçmektedir.

Ferit Bey, içini kemirmekte olan şüpheyi etrafındakilere belli etmeden, müsaade isteyip kalkar ve dosdoğru Emir-gân'daki eve yollanır. Ama menziline vardığında, Firuze'yi evde bulamaz. Konu komşudan soruşturur ve Firuze'nin sabah erkenden birtakım başka kadınlarla beraber tebdil-i hava maksadıyla Çamlıca'ya mesireye gittiği haberini alır. Bu vaziyette, onunla derhal yüzyüze konuşma tasavvuru suya düşmüş olmaktadır. Fakat Ferit Bey buna bir bakıma sevinir, çünkü böylelikle hiç olmazsa ev içindeki hareketlerinde serbest olacaktır.

Hiç vakit kaybetmeden üst kattaki çalışma odasına çıkar ve yazıhanenin çekmecelerini karıştırmaya başlar. Çekmecelerden biri kilitlidir. Derhal çakısını çıkarıp kilidi kanırtır ve çekmece-

yi cebren açar. Nihayet aradığını bulmuştur. Firuze, müsveddelerini burada muhafaza etmektedir. Gayr-i kaabil-i tarif bir merak ve heyecan içinde, gazetedeki tefrikanın devamını bulup okumak ve hazin ya da mes'ut, ne olursa olsun, romanın neticesini öğrenmek maksadıyla, eline geçirdiği kâğıt tomarlarını, küçükü büyüklü, çizgili çizgisiz, beyaz veya sarı saman kâğıdı defterleri halının üzerine yayıp darmadağın eder.

Emirgân'da o kasvetli akşamüzeri aramakta olduğu sahifeleri bulamamış Ferit Bey. Ancak zaten artık onun için bundan gayri bir izahata da lüzum kalmamışmış. Firuze ile olan aşklarının, sebebini bilemediği bir surette bu uğursuz romanın muhtevasına bağlı bulunduğu fikr-i sabiti defalarca teyid edilmiş her okuduğu satırla. Artık gayr-i kaabil-i inkâr bir kat'iyyetle bilmekteymiş ki, Firuze onu terkeylemiştir ve bir daha geri dönmeyecektir.

Gözlerinin önünde uçuşmakta olan yüzlerce ve yüzlerce sahifenin üzerinde kendi itinalı ve muntazam elyazısını tanımış Ferit Bey. Anlamış ki, Ferit de odur, Firuze de, Ferit'in kapatması da, Firuze'nin âşığı da, tıpkı romandaki gibi.

Neler düşünmüş, aklından neler geçirmiş acaba Ferit Bey o meş'um akşamda? Dide-i mahmuru pürhun olmuş mu? Heyhat, malumumuz değil.

Ancak biliniyor ki, bu hadisenin hemen akabinde Firuz Bey, evvelce de bahis olunmuş bulunan, Servet-i Fünun'daki o makaleyi yazmış ve sonra da kırmış kalemini. Edebiyattan olduğu kadar sefahatten de elini eteğini çekmiş ve hayatının bundan sonraki kısmını adeta bir tarik-i dünya gibi, herkeslerden uzakta, Emirgân sırtlarındaki o iki katlı ahşap evde geçirmiş.

Feride Hanım'ın ise o günden sonra sık sık Beyoğlu'nda görüldüğü ve nihayet rum madamalardan birinin evinde çalışmaya başladığı rivayet olunuyor.

Surdibi Türküleri

Gark! Esterabim!

Gaaark!

Esssterabim! Nedir lan bu? Takma be moruk, koyver gitsin!

Döküle döküle kare bulmacaya dönmüş, umumî hela mermeri sarısı dişlerini göstererek sırtıyor. İşte seni bu halinle seviyorum, Keşşaf, gerisi fasarya! Şerefine! Geçen sene gene bu zamanlar burada içmiştik, hatırlıyor musun? Hani Issık Asım zoma girip kendini köprüden attıydı ya, onun ertesi. Kıyak herifti ama Asım, değil mi be Dumancı? Şarap dedin miydi, ıssık olacak, yoksa içemez beyim. Haliç'in suyu da ıssık mıydı len Asım? Ertesi gün o balçık deryasından çıkardıklarında, herifçi olmuş bir dümbelek, tutup çalasın.

Destuuur! Destursa, desturuna destur! Tez savuş da gel!

Dumancı Keşşaf kalkınıp az ötede duvara siyiyor. Mevlanakapı'da pis bir akşamüstü, hava kararmış, surdibinde sif-tiniyoruz. Merkezefendi'den doğru soğuk bir karayel içimize işliyor. Resmen buz ulan bu! Benim halim iyi gene, kaputa sarınmışım, ama bizim gariban Keşşaf tırıl. Herif işerken, zangırtısından çış duvarda zikzak çiziyor. Tek dur len kerhaneci, kıpraşma! Az rüzgâraltına dön, sidiğe karnımız tok! Yağ tene-kesinde ateş yakmışız, ellerimizin soğuşunu kıralım diye, ama ne fayda? Ayaz otuziki dişe kemane çaldırıyor alimallah.

Maslahatını toparladı, gelip yanıma çöktü gene Dumancı. Peh peh peh, ne işer mişsin be! Arazöz müsün, mübarek? Esterabim, ağbi, bir kusurumuz olduysa... Es geç be Keşşaf! Hadi,

yak şuradan bir tane! Bafra paketini uzatıyorum. Birer tane çekip tellendiriyoruz. Sana inan olsun, ağbi... Vay ulan, erva-hını be! Gözleri bir dalıyor. Kime dırlanıyorsun len, diyorum, başlatma gene ecdadından ahfadından! Yok be ağbicim, val-la... Adeta utanıyor. Valla benim demem sana değil. Dikleniyorum. Bana değilse, kimedir ya? Te öteye! Al, bir dalgınlık nöbe-ti daha. Lan Keş, senin ferîştahın şaşmış. Bugün sabahtan mı başladın dumanaltına? Nerede, ağbicim, bulsak, diye pıslıyor. Haydi o vakit, çekelim mi, mastor, diyorum. Çekelim, ağbi! Çekelim, Keşşafcan!

Gazete kâğıdına sarılı şarap şişelerinden birinin daha mantarını cuklata cuklata açıyor Keşşaf. Sıraya bindirip bir o bir ben kafaya diyoruz şişeyi. Bitince, hadi bir şişe daha, bu akşam şarabımız gani. Ne düşünüyorsun, Dumancı? Surat felaket be ağbicim! Boş salla be Keşşaf, ben seni bildim bileli yüzünde meymenet yoktur zaten. O zaman biz de güzelleşene kadar içeriz, değil mi, ağbicim? İçeriz ya, Keşşaf Kardeş, içeriz! Şerefine, çinçin!

Topkapı tarafından trafik gürültüsü, Fındıkzade'den ezan, Yedikule'den vapur düdüğü, mezarlıktan rüzgâr... Dünyanın tepesindeyiz! Bir eskici arabası demir şakırtıları ve nal sesleri arasında önümüzden gelip geçiyor. Deh deh! Eve geç kaldın, balamoz, yengem sırtında süpürge sapı kıracak! Keşşaf birden kıcına bit kaçmış gibi ayağa fırlıyor. Es ulan, es be, es anası-nı sattığımın, es, diye naralanarak gömleğinin önünü boydan boya açıp sinlikten tarafa dönüyor. Dellenme gene lan, dalgacı deyyus, otur oturduğun yerde! Eteğinden çekip çöktürüyorum. Bak, eğer iki yudumda böyle hıyarlaşacaksan, bir daha içmem seninle ha! Fırçayı yiyince uslanıyor Dumancı Keşşaf. Kabahat üstünde yakalanmış küçük bir çocuk gibi sızlanıp kırıtmaya başlıyor.

Hadi anlat, diyorum, anlat! Kimbilir ne hikâyeler birikmiş-tir senin cukkanda gene! Gözucuyla yan yan bakıp akıntı çağa-nozu gibi sırtıyor. Yok be ağbi! Vardır, vardır! Hadi durma, dök şunları ortaya da, kafamızı bulalım biraz!

Vallahi yok, ağbi, diyor, yok da, dün gece Asmalımescit'te Yahya Kemal Beyatlı'ya rastgeldim. Sonra oradan kalkmışız,

vapurla doğru karşıya, Kalamış'a, Todorî'de kafa çekmeye. Sofra baştanbaşa donanmış, bir kuşsüdü eksik. Hazretin göz mezesi kırmızı pancar turşusu da orada, yanında maydanoz felan. Ama ona dokanmıyoruz, kızarmış üstad. Çekme rakıdan bir cam nuş ediyorum, sana inan olsun... Köpeğin duası kabul olursa, gökten kemik yağacak be Keşşafcan! Ama öyle deme, ağbi, adamın bir pirzola yeyişi var, esterabim, böyle şak-şak, sıyırıp atıyor, sıyırıp atıyor... Bak, eğer yalanım varsa, ekmek mushaf çarpsın! Doğrudur be karındaş. Yalan da olsa, deyiver sen gene, dinlemesi hoş oluyor. Çekiyoruz mu, ağbicim? Çekiyoruz, Keşşaf!

Sonra, ağbicim, köprüaltında uyanıyorum bu sabah. Yaaa? Bak sen şu allahın işine! Hiç olacak şey mi, Dumancı Keşşaf köprüaltında uyansın? Öyle, öyle de, ağbicim, başucumda kimi görsem iyi? Deniz Kızı Eftalya! Yok, ağbi, o değil, Safinaz. Hatırlar mısın, hani bizim Zeyrek'ten? Ama hâlâ onbeş yaşında. Allah seni inandırсын, ağbicim, aynen o günkü hali. Hani nasıl bir gün mahallede saklambaç oynarken, metruk bir evin kömürlüğünde biz bunu bastırıp... Ama o teni yok mu, ah o teni, hâlâ süt gibi, ağbicim, şeffaf, sanki şeffaf, tek tek sayarsın damarlarını. Ben bunu zabahınan başucumda dikiliyor görünce... Pusulayı hepten zıptıtmışsın gene, koca Keşşaf, gene yarı uyanıkken şeytan aldatmasının gadrine uğramışsın besbelli! Safinaz ince hastalıktan nalları dikeli neredeyse otuz yıl olacak. Mezarı da nah şurada, karşıki kabristanda, bilirsin. Bilmez miyim, ağbicim, ah hiç bilmez miyim? Biraz duraladı. Gözü daldı. Buraya içmeye niye gelirim sanırsın? Hey gidi Dumancı, unutamamış mısın hâlâ ilk gözağrını? Onbeş yaşında da Safinaz da Hanım kimlere aldanmış? Haydi çekelim, be Keşşaf! Ruhuna el fatiha! Ruhuna el fatiha, ağbicim!

Sonra bir de, ağbicim... Sonranın sonrası, Dumancı? Bir de kimi gördüm, diyeyim mi? Geçenlerde bir gece gene bu saatler Yedikule'ye inmişim. Kalenin önünden tam geçip gidecem, içerden birtakım sesler işitiyorum. Ahlamalar, oflamalar, bağırtilar, ciyaklamalar, 'Vur! Tut!' nidaları... Duvarda bir gedik bulup ossaat dalıyorum içeri. Bir de bakıyorum ki, birkaç adem. Az daha sokulup dikize yatınca, ne göreyim, bunlar Genç Osman ve Yeniçeriler değil mi? Genç Osman'ın boynuna

yağlı kemendi böyle bir gecede geçirmemişler mi, ağbicum? İki tane çamyarması gibi kaytanbıyık bostancı, zavalılığın sarı-ğını, kaftanını, kuşağını fora etmişler, musalla taşının üzeri-ne yatırmış, oracıkta boğarlar. Durun bre, ne yaparsınız, diye kendimi atacağım ortaya, ama heriflerden çekinirim. Yaaa, gel bakalum, Keşşaf, senin dahi vaktin dolmuştır ve dahi kat-lin vaciptür, diye beni de alaşağı edip boğmacaya getirmeye kalkarlarsa, ne ederim? Hele içlerinden biri hepten deligöz ve cevval. Sultan debelendikçe, basar gözünün üstü budur diye-rekten yumruğu. Karşısına dikilsem, benim de tepeme bir tane inecek besbelli. Hasılı, yarım saati mütecaviz ben orada sinmiş kalmışım. Talihsiz padişahın çırpınmaları, seğirmeleri en niha-yet bitti, bostancıbaşılar da az geri durdular. Baktım, yavruca-ğın üzerindeki beyaz mintan hepten kan içinde kalmış. Herif-i naşerifler dalgaya uyanmadan fıymanın tam sırası. Geçerken, sultanın yere atılmış duran, kenarları yaldız işlemeli kaftanı-nı da kalk gidelim yapayım, belki bitpazarında okutup üç beş kuruş sebepleniriz, diyorum. Ama ne mümkün, ağbicum, herif-çioğulları haza zırtlan, koyarlar mı hiç? Neyse, allahtan tam o esnada gecebekçisinin düdüğü duyuluyor fırt fırt. Bunlar bir şaşkalozlayınca, ben de o meyanda kırıyorum kirişi oradan.

Dumancı Keşşaf'a bakıyorum. Muzip bir çocuk edasıyla Bakışlarımı iade ediyor. Bu sefer büsbütün uçtun, Keşşaf Efendi, diyorum, nicedir halın? Yahya Kemal, Safinaz filan neyse ne, hiç olmazsa az çok tanıdığımız, bildiğimiz insanlar. Ama Genç Osman'ı nereden uydurursun şimdi durup durur-ken? Hani biraz kös dinlesek, Sultan Palamut'la Bizans Çöplü-ğü'nde kafakarış oynadık diye geleceksin karşımıza yarın öbür gün. Ülen, şimdi sana gidinin hayalci dürzüsü desem... Keşşaf doğru söylediğine yemin-i billah ediyor. Esterabim! Eğer bir dirhem yalanım varsa, şişeyi öpüp başına koyuyor, şu nimet bir daha boğazımdan geçmesin, ağbi! Vallahi de gördüm, tal-lahi de gördüm! Yemininden başlatma lan kavat, katakofti ata-nın anası sikilsin mi? Esterabim! Tövbe tövbe esterabim! Sikil-sin, ağbi, hem de Beyazıt Meydanı'nın ortalak yerinde sikilsin! Yaaa? Madem öyle, gel böyle! Bana da gösterir misin Genç Osman'ı? Öteye bilem geçerim, ağbi! Hemen şimdi mi? Şıpın

İşi, ağbicum! Güzel, amma evvel emirde içelim, Keşşaf! İçelim, ağbi! Şerefe!

Taş, toprak ve at kemikleri... Ayazını gitgide artıran gecenin içinden sur boyunca sahile doğru yürüyoruz. Nallı kuzunun menbaina indik, Keşşaf, diyorum. Bence mahsuru yok, ağbi, diyor. İleride, denizin üzerinde kırpışan bir ışık. Her yer karanlık, pürnur o mevki! Hırıltılı bir sarhoş sesi, uzaklarda yanık bir gazel atıyor. Elini de kulağına dayıyor musun, ey hanende melek? Sabahları Aksaray dolmuşlarında kahyalık edermiş, akşamları da surdibinde rezillik. Son şişe şaraptan birer fırt daha çekiyoruz. İnce bir ışık huzmesi gelip bir an için bizi buluyor ve hemen ardından tekrar karışıp gidiyor karanlığa. Tren yolunun tekdüze takırtısını işitiyoruz. Vardık mı, Keşşaf, diyorum. Aynen, ağbi, diyor, usuletle peşimden gelsin. Yıkık duvardaki bir gedikten hoplayıp kaleiçine giriyoruz.

Keşşaf bir dinelip kulak kabartıyor. Ah! Of! Yandım anam! Necilik oluyor bu sesler, Dumancı? Genç Osman, ağbi, boğuntuya kurban gider gene zavallı. Ne taraftan? Şu yandan, duvar dibinden yürü! Gölgeye sığın, ağbi, gel peşimsıra! Aman ses etmeyelim ki, maymun uyanmasın! Sen heriflerin o kanlı gadarelerini bir görecektin, ağbi!

Bakıyoruz, çayır çimenin orta yerinde iki kart berduş, beden duvarlarından yuvarlanmış irice bir taşın üzerine pek genç ve akça pakça bir başka berduş oğlanı yatırmışlar, bağırta bağırta beraberce düzüyorlar. Bir müddet nefesimizi tutup onları seyrediyoruz. Aman ağbi, diye fısıldıyor Keşşaf, oradan tek gözlü bir karayılan çıkıverdi birden! Sen sen ol, o yılanı iyi kolla, Dumancı, diyorum, bir soktu muydu, fena sokar! Şarabın son kalanını da fondipleyip şişeyi duvara sallıyoruz. Şangırt! Berduşlar cam sesine dönüyorlar. Keşşaf yerden irice bir taş parçası kapıyor, ben de kırık bir kazma sapı. Ağbi, diyor Keşşaf, biraz da biz boğalım mı şu Genç Osman'ı? Boğalım be Dumancı, diyorum, boğalım!

Şimdi biz olduk mu, Keşşafcan?

Vallahi de olduk, ağbi, ve dahi oluruz da!

Esterabim!

Quorsum haec tam putida tendunt, furcifer?

Ad te, inquam.

[Horace/ Sermones II, 7/ 21-22]

“Yine ortadasın cırılçiplak. O da seninle birlikte.
Teninizde dikilen bir sürü göz. Bir tür yanma duygusu.

Çıplaklığın ne demek olduğunu ilk kez gerçekten
kavırıyorsun. Destebaşı gömleği üzerinize geçiriyor.

Sağ yeline senin kolun, sol yeline onunkisi.

Bir yakadan çıkan başlarınız. Yanak yanağa,
omuz omuza, ten tene. Bundan böyle sen ve o yok,
sizsiniz. İki değil, birsiniz. İki başlı, iki kollu,
dört bacaklı bir yaratık, bir hilkat garibesı.
Layhar kefeni sizi ömür boyu birbirinize bağladı.”

Pervaneler’le birlikte öykücülüğümüzde farklı bir
kurguya alışmak gerekecek.

Kapak Resmi: Hüsamettin Koçan, Kesitler’den ayrımı

